

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK ÖĞRETİMDEKİ ÖĞRENCİ AFLARININ
VERİMLİLİĞİNİN ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEKLEMİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Tezi Hazırlayan
Yasemin ÇANDIR**

**Tezi Yöneten
Yrd. Doç. Dr. Mustafa DURMUŞÇELEBİ**

**Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Ağustos 2010
KAYSERİ**

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK ÖĞRETİMDEKİ ÖĞRENCİ AFLARININ
VERİMLİLİĞİNİN ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEKLEMİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Tezi Hazırlayan
Yasemin ÇANDIR**

**Tezi Yöneten
Yrd. Doç. Dr. Mustafa DURMUŞÇELEBİ**

**Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Ağustos 2010
KAYSERİ**

Yrd. Doç.Dr. Mustafa DURMUŞÇELEBİ danışmanlığında Yasemin ÇANDIR tarafından hazırlanan “Yüksek Öğretimdeki Öğrenci Aflarının Verimliliğinin Erciyes Üniversitesi Örneğinde Değerlendirilmesi” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında **yüksek lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

19./08/ 2010

JÜRİ:

Danışman :Yrd. Doç.Dr. Mustafa DURMUŞÇELEBİ

Üye :Doç. Dr. Murat DOĞAN

Üye : Doç. Dr. İsmail AYDOĞAN

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 17.09.2010 tarih ve .....02..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

17/09/2010

Doç. Dr. Niyazi CAN
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Bu çalışmada, yükseköğretimdeki öğrenci aklarının verimliliğinin Erciyes Üniversitesi örneğinde, öğretim üyelerinin ve öğrenimlerine devam eden öğrencilerin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Betitleme-survey yönteminin kullanıldığı araştırma; giriş, genel bilgiler, yöntem, bulgular ve yorum, sonuç ve öneriler olmak üzere 5 ana bölümden oluşmuştur. Giriş bölümünde af kavramının genel tanımı, öğrenci affı kavramı, öğrenci affı ile ilgili görüşler ve tartışmalar ışığında problem durumu ortaya konmaktadır. Genel bilgiler bölümü, Cumhuriyet'ten günümüze üniversite reformları ve Cumhuriyet tarihinde çıkarılan öğrenci akları ve öğrenci affı mahiyetindeki uygulamalar şeklinde iki alt başlıktan oluşmaktadır. Yöntem bölümünde; evren ve örneklem, veri toplama aracının geliştirilmesi ve verilerin uygulanması ve yorumu alt başlıklarına, bulgular ve yorum bölümünde ise, öğrenci ve öğretim üyesi anketlerinin sonuçları ve yorumlarına ayrı ayrı yer verilmektedir. Sonuç ve öneriler bölümünde, araştırmada ulaşılan sonuçlar özetlenmekte ve sonuçlar ışığında önerilerde bulunmaktadır.

Meslek hayatımda kendisinden çok şey öğrendiğim, lisansüstü eğitimimde benden desteğini esirgemeyen değerli Okul Müdürüm Kadir BARIŞ'a çalışmama yaptığı katkılardan ötürü teşekkür ederim. Lisansüstü eğitimimde kendilerinden çok şey öğrendiğim, desteklerini benden esirgemeyen değerli hocalarım; Prof. Dr. Ersoy TAŞDEMİRCİ'ye, Doç. Dr. Mustafa ÇELİKTEN'e, Doç. Dr. Mustafa ŞANAL'a şükranlarımı sunarım. Tez danışmanım olan, değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Mustafa DURMUŞÇELEBİ'ye tezimin hazırlanmasında, incelenmesinde bulunmuş olduğu katkılardan ötürü çok teşekkür ederim.

Kayseri
Ağustos 2010

YÜKSEK ÖĞRETİMDEKİ ÖĞRENCİ AFLARININ VERİMLİLİĞİNİN ERCİYES ÜNİVERSİTESİ ÖRNEKLEMİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Yasemin ÇANDIR

ÖZET

Bu çalışmada yükseköğretimdeki öğrenci aflarının verimliliği Erciyes Üniversitesi örneğinde öğretim üyeleri ve öğrencilerin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Betimleme-survey yönteminin kullanıldığı araştırmada sonuçlara; alan yazın taraması, görüşme, öğretim üyeleri ve öğrenimlerine devam eden öğrencilere uygulanan anketler aracılığıyla ulaşılmıştır. Evrenini, Erciyes Üniversitesi'ne bağlı fakülte ve yüksekokulların oluşturduğu bu çalışmanın örneklemini, Tıp Fakültesi, Eczacılık Fakültesi, Fen Fakültesi, Edebiyat Fakültesi, Eğitim Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Yabancı Diller Meslek Yüksekokullarından random örnekleme yoluyla seçilen, öğrenimine devam eden 1067 öğrenci ve 266 öğretim üyesi oluşturmuştur. Verilerin analizi ve yorumunda; frekans, yüzde ve aritmetik ortalamadan yararlanılmıştır.

Araştırmanın bulguları; öğretim üyeleri ve öğrencilerin, öğrenci affından yararlanan tüm öğrencileri aynı kefeye koymadıklarını, eğitim hakkının engellenmesine karşı olduklarını, öğrenci afları konusunda üniversitelerin düşüncelerinin alınması istediklerini ve öğrenci affından faydalanan öğrencilerin, geçen süre zarfında bilgi seviyelerinin düştüğü görüşünde olduklarını göstermektedir. Öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakma nedenleri içinde ise, üniversitelerin olumsuz tutumları olduğu görüşüne her iki grup da katılmamaktadır. Öğrenci aflarına karşı olmalarına rağmen, öğretim üyeleri ve veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin, öğrenci affından faydalanan öğrencilere olumsuz bakmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Başarısızlık ise, her iki grupta da öğrenimi yarıda bırakma nedenleri arasında büyük bir farkla ilk sırada yer almıştır.

Öğrenci afları ile ilgili eksiklerin giderilmesi için ilgililere ışık tutabilecek öneriler geliştirilmiştir. Öğrenci affı beklentisi içinde olan öğrenci kitlesinin oluşumuna katkıda bulunan sosyo-ekonomik nedenler ve sistem hataları tespit edilmeli; buradan hareketle, fırsat eşitliği ve öğrencilerin kazanılmasını ön planda tutan yeni bir düzenlemenin çalışmaları yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci Affı, Eğitim, Verimlilik

ASSESSMENT OF ACADEMIC AMNESTY IN HIGHER EDUCATION IN THE SAMPLE OF ERCIYES UNIVERSITY

Yasemin ÇANDIR

ABSTRACT

In this study which aims to assess the efficiency of academic amnesty in higher education, views of students and lecturers are taken into consideration and the following issues are discussed.

Survey method being used, the study reaches the results through review of literature, interview and questionnaires filled in by lecturers and students that continue their education at university. The target population of the study consists of all faculties and vocational high schools affiliated with Erciyes University. The sample of the study consists of 1067 students and 266 lecturers chosen by random sampling method from Erciyes University Medical Faculty, Faculty of Pharmacy, Faculty of Science and Letters, Faculty of Education, Faculty of Religious Studies, Faculty of Economics and Administrative Sciences and Faculty and Vocational School of Foreign Languages. Percentage, arithmetic means and frequency are used in the analysis and interpretation of the data.

The findings of the study indicate that lecturers and students who had gave answers to data collection tool did not equate all the students who benefited from the amnesty, they are against the prevention from the use of right to education, they advocated the need to receive the opinion of universities about the amnesty and that they have the opinion that students who benefit from amnesty gradually have a recession in their knowledge level. However, both groups oppose the assumption that negative attitude of universities is the reason for the students who leave their education interrupted. It is derived from the results that lecturers do not have a negative attitude towards the students who benefit from academic amnesty although they are against the student amnesty in general. Both groups indicate that failure is the most common reason of an interruption in higher education.

This study offers some certain proposals in order to shed light for the related authorities. From this point of view, all necessary steps should be taken in order to build a new system which supports equal opportunities and retains students under the very same roof of universities.

Key Words: Student Amnesty, Education, Efficiency

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	I
ÖN SÖZ.....	II
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
TABLolar LİSTESİ.....	VII
1. GİRİŞ	1
Problem Durumu.....	4
Alt Problemler	7
Araştırmanın Önemi.....	8
Varsayımlar	9
Sınırlılıklar.....	9
Tanımlar	9
2. GENEL BİLGİLER.....	10
Cumhuriyet'ten Günümüze Üniversite Reformları	10
1923-2010 Tarihleri Arasında Çıkarılan Öğrenci Afları ve Öğrenci Affı Mahiyetindeki Uygulamalar.....	12
3.YÖNTEM.....	23
Araştırmanın Modeli	23
Evren ve Örneklem	24
Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi.....	26
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumu	26
4. BULGULAR VE YORUM	28
4.1.Erciyes Üniversitesi Öğrencilerinin Öğrenci Aflarına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	28

4.2.Erciyes Üniversitesi Öğretim Üyelerinin Öğrenci Aflarına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	37
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	48
SONUÇ	48
ÖNERİLER	53
KAYNAKÇA.....	56
EKLER LİSTESİ.....	59
EK-1 ÖĞRETİM ÜYESİ ANKETİ.....	60
EK-2 ÖĞRENCİ ANKETİ.....	62
EK-3 2547 SAYILI YÖK YASASINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER	64
ÖZGEÇMİŞ	81

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3.1.	Örnekleme Alınan Fakülte ve Yüksek Okullardaki Toplam Öğretim Elemanı ve Veri Toplama Aracına Yanıt Veren Öğretim Elemanı Sayısı	24
Tablo 3.2.	Örnekleme Alınan Fakülte ve Yüksek Okullardaki Toplam Öğrenci Sayıları ve Veri Toplama Aracına Yanıt Veren Öğrenci Sayıları	25
Tablo 4.1.1.	Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğrencilerin Öğrenci Affından Faydalanma Durumu	28
Tablo 4.1.2.	Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğrencilerin, Öğrencilerin Öğrenimlerini Yarıda Bırakma Nedenlerine İlişkin Soruya Verdikleri Yanıtların Yüzdeleri	29
Tablo 4.1.3.	Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Yüzdeleri ve Aritmetik Ortalamaları	30
Tablo 4.2.1.	Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğretim Üyelerinin, Öğrencilerin Öğrenimlerini Yarıda Bırakma Nedenlerine İlişkin Soruya Verdikleri Yanıtların Yüzdeleri	38
Tablo 4.2.2.	Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Yüzdeleri ve Aritmetik Ortalamaları	39

1. GİRİŞ

Günümüzde eğitimde verimlilik kavramı, eğitimden beklentilerin karşılanması yani bir anlamda diploma ile özdeşleştirilmiştir. Verimlilik amaçları, öğrenmenin etkinliği, eğitimin işlevselliği, öğrencileri dışarıdaki ortama uyarlayabilme ve iş hayatlarındaki başarılarını sağlayabilme olarak ifade edilmektedir (Yenen; Gözölü 2003). Diploma almaya hak kazanan her öğrencinin verimlilik amaçlarını gerçekleştirip gerçekleştirmediği tartışılabilir bir konudur.

Genellikle, artmış bir başarı, eğitimde verimliliğin olumlu bir göstergesi olarak düşünülür. Çünkü istendik bir eğitim çıktısı, daha fazla mezun öğrenci sayısıdır. Eğitimi bırakma ve sınıf tekrarı, eğitimin kalitesini zayıflatır ve bu faktörler olumsuz gösterge olarak kabul edilir. Sisteme giren öğrencilerden ne kadar fazlası sistemden başarılı olarak çıkarsa, bu durum verimliliğin göstergesidir (Özdemir 2001). Buna göre öğrenci aforları, eğitimin kalitesinin artırılması doğrultusunda alınan bir karar olarak değerlendirilebilir. Bu durumda öğrenci aforlarının verimliliğini, öğrenci aforından yararlanan öğrenciler arasında, mezun olanların sayısı yani başarılı olan öğrenci sayısı belirleyecektir denilebilir.

Eğitim kurumları da tüm diğer örgütlerde olduğu gibi üretmek zorundadırlar. Ancak eğitimin doğası gereği verimlilik unsurlarını mal üreten örgütler kadar açıklıkta ortaya koymak her zaman mümkün olmamaktadır. Verimlilik bir unsurun değil çok farklı değişkenlerin etkileşimi sonucu ortaya çıkan bir durumdur. Bundan dolayı, hiçbir verimlilik unsuru tek başına ele alınamaz (Özdemir 2001).

İçinde bulunduğumuz dönemde, ülkelerin bilim ve teknolojiadaki düzeyi, ekonomik, demokratik ve kültürel gelişmişliğin ölçütü olmuştur. Dolayısıyla devletlerin eğitim politikaları, geleceklerini belirleyen en temel stratejik gerçeği ifade etmektedir. Bu noktadan hareketle ülkeler, bilim adamları ve aydınlarını sahiplenme noktasında, keskin bir kıskançlığa ve cimriliğe sahip olmak zorundadırlar.

Eğitim sistemi, modern devletin (refah devletin) sağlık sistemi gibi temel taşlarından birisidir. Toplumdaki eşitsizlikleri azaltmak, yani fırsat eşitliğini sağlamak

amaç edinildiğinde, ilk müdahale edilmesi gereken alanlardan birisi eğitim sistemidir (Kamalak 2003). Öğrenci aforları, yüksek öğretim sistemi içerisinde maddi olanaksızlıklar gibi direkt olarak öğrenciden kaynaklanmayan nedenlerle öğrenim kurumundan ayrılmak durumunda kalan öğrencilerin yeniden kazanılması ve fırsat eşitliğinin önündeki engellerin kaldırılması işlevini görebilmektedir.

Eğitimin en önemli işlevlerinden birisi de, bireyin toplumsallaşması, toplum değerlerine kısa sürede uyum sağlamasıdır. Bu nedenle eğitim birey açısından olduğu kadar toplum açısından da önemlidir (Güneş 2006,1).

Eğitimde af kavramı sık sık gündeme gelmektedir. Oldukça zorlu bir sınavı geçerek üniversite kapısından giren gencin, başarılı olması beklenirken, başarısız olmasının ardında yatan nedenlerin araştırılması ve gerçekçi tedbirlerin alınması ihtiyacı bilim çevreleri, öğrenciler ve uzun vadede toplum için önemli olarak görülmektedir (Korkut 2002,163-164).

Eğitim bileşenleri çağın gereklerine yani bilimsel gerçeklere uygun düzenlenmediği takdirde “af “ gibi geçici tedbirlerin alınması, af beklentisi içindeki kitlenin sayıca her geçen gün artmasına sebep olmaktadır.

Türk Dil Kurumu'nun sözlüğüne (1998) göre “af” bir suç, kusuru veya hatayı bağışlama anlamına gelmektedir. Öğrenci affı ise, bu tanımdan hareketle eğitim sistemindeki aksaklıklardan kaynaklanan nedenlerle eğitim kurumlarıyla ilişkileri kesilenlere, eğitimini sürdürme hakkının verilmesi olarak tanımlanabilir.

Hukuk biliminin en eski kurumlarından biri olan af, insanlık tarihi boyunca dini, felsefi, siyasi ve hukuki açılardan sürekli olarak tartışmalara yol açmıştır (Döner 2008).

Af kavramı sadece eğitim ile ilgili olarak ele alınan bir konu değil; hukuki, ekonomik ve dini bakımdan da önem arz eden ve tartışılan bir konudur. Öğrenci aforları ile hukuki, ekonomik ve dini açıdan af kavramının kullanılışı farklılık göstermektedir (Bayhan 2005). Bu bakımdan diğer af kavramlarının tanımına bakmakta fayda vardır.

Hukuki açıdan af, toplum yararı düşünülerek bazı suçlardan dolayı, hukuk yoluyla sanık hakkındaki takipten vazgeçilmesi veya hükümlünün cezasının bir kısmının veya tamamının kaldırılması, bağışlanması, suçluluğu veya cezayı ortadan kaldıran bir iyilikseverlik muamelesidir (Bayhan 2005).

Dinsel öğretiler de, koydukları ahlak ilkelerin de affa genellikle geniş bir yer vermişlerdir. Af kavramı daha çok dinlerde gelişmiştir. İslamiyet'te olsun,

Hıristiyanlık'ta olsun, Budizm'de olsun af, hep en yüksek davranış tarzı olarak gösterilmiştir (Bayhan 2005).

Görüldüğü gibi af kavramı, hangi açıdan ele alındığına bağlı olarak farklı anlamlar ifade etmektedir. Hukuki bakımdan bir suçlunun affı, vergi borcunun affı, nitelik olarak öğrenci affından farklıdır. Öğrenci affından faydalanan öğrenciye ikinci bir şans tanınması söz konusudur. Öğrencinin eğitimini tamamlayıp mezun olabilmesi için çaba göstermesi gerekmektedir. Hukuki aflar ve vergi aflarında ise, doğrudan bir suçun ya da yükümlülüğün yok sayılması söz konusudur. Disiplin suçları dışında öğrencinin öğrenimini hangi nedenle olursa olsun tamamlamamış olması, suç tanımına bakıldığında, suç olarak görülmemektedir.

Eğitimde, öğrencinin hatasının düzeltilmesi ve suç olarak görülen davranışının giderilerek olumlu yönde değiştirilmesi öngörülür. Bu istedik davranışın gelişmesinde bir yöntemdir. Eğitim ve af kavramları sadece istedik davranışları ortaya çıkarma amacı bakımından örtüşmektedir. Ancak sık sık af yasaları çıkarılması, eğitim sisteminde başka sorunlara da yol açmaktadır. Bunların başında başarısızlığın “hoş görülmesi” anlayışının toplumda yaygınlaşması gelmektedir. Diğer aflara bakıldığında, eğitim affı belki de bunların içinde en masum olanıdır (Güneş 2006, 2).

Ankara Ticaret Odası'nın “Aflar Tarihi” raporuna göre Cumhuriyet tarihi boyunca 100'ü aşkın af çıkarılmıştır. Aynı raporda affa tarih boyunca hiç ihtiyaç duymamış ve bugün de ihtiyaç duymayan ülkelerin olduğu belirtilerek, buna örnek olarak İngiltere gösterilmiştir (ATO 2004). Aynı rapora göre;

“İngiltere'de genel af, 1715 ve 1745 yıllarında kullanılmış, Amerika'da Vietnam savaşı sonrasında af konusu farklı şekillerde halledilmişti. Ancak Avrupa'da af yaygın olarak kullanılabiliyor. Almanya 1949, 1954, 1968 ve 1970 yıllarında af ilan ederken, İtalya'da 1944 yılından bu yana elliye yakın af çıkarıldığını görebiliyoruz. Fransa da, sıkça affa başvuran ülkelerin başında geliyor. Avusturya ise anma günlerinde af çıkarmak bir gelenek haline geldi. Hollanda'da 1941 yılında yürürlüğe giren af kanunuyla, bir kısım vergi suçları affedildi.”

Bir ülkenin yurttaşlarına çağdaş imkânlar sunabilmesi için bilimin önderliğinde stratejik bir program dâhilinde düzenlemeler yapması ileride karşılaşılabilecek sorunları en aza indirebilir. Afları bir sorunun çözümü olarak gören ülkeler olduğu gibi, aflara başvurmayan ülkeler de mevcuttur.

Ankara Ticaret Odası'nın (2004) "Aflar Tarihi" konulu raporunda, T.B.M.M. tarihinde, 19 Aralık 1921'de bazı suçların affı için çıkarılan Hıyanet-i Vataniye Kanunu'ndan bugüne kadar eğitim afları da dahil olmak üzere hukuki ve mali açıdan 100'ün üzerinde af çıkarıldığı belirtilmektedir.

Af, içerik bakımından siyasi bir etkinliktir. Amaç toplumsal barışı sağlamaktır. Af, egemenin bir bağışlama işlemidir, bundan dolayı ancak kanunla çıkarılabilir. Hukuk düzeninde Türkiye Büyük Millet Meclisi af çıkarmaya yetkili organdır. Ancak Cumhurbaşkanı'na da “*kişisel af*” çıkarma yetkisi tanınmıştır. Öğrenci afları da yine TBMM tarafından 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'na kimi geçici maddeler eklenmek suretiyle çıkarılmaktadır (Güneş 2006,19).

Türkiye'de çok sayıda öğrenci affı çıkarılmıştır. Pek çok kaynakta Türkiye'deki ilk öğrenci affı yasasının 1983 yılında çıkarıldığı belirtilmektedir. Değişik kaynaklarda farklı tarihler verilmekle birlikte, 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'na göre, 1984, 1986, 1988, 1991, 1993, 1995, 1997, 2000, 2005 ve son olarak da 2008 yılında öğrenci affı çıkarıldığı görülmektedir (2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu).

Ankara Ticaret Odası'nın (2004) “Aflar Tarihi” konulu raporunda, Avrupa ülkelerinde ve ABD'de öğrencinin eğitimini tamamlayabilmesi için ilgi ve yeteneklerine daha uygun bölümlere yönltilmesi gibi uygulamalarla yaşam boyu eğitim hakkının korunmasına varan yelpazede öğrenciden yana olan bir tutumun olduğundan söz edilmektedir. Bu durum başarısızlığın ödüllendirilmesi olarak anlaşılmamaktadır. Ne olursa olsun öğrencinin kazanılması, yeteneklerinin geliştirilmesi, bireysel ve toplumsal refah açısından önemsenmektedir.

Problem Durumu

Bu çalışmada TBMM tarafından çıkarılan aflar içinde en yaygın olanlarından öğrenci aflarının verimliliği üzerinde durulmaktadır.

Yükseköğretim kurumlarından ilişkisi kesilen pek çok öğrenci af yasasından yararlanma talebinde bulunurken, öte taraftan üniversitelerin büyük bir çoğunluğu öğrenci aflarına karşı olduklarını belirtmektedirler.

Özalp (2009), üniversite öğrencilerine ilişkin her af kanununun üniversitelerde eğitim kalitesinin düşmesinde önemli ölçüde rol oynadığını ve üniversitelerde eğitim ve öğretime müdahale özelliği gösteren parlamenter kararların durması gerektiğini ifade etmektedir. Ona göre;

“Hiçbir uygar ülkede suçlulara af çıkarılmaz. Üniversiteden başarısızlık veya disiplin suçu nedeniyle kaydı silinen öğrencilere ise hiç af çıkarılmaz. Batı'da bir öğretim üyesine öğrenci affından söz ederseniz, önce konuyu anlamakta zorluk çeker, sonra biraz anlar gibi olunca da

hiçbir şey söylemeden tuhaf tuhaf yüzünüze bakar, çünkü yetiştikleri kültürde böyle bir olay hiçbir zaman gündeme gelmez. Demokrasiyle yönetilen ülkelerde, temel ilkelere biri üniversite özerklidir. Öğrenciyi değerlendirdiği nota bile sahip çıkamayan bir kurumun özerkliğinden söz etmek mümkün değildir (Özalp 2009).”

Öğrenci affından bahsederken affın konusu olan öğrencilerden “ *suçlu* ” olarak bahsetmek çok doğru olmamakla birlikte, öğrenci aflarının üniversitelerin özerkliğine zarar verdiği şeklindeki eleştiriler, öğrenci afları konusundaki temel eleştirilerden biri olarak görülmektedir. Üniversitenin özerkliği konusunda Özalp ile aynı görüşü paylaşan Ülsever (2008) ise bu konuda şöyle demektedir:

“Dünyada hiçbir medeni ülkede meclisin akademik bir konuda karar almadığını, öğrencinin akademik başarısını değerlendirmek, onun okulla ilişkisini kesmek veya ona ilave bir şans tanıma hakkının sadece ve sadece bağlı bulunduğu okula ait olduğunu, akademik konularda sadece ve sadece akademisyenlerin karar alabileceğini...”

Meclis tarafından çıkarılan öğrenci aflarının üniversitelerin özerkliğine zarar verdiğinin ve öğrencinin affına üniversitenin karar vermesi gerektiğinin altını çizen bu iki görüşte, üniversitelerden ilişkisi kesilen öğrencilere ilişkin farklı uygulamaların gerekliliğini ortaya koymaktadır. Öğrencinin üniversite ile ilişkisinin kesilmesini zorlaştıran, akademisyen keyfiyetini de engelleyen bir sistem beklentisinin olduğu söylenebilir.

Hangi nedenle olursa olsun eğitimi yarım bırakmak durumunda kalan öğrencilere bedel ödetmek de, ülkenin hem maddi hem manevi geleceği, hem de toplumsal barışın devamı açısından ciddi sorunlara yol açabilir. Öğrencilerin başarısızlıkları nedeniyle sürekli olarak af beklentisi içinde olmaları, zaten var olan sorunlara yenilerini eklemektedir. Bu nedenle yeni çözümler arayışları kaçınılmazdır. Bundan dolayı getirilen afların yükseköğretimde verimliliği, hem öğrenciler hem de üniversiteler açısından değerlendirilmesi gereken bir problemdir. Bu konuda Korkut (2002, 163- 164) öğrenci aflarının yaygınlaştığına vurgu yapmakta ve bu durumun doğurduğu sakıncaları şu şekilde ifade etmektedir:

“...Yükseköğretimde sık sık gündeme gelen öğrenci affı konusu, adeta Türk eğitim sisteminin bir parçası haline gelmiştir. Aslına bakılırsa af, sistemdeki yanlışların telafisi, ya da bitmeyen aksaklıkların onarılması amacıyla yönelik olarak görülebilir. Af konusunun sık sık ortaya atılmasının nedeni, affa konu olan öğrenci kitesinin azımsanmayacak rakamlara ulaşmasıdır. Oldukça zorlu geçitlerden geçerek üniversiteye ulaşabilen gencin başarılı olması beklenirken; barınma ve beslenme sorunları ile, kalabalık sınıfların olumsuzlukları ile, araç-gereç, kütüphane, kitap, öğretim üyesi, ölçme değerlendirme yetersizlikleri ile baş edememesinin ve sonunda yenik düşmesinin sorumluluğunu, kimse bu kadar olumsuz faktörü göz ardı ederek öğrencinin omuzlarına yükleyemez.

Ortaş (2003) ise, bugüne kadar yapılan araştırmaların büyük bir bölümünün, afların yararlı olmadığını, tam tersine eğitimin kalitesini düşürdüğünü ortaya koyduğunu belirtmektedir. Ortaş (2003), hem afların verimsizliğine hem de üniversitelerden kaynaklanan sorunlara şu şekilde değinmektedir:

“Bir tarafta milyonların üniversite kapısına dayandığı bir ortamda, 25-30 yaş arasındaki yüz binlerce üniversite mezunu genç iş bulamamaktadır, diğer taraftan çeşitli kamu kuruluşları ve özel sektör teknik eleman sıkıntısı çekmektedir. Bugün yüksek öğretim gençliği ciddi anlamda verimsizleştirilmiş durumdadır. Üniversiteye girişte uygulanan test usulü sınav sistemi sonucu, bilimsel rapor dahi yazamayan, ifade yeteneği gelişmeyen bireyler yetişmektedir. Büyük çoğunlukla öğrencilerin belirli bir felsefesi ve dünya görüşünün olmadığı görülmektedir. Bilgi çağında birçok mezun dahi bilgiye nasıl ulaşılacağını bilememektedir. Kütüphaneye uğramadan mezun olan on binler yarı toplumun önünü tıkayacaktır. Ne yazık ki bunda bireysel olarak öğretim üyelerinin payı da bulunmaktadır. Öğrencilerin bilinçsiz ve amaçsız gidişatının önünü kesmek ve öğrencileri belirli amaçlar etrafında yönlendirmek ve gelişmelerine yardımcı olacak sistemlerden geçirmek ve tartışma ortamlarını yaratarak öğrencileri yaşamın parçası haline getirerek ileriye yönelik üretimin içerisine sokmak gerekmektedir. Açıkçası mevcut sistemde Yüksek Öğretim Kurulu tarafından belirlenen alana yönelik müfredatının dışında kişinin gelişimini sağlayacak tarih bilinci, felsefe ve diğer konulara yönelik hiçbir ders veya model bulunmamaktadır. Felsefe ve tarih bilincinden yoksun mezun olan üniversiteliler üretimi gerçekleştirecek anlayışı ve beceriyi gösterememektedir.” (Ortaş 2003, 14).

Aras (2005), affedilen öğrencilerin sınıfları doldurarak eğitime engel olduklarını şu şekilde savunmaktadır:

“Türkiye’de af konusu sürekli gündemde. Afla gelenlerin çok küçük kısmı üst sınıfa geçme hakkı kazanıyor ya da mezun olabiliyor. Hatta bazı öğrenciler birkaç aften yararlandıktan sonra ancak mezun olmayı başarıyor. Bu öğrenciler arasında 20 yılda mezun olanlar bile var.”

Okçabal (2008), öğrenci aflarının sistemdeki hatalardan kaynaklandığını ve sistemin sağlıklı işlemediğini şu şekilde anlatmaktadır:

“Bugünlerde afla ilgili olarak söz edilen rakam 600 binler dolayında olduğuna göre, öğrenci affı kâğıt üzerinde geniş bir kitleyi ilgilendiriyor. Sık sık çıkan öğrenci aflarına bakınca, kısa sürede bu kadar öğrencinin sistemden uzaklaşmış olması, orta ve yüksek öğretimin sağlıklı çalışmadığını gösteriyor. 600 bin öğrencinin önemli bir bölümünün aften yararlanıp sisteme dönmesi durumunda üniversitelere devam eden öğrenci sayısının bir anda yüzde 25 kadar artacak olması da, yeni sağlıksızlıkların habercisi oluyor. Yüksek öğretim sorunlarını ele alıp çözmeye çalışmak yerine öğrenci affını gündeme getirip çıkarmak, kolay oluyor ve her zaman siyasal prim yapıyor.”

Korkut’a göre (2002,164–165), 1000 kişilik amfilere sığamayan ve merdivenlerde ders dinlemek zorunda kalan hukuk fakültesindeki öğrenciler, 22 kişiye bir kadavranın düştüğü tıp fakültelerindeki öğrenciler sağlıklı bir eğitim almamaktadır. Af bekleyen öğrenci kitlelerinin fazlalığı, eğitim öğretim sisteminin ciddi sorunları olduğuna işaret etmekle birlikte, sistemin hatalarının düzeltilmesi için çıkarılan öğrenci afları kalıcı ve çözüme yönelik sonuç üretmemektedir.

Bu tezin hazırlanma aşamasında, YÖK Başkanı Prof. Dr. Yusuf Ziya Özcan (2009), basına yaptığı açıklamada YÖK Genel Kurulu kararıyla üniversitelerden atılmanın tamamen kaldırılacağını açıkladı. Bu kararla af uygulamasına gerek kalmayacağını; ancak öğrencilerin herhangi bir nedenle başarısız olup okulu uzattıklarında zamlı harç ödeyeceklerini belirtti (<http://www.sabah.com.tr>)

Sonuç olarak, verimliliği özellikle akademisyenler tarafından olumsuz eleştirilere tabi tutulan, büyük bir öğrenci kitlesinin beklentisini taşıdığı öğrenci affı kavramı hakkında net verilere ulaşılabilmesi ve bundan sonraki uygulamalara fikir verebilmesi umuduyla, bu çalışmada “*Yüksek Öğretimdeki Öğrenci Aflarının Verimliliğinin Erciyes Üniversitesi Örneğinde Değerlendirilmesi*” yapılmıştır.

Alt Problemler

Bu çalışmada yüksek öğretimdeki öğrenci aflarının verimliliğinin değerlendirilmesi amacıyla aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

1. Öğrenci affına olan talebin artış nedenleri nelerdir?
2. Öğretim üyeleri ve öğrenciler, öğrencilerin yüksek öğrenimlerini yarıda bırakma nedenleri hakkında ne düşünmektedirler?
3. Öğretim üyeleri ve öğrencilerin, öğrenci affı kavramına genel bakışları nedir?
4. Aftan faydalanan öğrencilerin başarı durumları hakkında öğretim üyeleri ve öğrencilerin düşünceleri nedir?
5. Yüksek öğrenimdeki genel öğrenci başarısı hakkında öğretim üyeleri ve öğrencilerin düşüncesi nedir?
6. Yüksek öğretimdeki eğitim kalitesi hakkında öğretim üyeleri ve öğrenciler ne düşünmektedir?
7. Öğrenci aflarının, üniversite özerkliği üzerindeki etkileri konusunda öğretim üyeleri ve öğrenciler ne düşünmektedir?
8. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'nın seçicilik başarısı hakkında öğretim üyeleri ve öğrenciler ne düşünmektedir?
9. Öğretim üyeleri ve öğrenciler, öğretim üyelerinin kalitesi hakkında ne düşünmektedir?

10. Üniversiteden ilişiği kesilen öğrencilere karşı öğretim üyelerinin tutumu olumlu mudur?

Araştırmanın Önemi

Öğrenci afları, eğitimine hangi nedenle olursa olsun ara vermek durumunda kalmış olan öğrencilerin yeniden kazanılması adına gündeme gelen ve toplumdaki yankıları itibariyle bu amaca hizmet etmekten uzak olduğu düşünölen bir kavram haline gelmiştir. Öğrenci aklarından istenen sonuçlar alınamayacaksa, bu konuda başka düzenlemelere gidilmesi toplumun geleceği aısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu çalışmada öğrenci aklarından faydalanan öğrencilerin başarı durumları, öğretim elemanları ve öğrenimlerine devam eden öğrencilerin görüşleri doğrultusunda ortaya konmaya çalışılarak, iki yılda bir çıkması alışkanlık haline gelmiş olan öğrenci aklarının amaca hizmet edip etmediği sorgulanmıştır.

Hukuki aklar ve vergi afları ile ilgili pek çok araştırma yapılmış olmasına rağmen öğrenci afları ile ilgili olarak yapılan tek çalışma, Güneş (2006) tarafından yapılmış olan “Yüksek Öğretimde Öğrenci Affı Olgusuna İlişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi” konulu yüksek lisans tezidir. Betimsel bir nitelik taşıyan bu araştırmada, uygulamalarıyla üniversiteleri ilgilendiren öğrenci aklarının etkilerinin ve sonuçlarının değerlendirilmesinde, üniversite sisteminin iki önemli unsuru olan öğrenci ve öğretim elemanlarının bu konudaki görüşlerini belirlemek ve bir durum tespiti yapmak amaçlanmıştır.

Bunun dışında, çeşitli bürokrat ve öğretim elemanlarının konu hakkında görüşlerini içeren yazıları ve aflara ilişkin genel bilgiler dışında, öğrenci aklarının verimliliğine yönelik kesin sayısal veriler ve değerlendirmeler bulunmamaktadır.

Bu çalışmada ise, öğretim elemanları ile öğrencilerin, af olgusuna ilişkin görüşleri ve yüksek öğretimdeki öğrenci aklarının verimliliği değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Öğrenci aklarına yönelik yapılan eleştirilere rağmen, çoğunluğun görüşlerini yansıtan yeterli çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışma, öğretim üyeleri ve öğrencilerin görüşleri doğrultusunda, üniversitelerin genel durumu ile karşılaştırmalı olarak af olgusunun incelenmesi üzerinde durmuştur. Böylece okulları ile ilişiği kesilen öğrencilerin durumları daha aık ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu çalışmanın af

konusuyla ilgilenenler ve bu konuda çalışma yapacaklara yardımcı olacağı ümit edilmektedir.

Varsayımlar

- Araştırmaya katılan öğretim elemanları ve öğrenciler uygulanan ankete ve görüşme sorularına gerçek düşüncelerini yansıttak şekilde doğru cevap vermişlerdir.
- Örneklem, evreni temsil yeterliliğine sahiptir.
- Araştırmanın veri toplama aracının geçerliliği için uzman kanısı yeterlidir.

Sınırlılıklar

- Araştırma, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Eczacılık Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İlahiyat Fakültesi'nden ve Yabancı Diller Meslek Yüksek Okulu'ndan veri toplama aracını cevaplayan öğretim elemanları ve öğrencileri ile sınırlıdır.
- Bu araştırma, akademik akların sadece üniversite öğrencilerine yönelik olan uygulamaları ile ilgili Erciyes Üniversitesi öğretim elemanlarının ve öğrencilerinin görüşlerini belirlemek ile sınırlıdır.
- Araştırma verileri, kullanılacak ölçme araçlarının ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır.

Tanımlar

Af: Kavramsal açıdan af; suç, kusur, hata bağışlama, cezadan vazgeçme, mazur görme veya görülme, bir iş veya vazifeden çıkarılma, uzaklaştırılma, azil anlamlarında kullanılan bir kelimedir. Toplum yararı düşünülerek bazı suçlardan dolayı, hukuk yoluyla sanık hakkındaki takipten vazgeçilmesi veya hükümlünün cezasının bir kısmının veya tamamının kaldırılması, bağışlanması, suçluluğu veya cezayı ortadan kaldıran bir muameledir (Bayhan 2005).

Öğrenci Affı: Yükseköğretim kurumlarından ilişkisi kesilen öğrencilerin, öğrenciliklerinin yasama organı kararı ile yeniden sağlanmasıdır (Güneş 2006,1).

2. GENEL BİLGİLER

Gelişmekte olan ülkelerde ilk ve orta öğretimdeki okullaşma oranlarının hızla yükselmesi, gelişmiş ülkelerde ise teknolojiye gelişmelerin yüksek öğrenim görmüş olmayı ve yetişkinlerin sürekli eğitimini neredeyse zorunlu hale getirmesi, tüm ülkelerde yüksek öğretime olan talebi önemli ölçüde artırmıştır (YÖK 2005, 3).

Türkiye’de de yüksek öğretim alanında Cumhuriyet’ten günümüze niteliksel ve niceliksel pek çok değişiklik olmuştur. Türk Yüksek Öğretimi, gerek çıkartılan reform niteliğindeki kanunlarla, gerekse bünyesinde gerçekleştirdiği yapısal değişikliklerle çağın gereklerini yerine getirmeye çalışmaktadır. Yüksek öğretim kurumlarının amacı, ülkenin insan gücünü ve maddi kaynaklarını çağdaş bilim ve teknoloji gerekleri ve kalkınma hedefleri doğrultusunda etkili ve verimli bir biçimde kullanmak ve yüksek düzeyde bilgi, teknoloji ve insan gücü yetiştirmektir (Güneş 2006, 3–4).

Cumhuriyet’ten Günümüze Üniversite Reformları

Cumhuriyet döneminden önce, 1870 ve 1908 yıllarında Darülfünun-u Osmani (1870) ve 1970 yılında Darülfünun-u Şahane isimleri ile bir çok defa açılıp kapanan Darülfünun 1924 yılında çoğu Alman olan yabancı profesörlerle takviye edilmiş, araştırma enstitülerini de bünyesinde bulunduran bu kurum, üniversite hüviyetine çok yaklaşmıştır (Korkut 2002, 58–59).

Ekim 1919 Nizamnamesi ile “*ilmi muhtariyet*” kazanan Darülfünuna 1924’te “*tüzel kişilik*” verilmiştir (Akyüz 1997, 310).

Mayıs 1933’te 2252 sayılı Kanun, inkılâplara karşı olumsuz tutum takındığı ve ciddi, topluma yararlı, bilimsel çalışmalar yapmadığı gerekçesiyle Darülfünunu kaldırmış, Eğitim Bakanlığı’nı İstanbul Üniversitesi’ni kurmakla görevlendirmiştir. 1933 reformu ile üniversitelerin özerkliği de kaldırılmış, ders programları ve araştırmalar sıkı denetim altına alınmış, Darülfünun hocaları büyük ölçüde elenmiştir. Ancak 1933 reformundan istenen sonuç alınamamıştır (Akyüz 1997, 311).

1946 yılı tek üniversitelilikten çok üniversiteliliğe ve özerk üniversiteye geçiş yılıdır. 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu, üniversitenin amacını özetle; bilimsel araştırmalar yapmak, bilimsel tutumlu aydın insan gücü yetiştirmek, toplum kalkınmasına hizmet etmek, bilimi toplum yararına yaymak olarak saptamıştı. Yasa üniversiteye yeniden özerklik ve tüzel kişilik veriyordu. Milli Eğitim Bakanlığı'nın başkanlığında bir Üniversitelerarası Kurul oluşturuldu. Bu kurul bakanlık ve üniversiteler arasında işbirliğini, kimi konularda eşgüdümü sağlıyordu. Bu yasa 1973 yılına kadar yürürlükte kaldı. Bu arada 1961 Anayasası ile üniversitelerin yönetsel ve bilimsel özerkliğinin olduğu kesinleşmiştir (Başaran 1996, 96).

1946'dan 1973'e kadar özel yasalarla birçok üniversite kuruldu. Yeni kurulan üniversitelere, Üniversiteler Kanunu'nun dışında kimi haklar ve konumlar verildi. 1965'te Özel Okullar Kanunu'na dayanılarak özel yüksek okullar açıldı. Sayıları birden bire artan bu okullar Anayasa'ya aykırı bulunarak 1971'de kapatıldı (Başaran 1996, 96).

1973'te 1750 sayılı düzenleme ile yeni bir Üniversiteler Kanunu çıkarıldı. Bu yasa üniversiteleri kurullarla yönetilen örgütlere dönüştürdü. Bu yasaya göre, rektör ve dekanlar seçimle göreve geliyordu. Üniversitenin, fakültenin ve her makamın görevleri ayrıntılı olarak yasada gösterilmişti. Üniversite rektörünün üstünde Üniversitelerarası Kurul, Yüksek Öğretim Kurulu ve Üniversite Denetleme Kurulu vardı. Yüksek Öğretim Kurulu, 1975'te Anayasa'ya aykırı bulunarak, Anayasa Mahkemesi'nce kaldırıldı (Başaran 1996, 97).

1981 yılına kadar Türkiye'de üniversite, akademi ve yüksek okullar şeklinde gruplara ayrılan yüksek öğretim kurumları, çeşitli yasalarla yönetilmekte ve işlevlerini sürdürmekte idiler. Bu yasaların çeşitliliğinin, yüksek öğretim kurumlarının işlevlerini engellediği, insan gücü yetiştirilmesinde farklı standartlar uygulandığı, bütçe savurganlığına neden olduğu, diğer yandan, Anayasa Mahkemesi'nin, yüksek öğretim yasasının bazı maddeleri ile ilgili iptal kararlarının çeşitli boşluk ve tutarsızlıklar yarattığı ileri sürülmüştür (Korkut 2002, 63-64).

6 Kasım 1981'de 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu yayınlanmış ve böylece yüksek öğretimin yeni ve kapsamlı bir düzenlemesine gidilmiştir.

Öğrenci aflare, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'na kimi geçici maddeler eklenmesi suretiyle yürürlüğe girmektedir.

1923-2010 Tarihleri Arasında Çıkarılan Öğrenci Afları ve Öğrenci Affı Mahiyetindeki Uygulamalar

Cumhuriyet tarihinde öğrencilerin her türlü mağduriyetlerinin giderilmesi için idare tarafından farklı tedbirler alınmış kanuni düzenlemeler yapılmıştır. Cumhuriyet tarihinde yüksek öğretimde ve öğrencilerle ilgili konularda af niteliğindeki uygulamalar şöyle özetlenebilir:

Sofya'daki Türk mezarlığının tahrip edilmesi haberi üzerine Milli Türk Talebe Birliği (MTTB)' ne bağlı gençler, Bulgar Konsolosluk' u önünde toplanıp, ardından Taksim'e doğru yürüyüşe geçtiler. Burada polisle çatışma çıktı ve 80'i aşkın öğrenci tutuklandı. (Fikir Kulüpleri Federasyonu 2006).

“Cumhuriyet'in onuncu yıl dönümü dolayısıyla çıkarılacak olan genel aften Tecemmüat Kanunu'na (sonradan - Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu - halini alacak olan kanun) dayanılarak 1934 yılında Sofya'da çıkan olaylardan dolayı tutuksuz yargılanan öğrenciler, yararlandırılmıştır. Bu uygulama öğrencilerle ilgili günümüzdeki af niteliğinde olmasa da, öğrencilerin af kapsamı içinde ele alındıkları ilk uygulamadır (Güneş 2006, 25).”

1974 yılında Cumhuriyet'in 50'nci Yılı Nedeniyle Bazı Suç ve Cezaların Affı Hakkında Kanun çıkarılmıştır. Bu kanun kapsamında yüksek öğretim kurumu öğrencilerine yeni haklar tanınmıştır. 15/05/1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin anayasaya aykırılığı ileri sürülen (A) ve (D) bentleri, 18/5/1974 günlü, mükerrer 14890 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan metne göre şöyledir (1974 Tarih ve 14890 Sayılı Resmi Gazete):

“Madde 15 – A) 1974 yılı Şubat imtihan döneminin sonuna kadar geçen süre içinde kayıtlı buldukları Yüksek ve Orta Öğretim Kurumları ile dışarıdan imtihanlara girenlerin de hangi sebeple olursa olsun kayıtları silinmiş öğrencilerle kendi istekleri ile ayrılmış olanlar, (her derecedeki askerî okul öğrencileri hariç), bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde eski öğrenim kurumlarına yazılı olarak başvurdukları takdirde ayrıldıkları sınıf veya sönestrde bir yıl daha öğrencilik sıfatlarını devam ettirmek ve o sınıf veya sönestrde iki defada sınava girmek hakkını kazanırlar. Askerlik süresi gelmiş olanlar bu haklarını kullandıkları takdirde tecilli sayılırlar. Şu kadar ki, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte askerlik görevini yapmakta olanların üç aylık başvurma süresi terhis tarihinden, fiili veya hukukî mücbir sebeplerle bu hakkını kullanamayacak durumda olanların üç aylık başvurma süresi bu mücbir sebeplerin kalktığı tarihten başlar. Bu fıkra hükmüne dayanarak eski öğrenim kurumlarına müracaat eden öğrencilere, kurumlarınca birer başvurma belgesi verilir.

Bu madde hükmünden yararlanan öğrencilerden, Danıştay'dan yürütmenin durdurulması kararı alarak öğrenim kurumlarına devam edebilmiş olanlar hakkındaki davalara devam edilmez.

D) 1973–1974 ders yılı için yapılan üniversite giriş sınavları sonunda aldıkları puanlar itibarıyla fakülte ve yüksek öğrenim kurumlarına girmeye hak kazanmış lise mezunları,

ön kaydını yaptırmış olsun, olmasın, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde girmeye hak kazandıkları fakülte ve yüksek öğrenim kurumlarına başvurdukları takdirde kesin kayıtları yapılır.”

1974 yılında Ankara Üniversitesi tarafından yasanın iptali istenmiş ve Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmuştur. 25.02.1975 tarih ve 15160 sayılı Anayasa Mahkemesi Kararı ile oy çokluğuyla kanun, anayasaya aykırı bulunmamış ve iptal isteminin reddine karar verilmiştir (14890 Sayılı Resmi Gazete).

Eğitime devam niteliği taşımamakla birlikte, Milli Savunma Bakanlığı adına öğrenim gören askeri öğrencilerden 07.02.1974 tarihine kadar hangi nedenle olursa olsun Türk Silahlı Kuvvetleri'nden ilişiği kesilenlerin, öğrenim sürelerinin askerlik hizmetlerine sayılmasına dair Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kararı ise şöyledir:

“18.5.1974 günlü Resmi Gazetede yayımlanan 15.5.1974 gün ve 1803 Sayılı Cumhuriyetin 50.Yılı Nedeniyle Bazı Suç ve Cezaların Affı Hakkındaki Kanunun 15. maddesinin B bendinde her derecedeki askeri okullarla diğer öğrenim kurumlarında MSB adına ve hesabına öğrenim yapan askeri öğrencilerden 7.2.1974 tarihine kadar, gerek disiplinsizlik ve gerekse başka nedenlerle Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişiği kesilenlerin (kendi isteği ile ayrılanlar hariç), okulda geçen sürelerin askerliklerine sayılacağı ve muvazzaf askerlik hizmetinden af edilecekleri hükmü yer almaktadır. (Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kararları, 85/182-188 E-K).”

Yüksek öğretimde öğretim süresi, 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 44. maddesi tarafından belirlenmiştir. Bu madde üzerinde, 1983 ile 1995 yılları arasında, 2880, 3248, 3511, 3908 ve 4111 Sayılı Kanunlar ile değişiklik yapılmıştır. Anılan değişiklikler, kamuoyunda “*öğrenci affı*” olarak tanımlanmaktadır. Buna göre;

Madde 44 – (Değişik: 10/12/1988 - 3511/1 md.)

(Değişik birinci fıkra: 7/6/1995 - 4111/1 md.) Yükseköğretim kurumlarında, ön lisans ve lisans düzeyinde öğrenim yapan öğrencilere bu öğrenimlerini tamamlamak için tanınan azami süreler iki yıllık ön lisans için dört, dört yıllık lisans için yedi yıldır. Öğrenciler normal eğitim öğretim süresi beş yıl olan programları sekiz yılda, altı yıl olan programları ise dokuz yılda tamamlamak zorundadırlar. Ancak, bu süreler sonunda; kayıtlı olduğu öğretim kurumundan mezun olabilmek için son sınıf öğrencilerine, başarısız oldukları bütün dersler için biri bütünleme olmak üzere iki ek sınav hakkı verilir. Bu sınavlar sonunda başarısız ders sayısını beş derse indirenlere bu beş ders için üç yarıyıl, ek sınavları almadan beş derse kadar başarısız olan öğrencilere dört yarıyıl (sınıf geçme esasına göre öğretim yapılan kurumlarda iki öğretim yılı); Gülhane Askeri Tıp Akademisi öğrencileri hariç, üç veya daha az dersten başarısız olanlara ise sınırsız, başarısız oldukları derslerden açılacak sınavlara girme hakkı tanınır. İzledikleri programdan mezun olmak için gerekli bütün derslerden geçer not aldıkları halde yönetmeliklerinde başarılı sayılabilmeleri için öngörülen not ortalamalarını sağlayamamaları sebebiyle ilişkileri kesilme durumuna gelen son dönem (sınıf geçme esasına göre öğretim yapılan kurumlarda son sınıf) öğrencilerine not ortalamalarını yükseltmek üzere diledikleri son iki sınıf derslerinden sınırsız sınav hakkı tanınır. Bunlardan uygulamalı, uygulaması olan ve daha önce alınmamış dersler dışındaki derslere devam şartı aranmaz. Açılacak sınavlara, üst üste veya aralıklı olarak toplam üç eğitim-öğretim yılı hiç girmeyen öğrenci, sınırsız sınav hakkından vazgeçmiş sayılır ve bu haktan yararlanamaz. Sınırsız hak kullanma durumunda olan öğrenciler, öğrenci katkı payını ödemeye devam ederler, ancak,

sınav hakkı dışındaki diğer öğrencilik haklarından yararlanamazlar. Açık öğretim öğrencileri, öğrencilik haklarından yararlanmamak kaydı ile bu sürelerle kısıtlı değildirler.

(Ek: 6/5/1993 -3908/1 md.; Değişik: 7/6/1995 - 4111/1 md.)

Derslere devam yükümlülüklerini yerine getirdikleri halde, yıl içi ve yıl sonu sınav yükümlülüklerini bu maddede belirtilen hükümlere uygun olarak yerine getiremedikleri için öğretim kurumları ile ilişkisi kesilen hazırlık sınıfı ve birinci sınıfta en fazla bir dersten, ara sınıflarda ise en fazla üç dersten başarısız olan öğrencilere üç yıl içinde kullanacakları üç sınav hakkı, not ortalamasını tutturamadıkları için hazırlık sınıfı dahil ara sınıflarda da sene kaybeden öğrencilere diledikleri üç dersten bir sınav hakkı verilir. Sınav hakkı verilenler, yıl içi veya yılsonu sınavı olduğuna bakılmaksızın başvurmaları halinde üniversite veya yüksek teknoloji enstitülerinin her eğitim-öğretim yılı başında açacakları sınavlara alınır. Sınavların sonunda sorumlu oldukları tüm dersleri başaranlar, öğrenimlerine kaldıkları yerden devam ederler, bu durumda olan öğrencilerin sınavlara girdikleri süre, öğrenim süresinden sayılmaz. Bu sınavlara katılan öğrenciler öğrencilik haklarından hiçbir şekilde yararlanamazlar. Üniversite senatoları, ön lisans ve lisans düzeyi öğretimlerde sürdürülecek esasları, devam, ara sınav sayısı ve bunların başarı notuna katkısı, uygulama sınav ve bütünleme gibi şartları yönetmeliklerle belirlerler. Lisans öğrenimini tamamlamayanların veya tamamlayamayanların ön lisans diploması almaları veya meslek yüksekokullarına intibak ettirilmeleri Yükseköğretim Kurulu tarafından hazırlanacak yönetmelik esaslarına göre düzenlenir.

Yüksek Öğretim Kanunu'nun 44. maddesindeki bu düzenlemeler, öğrencilerin öğrenimlerini tamamlayabilmeleri için pek çok kolaylık sağlamaktadır.

Yüksek öğretim kurumlarından ilişkisi kesilen öğrencilere, 1983 eğitim-öğretim yılından başlayarak kanuni düzenlemelerle, öğrenimlerini tamamlamalarına fırsat vermek amacıyla okullarına devam ve başarısız oldukları derslerden sınava girme hakları tanınmıştır. Zaman içerisinde bazı imkânsızlıkların ya da başarısızlık nedenlerinin ortadan kalkabileceği düşünüldüğünden, üniversitelerinden ilişkisi kesilmiş olanlara öğrenimlerini tamamlamaları için bir fırsat verilmekte, kaybolacak bir emeğin topluma hizmet olarak kazandırılması amaçlanmaktadır. Nitekim 1983 eğitim-öğretim yılından bu yana on iki kez bu durumda olanlara bu nitelikte haklar tanınmıştır (TBMM Kanun Tasarısı, 23/3, 1). Buna göre 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'na 1983'ten bu yana eklenen geçici maddeler şunlardır (Geçici maddelerin tam metnine EK-3'te yer verilmiştir);

1983 Öğrenci Affı;

“Geçici Madde 29 – (29/2/1984 tarih ve 2984 sayılı Kanunla eklenen numarasız Geçici madde olup, teselsül için numaralandırılmıştır.)

1976 - 1977 eğitim - öğretim yılı başından 1983 - 1984 eğitim - öğretim yılı sonuna kadar yükseköğretim kurumlarının hazırlık sınıfı, ön lisans ve lisans, eğitim - öğretim programları ile yüksekokulların (2809 sayılı Kanunla adı ve yapısı değiştirilen yükseköğretim kurumlarının öğrencileri dahil) herhangi bir sınıftan kaydı silinen veya silinme durumuna gelen veya kendi isteği ile ayrılan öğrencilerin bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde ilgili üniversiteye başvurmaları halinde, ayrılmış buldukları eğitim - öğretim programlarına bıraktıkları yerden devam etmek üzere bu Kanun hükümleri çerçevesinde kayıtları yenilenir. Ancak, 1983 - 1984 eğitim - öğretim yılı sonunda ilişkileri kesilenler ise ilişkileri kesildiği tarihten itibaren bir hafta içerisinde kayıtlarını yenileyebilmek için müracaat edebilirler.

...1402 sayılı Kanunun uygulanması neticesi kurumlarından ilişiği kesilenler ile Türk Ceza Kanununun ikinci Kitabının Birinci Babında yer alan Devletin şahsiyetine karşı işlenen cürümler sebebiyle hüküm giyenler ve 4.11.1981 tarihinden sonra disiplin cezası olarak üniversiteden ilişiği kesilenler bu Kanun hükümlerinden istifade edemezler (2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu).”

8 yıllık bir dönemi kapsayan 1983 öğrenci affının, devlete karşı işlenen suçlar ile disiplin cezalarını affetmediği görölmektedir. Bu düzenleme Yüksek Öğretim Kanunu’na geçici madde eklenmesi suretiyle çıkarılan ilk öğrenci affıdır.

1988 Öğrenci Affı

“Geçici Madde 30 – (Ek: 10/12/1988 - 3511/3 md.)

Bu Kanunun yayımı tarihine kadar disiplin suçu dışında kalan sebeplerle kurumlarıyla ilişkisi kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlara bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde; 1988 - 1989 eğitim-öğretim yılı sonunda ilişiği kesilecek olanlara ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren üç ay içinde ilgili yükseköğretim kurumlarına müracaat etmeleri şartıyla, ilişiklerinin kesilmesine sebep olan her ders için açılacak ilk sınav döneminde bir sınav hakkı verilir. Bunlardan başarılı olanlar, kayıtları yeniden açılmak suretiyle 44 üncü maddedeki sınırlar içinde öğrenimlerine devam ederler. Durumları 44 üncü maddedeki sınırlara uymayanların öğrenciliğe intibakları ile ilgili esaslar Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit edilir (2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu).”

1988 öğrenci affı ile 1988-1989 eğitim-öğretim yılı sonuna kadar üniversite ile ilişiği kesilen öğrencilerden disiplin cezası alanlar dışındaki tüm öğrenciler affedilmiştir. Ayrıca bu öğrenci affı ile Yüksek Öğretim Kanununa eklenen 31. Md. ve 32. Md.(Geçici Madde 31 – (Ek:10/12/1988 - 3511/3 md.) ve Geçici Madde 32 – (Ek: 10/12/1988 - 3511/3 md.))’ler ile kanunun yayım tarihine kadar olan dönemde, lisansüstü öğrenim gören öğrencilerden okulları ile ilişiği kesilenler ve Gülhane Tıp Akademisi’nden disiplin suçu dışındaki nedenlerle ilişiği kesilen öğrenciler affedilmiştir.

1991 Öğrenci Affı

“Geçici Madde 37 – (Ek: 29/5/1991 - 3747/6 md.)

1985/1986 eğitim-öğretim yılından bu Kanunun yayımı tarihine kadar disiplin suçu dışında kalan sebeplerle kurumlarıyla ilişkisi kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlara bu Kanunun yayımı, 1990/1991 eğitim-öğretim yılı sonunda ilişiği kesilecek olanlara ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumlarına başvurmaları şartıyla ilişkilerinin kesilmesine sebep olan her ders için bir sınav hakkı verilir (2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu).”

6 yıllık bir süreyi kapsayan 1991 öğrenci affı da Gülhane Tıp Fakóltesi ve lisansüstü öğrenim gören öğrencileri de kapsamaktadır. Bu öğrenci affının da disiplin suçu ile ilişiği kesilen öğrencileri kapsamadığı görölmektedir.

1992 Öğrenci Affı

“Geçici Madde 40 – (Ek: 21/5/1992 - 3804/1 md.)

Halen eğitim ve öğretim yapan kurumlarda 1980-1981 eğitim-öğretim yılından bu Kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun kurumlarıyla ilişkisi kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlara bu Kanunun yayımı tarihinden, 1991-1992 eğitim-öğretim yılı sonunda ilişkisi kesilecek olanlara ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumlarına başvurmaları şartıyla ilişkilerinin kesilmesine sebep olan her ders için bir sınav hakkı verilir (2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu).”

1991 öğrenci affından bir yıl sonra 1992 yılında çıkarılan öğrenci affının kapsamının genişletildiği, 12 yıllık bir süreyi kapsadığı ve disiplin suçlarını da affettiği görülmektedir. Bu öğrenci affı pek çok kaynakta 1991 öğrenci affı kapsamında verilmektedir. Ancak, kanun numarası ve yılının farklı olmasından dolayı burada farklı bir öğrenci affı olarak ele alınmıştır.

1993 Öğrenci Affı

“Geçici Madde 42 – (Ek: 6/5/1993 - 3908/2 md.)

1992-1993 eğitim-öğretim yılı dahil olmak üzere öğrenci katkı payını ödeyemedikleri için okudukları yükseköğretim kurumları ile ilişkileri kesilen öğrencilerin, üç ay içinde öğrenci katkı paylarını yatırmak şartıyla, kayıtları yapılır; öğrencilik hakları kaldıkları yerden devam eder; İlişkilerinin kesildiği süreler öğrenim süresine dahil edilmez. Bu öğrencilerden gecikme zammı ve faiz alınmaz (2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu).”

Sadece 1992-1993 eğitim öğretim yılında öğrenci katkı paylarını ödeyemedikleri için kayıtları silinen öğrencileri kapsamaktadır. 44 üncü maddede yapılan değişiklikten yararlanmak üzere 1991-1992 eğitim- öğretim yılı sonunda her ne suretle olursa olsun okullarından ilişkisi kesilen öğrencilere, ilişkilerinin kesilmesine sebep olan dersler içinde iki sınav hakkı verilmiştir.

Gülhane Askeri Tıp Akademisi’nde okurken bu kanunun yayımı tarihine kadar, her ne sebeple olursa olsun, ilişkisi kesilmiş olanların 40. maddeden yani 1992 öğrenci affından faydalanmalarını sağlayan düzenlemede 1993 öğrenci affı ile yapılmıştır.

1995 Öğrenci Affı

“Geçici Madde 43 – (Ek: 7/6/1995 - 4111/3 md.)

44 üncü maddede yapılan değişiklikten yararlanmak üzere (hazırlık ve ara sınıflar dahil bütün sınıflarda), 1981-1982 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere bu Kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun (kendi isteği ile ayrılanlar dahil) okullarından ilişkisi kesilen öğrencilere (öğrenci katkı payını ödeyemedikleri için ilişkisi kesilenler dahil), ilişkilerinin kesilmesine sebep olan bütün dersler için iki sınav hakkı verilir.

Sınavlar başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumu tarafından ilan edilir ve uygulanır. Bu sınavlarda başarılı olanlar kayıtları yeniden açılmak suretiyle 44 üncü maddedeki sınırlar içinde öğrenimlerine devam ederler (2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu).”

1993 öğrenci affından iki yıl sonra çıkarılan 1995 öğrenci affı 16 yıllık bir süreyi kapsamaktadır. 44. maddede yapılan değişiklikten daha önceki dönemlerde ilişki kesilen öğrencilerin de faydalanması amaçlanmaktadır.

1997 Öğrenci Affı

“Geçici Madde 45 – (Ek: 14/8/1997 - 4305/1 md.)

1994-1995 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere Gülhane Askeri Tıp Akademisinde okurken bu Kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun okullarından ilişki kesilmiş olanların (yargıya intikal etmiş disiplin suçu nedeniyle ilişki kesilenler hariç), bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde başvurmaları halinde, Yükseköğretim Kurulunca okuyacakları tıp fakülteleri belirlenir. Belirlenen tıp fakültelerince intibakları yapılır ve bu öğrenciler 2547 sayılı Kanunun geçici 40 ıncı maddesi ve ilgili hükümlerinden diğer öğrenciler gibi yararlanırlar.

Halen eğitim ve öğretim yapan kurumlarda; bu Kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun kurumları ile ilişkisi kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlara (master ve doktora öğrencileri dahil) bu Kanunun yayımı tarihinden, 1996-1997 eğitim-öğretim yılı sonunda ilişki kesilecek olanlara ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumlarına başvurmaları şartıyla ilişkilerinin kesilmesine sebep (vizeli veya vizersiz) olan her ders için iki sınav hakkı verilir (2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu).”

1997 öğrenci affının da 1988 öğrenci affı gibi kanunun yayım tarihine kadar olan dönemde okullarından ilişki kesilen öğrencileri kapsamıştır. Disiplin cezası alan öğrenciler 1988 öğrenci affının aksine 1997 öğrenci affında kapsam dışı bırakılmamıştır. Gülhane Tıp Fakültesi öğrencileri için ise öğrenci affı, 1994-1995 eğitim öğretim döneminden 1997 yılına kadar olan dönemi kapsamaktadır.

2000 Öğrenci Affı

“Geçici Madde 46 – (Ek: 22/6/2000 - 4584/2 md.)

Yükseköğretim kurumlarında; hazırlık ve ara sınıflar dahil bütün sınıflarda ön lisans ve lisans düzeyinde öğrenim yapan öğrencilerden, 12 Eylül 1980 tarihinden 1999-2000 öğretim yılı sonuna kadar, her ne sebeple olursa olsun ilişkileri kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş öğrencilere ilişkilerinin kesilmesine sebep olan bütün dersler için devam, iki sınav ve bütünleme hakkı verilir (Öğrenciler, daha önce başarısız oldukları kaldırılan derslerin yerine kurumlarınca konulacak muadil başka derslerden sınava girerler.). Öğrencilerin bu sınavlarda başarılı olmaları halinde öğrenciliğe intibakları yapılır. Öğrenciler, öğrencilik haklarının devamı için yürürlükteki kanun ve kanunlara uygun ilgili mevzuata uymak zorundadır (2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu).”

21 yıllık bir dönemi kapsayan 2000 öğrenci affı ile ayrıca, 1997-1998 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nde okurken bu kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun ilişkisi kesilmiş olan öğrencilere (yargıya intikal etmiş ve disiplin suçu nedeniyle ilişkisi kesilenler hariç) ve 1988-1989 öğretim yılından 2000 yılı sonuna kadar, lisansüstü öğrenim görürken, her ne sebeple olursa olsun kurumları ile ilişkisi kesilen öğrencilere de eğitimlerine geri dönme şansı tanınmıştır.

Ayrıca 2000 öğrenci affının bir diğer özelliği; 1989-1990 eğitim-öğretim yılı başından, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, yüksek öğretim kurumlarının hazırlık sınıfı, ön lisans ve lisans eğitim-öğretim programları ile yüksek okulların herhangi bir sınıfında kayıtlı öğrencilerin, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu ve bu Kanuna atıf yapan Yüksek Öğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği hükümlerine göre aldıkları disiplin cezalarının, bütün sonuçları ile kaldırılmış olmasıdır. Bu durumdaki öğrencilerin, sicil dosyalarındaki cezai kayıtlar, ilgililerin müracaatı aranmaksızın dosyalarından çıkarılmıştır.

2005 Öğrenci Affı

“Geçici Madde 50- (Ek: 15/3/2005-5316/1 md.)

Yükseköğretim kurumlarının hazırlık ve diğer bütün sınıflarında ön lisans ve lisans düzeyinde öğrenim yapan öğrencilerden, 29.6.2000 tarihinden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar -kendi isteği ile ilişkisi kesilenler dâhil- her ne sebeple olursa olsun ilişkileri kesilmiş öğrencilere ilişkilerinin kesilmesine neden olan bütün dersler için bir öğretim yılı devam ve üç sınav hakkı verilir (2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu).”

Beş yıllık bir dönemi kapsayan 2005 öğrenci affı ile lisansüstü ve doktora öğrencilerine de af getirilmiştir.

2008 Öğrenci Affı

“Geçici Madde 56- (Ek: 22/10/2008-5806/1 md.)

(1) Yükseköğretim kurumlarında hazırlık dâhil bütün sınıflarda intibak, ön lisans, lisans tamamlama, lisans, pedagojik formasyon, lisansüstü, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlik öğrenimi gören öğrencilerden; 7/6/1995 tarihinden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, kendi isteğiyle ilişkileri kesilenler dâhil her ne sebeple olursa olsun ilişkisi kesilenler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki aylık başvuru süresi içerisinde ilişkisi kesilenler ile 1980 sonrasında bu içerikte çıkarılan kanunların kapsamına girmekle birlikte sağlanan haklardan yararlanmak üzere başvurmayan veya başvurdukları halde yararlanamamış olanlar, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 35 inci maddesi uyarınca bir yükseköğretim kurumu adına yurt içinde başka bir yükseköğretim kurumunda lisansüstü öğrenim yapanlardan başarısız olmaları nedeniyle ilişkisi kesilenler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde ilişkilerinin kesildiği kuruma başvuruda bulunmaları şartıyla bu maddede belirtilen haklardan yararlanırlar. Başvuruda bulunanlar, ilgili yükseköğretim kurumları tarafından, iki aylık başvuru süresinin dolması

beklenmeden de bu haklardan yararlandırılabilir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte askerlik görevini yapmakta olanlar terhislerini, gözaltında, tutuklu veya hükümlü olup da ceza infaz kurumunda bulunanlar ise bu hallerinin sona ermesini takip eden iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumuna başvurmaları halinde bu maddede belirtilen haklardan yararlandırılır (2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu).”

16 maddeden oluşan kapsamlı bir düzenleme içeren 2008 öğrenci affı 28 yıllık bir dönemi kapsamaktadır. Bazı kaynaklarda ve 2008 öğrenci affı kanun teklifinde, 1986 yılında da bir öğrenci affı çıkarıldığı söylenmektedir. 1986 yılında Yüksek Öğretim Kanununa eklenen geçici 30. madde (12/8/1986- KHK - 260/6 md. ile gelen geçici madde) ile “ Ankara, İstanbul, İzmir illeri dışındaki bir üniversitede görevli iken, profesör olarak bir başka üniversiteye atanan öğretim üyeleri, bir yıl içinde başvurmaları ve önceki kurumlarında boş profesör kadrosunun bulunması şartıyla profesörlüğe atanmadan önce görev yaptıkları yüksek öğretim kurumlarına dönebilirler.” denmektedir. Bu madde 1986 yılında Yüksek Öğretim Kanunu’na eklenen tek geçici maddedir. Dolayısıyla 1986 yılında çıkarılan bir öğrenci affı yoktur.

Bazı öğrenci aflarında yararlanıcılara kısıtlamalar getirilmiştir. Kapsamı geniş tutulan aflar akademik af niteliğindedir. Öğrenci afları arasında kapsamı, süreleri ve yararlanıcıları açısından farklılıklar bulunmaktadır.

Yüksek öğretimde oldukça yaygın olarak gündeme gelen öğrenci aflarının, orta öğretim ve ilköğretimde ise nadiren gündeme geldiğini görülmektedir. Orta öğretim ve ilköğretimde öğrenci afları çıkarılmamasının nedenini, Okçabal (2008) şöyle açıklamaktadır:

“İlk ve orta öğretimde öğrenci affı söz konusu olmuyor; pek gerek de kalmıyor; hemen her yıl bir bakanlık genelgesi öğrenci affı gibi iş görüyor. Örneğin üniversiteyi kazanıp da liseyi bitirememiş olanlara ek sınav hakkı verilmesi bir af niteliğinde oluyor. Tabii bu genelgeler, bir disiplin cezası nedeniyle ya da öğretmenin peşin hükümlü değerlendirmeleri sonunda başarısız olduğu için okuldan atılanlara, okulun tutum ve davranışları nedeniyle yabancılaşmış okulu bırakanlara, geçim nedeniyle ya da ailenin istememesi üzerine okuldan ayrılanlara yaramıyor. Hiç kimse bu konularda bir affı gündeme getirmiyor. Bunun bir nedeni ilk ve ortaöğretim çağının birkaç yılla sınırlı olması ve okuldan ayrılanların açık ilköğretim/açık lisede öğrenimlerini sürdürme olanağının varlığıdır.”

Orta öğretimde bakanlık genelgesi ile verilen aflara, 2005 yılı Temmuz ayında Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2005/65 nolu genelgesini örnek olarak gösterebiliriz. Genelgede, orta öğretimin yeniden yapılandırılması çerçevesinde, öğrencilerin, orta öğretimin yeniden yapılandırılması uygulamasından olumsuz etkilenmemeleri, başarısızlıklarının giderilmesi ve oluşabilecek muhtemel mağduriyetlerinin önlenmesi amacıyla sadece 2005 yılına mahsus olmak üzere öğrencilere yeni bir sınav hakkı tanınmaktadır. Buna göre:

“2004–2005 öğretim yılında 9.,10.,11 ve 12’inci sınıflarda öğrenim gören öğrenciler ders sınırlaması olmaksızın istedikleri derslerden ortalama yükseltme sınavına, hazırlık sınıfında başarısız olanlar ise seviye tespit sınavına alınacaklardır. Sınavlara girecek öğrencilerin talepleri 05 Ağustos 2005 tarihine kadar ilgili okul müdürlüklerince alınacaktır. Devamsızlık sebebiyle başarısız duruma düşen öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesinde devamsızlık durumları dikkate alınmayacaktır.”

Yüksek öğretim kurumlarından kayıt yenilememe, başarısızlık, devamsızlık, disiplin ve kendi istekleri gibi nedenlerle öğrencilerin ilişkileri kesilmektedir. Bunlardan yaklaşık olarak % 44’ünün başarısızlık nedeniyle, % 32,9’unun kendi isteğiyle, % 16’sının devamsızlık ve % 7’sinin kayıt yenilememe nedenleriyle ilişkileri kesilmekte, disiplin nedeniyle ilişkisi kesilenlerin oranı ise % 1’i bile bulmamaktadır (TBMM Kanun Tasarısı, 23/3, 1).

Üniversiteden ilişkisi kesilen ve af talep eden eski öğrenciler tarafından kurulan Eğitim Hakkı Platformu tarafından ilişkileri 2000 yılında kesilmiş, 1300 kişi üzerinde yapılan araştırmaya göre okuldan neden işliğinizi kesildi sorusuna ankete katılanların %39,5 (546 kişi)’inin maddi sorunlar, %23 (319 kişinin)’ünün başarısızlık, %22,2 (307 kişinin)’sinin eğitim sisteminden kaynaklanan problemler, %9,3 (129 kişinin)’ünün okula uyum sorunu, %6 (83 kişi)’sinin sağlık sorunları nedeniyle ilişkilerinin kesildiği cevabını verdiği görülmüştür (Eğitim Hakkı Platformu 2008).

Eğitim Hakkı Platformunun eğitim sorunları raporunda yer alan ve yaklaşık 7000 öğrencinin en fazla iki şık işaretleyecek şekilde katılmış olduğu anketin sonuçlarına göre ise öğrencilerin %16,54’ü (1155 kişi) başarısızlık, %34,88’i (2434 kişi) maddi sorunlar, %10,27’si (774 kişi) öğretim elemanları ya da okul idaresiyle yaşanan sorunlar, %25,51’i (1781 kişi) sağlık sorunları, %12,82’si (895 kişi) eğitim sisteminden kaynaklanan sorunlar nedeniyle üniversiteden ilişkilerinin kesildiğini belirtmişlerdir (Eğitim Hakkı Platformu 2008).

İki araştırmanın sonuçları da maddi yetersizliklerin öğrencilerin üniversitelerden ilişkilerinin kesilme nedenleri içinde birinci sırada geldiğini göstermektedir.

Öztürk (2005)’ün yaptığı araştırmaya göre, 2000–2005 yılları arasında devlet üniversitelerinden ilişkisi kesilen öğrencilerin ilişik kesme nedenleri, Kendi isteği ile kaydını sildirme % 39,98 (84.544 kişi); başarısızlık % 18,98 (40.199 kişi); disiplin cezası % 0,18 (228 kişi); kayıt yenilememe % 24,49 (51.656 kişi); devamsızlık % 11,81 (24.800 kişi); diğer % 4,55 (9.379 kişi) şeklinde ortaya çıkmıştır.

1983 eğitim-öğretim yılından 1997 eğitim-öğretim yılına kadar 9 kanunla tanınan haklardan toplam 163.851 öğrenci yararlanmıştır. Mevcut verilere göre söz

konusu haklardan yararlananların başarı ortalaması % 48'dir. Bu oran, bu haklardan yararlananlardan yarıya yakınının yüksek öğrenimlerini tamamlama fırsatı bulduklarını göstermektedir (TBMM Kanun Tasarısı, 23/3, 1).

Öğrenci affından faydalanan öğrencilerin başarılarının giderek düştüğünü gösteren istatistikler mevcuttur. İlk çıkarılan 1983, 1984 ve 1986 yıllarındaki aflarda başarı oranı çok yüksek çıkarken, 1984'te çıkarılan ve ilişiği kesilen tüm öğrencileri kapsayan aftan 43 bin öğrenci yararlandı. Bunlarında yüzde 78'i üniversitelerinde başarı sağladı. Bakanlığın YÖK'ten aldığı verilere göre, 1986 yılında çıkarılan aftaki başarı da yüzde 66 oldu. Sonraki yıllarda çıkarılan aftan yararlanan ve başarılı olan öğrenci sayı ve oranları yüzde 35'ler seviyesine kadar inmiştir. 2000 yılında 70 bin öğrenci (örgün öğretim) öğrenci affından faydalanıp, bu öğrencilerin yaklaşık 3'te biri başarılı olmuştur. 2005 ve 2008 yılındaki aflarla ilgili istatistikî kesin bilgi edinilemedi (Eğitim Hakkı Platformu 2008).

Görüldüğü gibi ilk çıkarılan öğrenci afları daha fazla öğrencinin kazanılmasına hizmet etmiştir. Bunda ülkenin içinde bulunduğu şartlarda etkili olmuştur. Sonraki yıllarda ise öğrenci affından faydalanan öğrencilerin başarıları kayda değer ölçüde azalmıştır.

Eğitim Hakkı Platformu (2008) tarafından 2 bin öğrencinin ayrıntılı durumlarının yer aldığı 80 sayfalık rapor hazırlanmış ve yaklaşık 7 bin öğrencinin katıldığı anket çalışması yapılmıştır. Bu çalışma neticesinde hazırlanan rapora göre, okullarından ilişiği kesilmiş öğrencilerin büyük bir kısmı maddi sıkıntı çekiyor. Bu sıkıntılar zaman zaman okula gidememe ya da kayıt yaptıramama boyutuna kadar ulaşıyor. Ayrıca raporda, sağlık sorunları ve dikey geçişlerde tek dersten başarısızlığın son yapılan yasal düzenlemeye kadar okuldan atılmaya neden olmasının, 1999 ve 2001 ekonomik krizlerinin ve 1999 Düzce ve Gölçük depremlerinin öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakmalarına neden olduğu belirtilmektedir. Bu tür araştırmaların güvenilirliğinin sorgulanması gerekirken birlikte, bu araştırmalar dışında verinin bulunmaması, basında ve kamuoyundaki tartışmaları bu çalışmaların yönlendiriyor olması bakımından bu çalışmada bu tür araştırmalara yer verilmiştir.

Öğrenci afları, adaleti sağlama amacıyla uygulanmaktadır. Fakat bazı problemleri ve eleştirileri beraberinde getirmektedir. Kararın siyasi kurumlar tarafından uygulamaya konulması, bazı sınırlamalarla ve sık sık gündeme gelmesi öğrenci aflarının, gençlere yarar getirmediği, üniversitelerde yürütülmekte olan eğitime büyük

bir yük getirdiği ve vicdanlardaki eşitlik ilkesini ciddi olarak zedelediği gerekçeleriyle eleştirilmesine neden olmaktadır. Öğrenci aflatı eğitimsel başarısızlığın sebeplerinden biri olarak algılanmaktadır (Güneş 2006).

3. YÖNTEM

Araştırma Modeli

Erciyes Üniversitesi örnekleminde yüksek öğretimdeki öğrenci aklarının verimliliğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma, uygulanan veri toplama aracından ve ilgili alan yazının taranmasından elde edilen bilgilere dayanmıştır.

Araştırmanın yöntemi, “betimleme-survey yöntemi” dir. Araştırmada, nitel ve nicel araştırma metodolojileri birlikte kullanılmıştır. Erciyes Üniversitesi örnekleminde yüksek öğretimde öğrenci aklarını, öğretim elemanları ve yüksek öğretim öğrencilerinin kanaatleri, tecrübeleri, algıları ve duyguları gibi sübjektif verilere dayanarak değerlendiren bu çalışma, bu yönüyle nitel, çalışma sonuçlarının sayısal olarak ifade edilmesi yönüyle de nicel bir araştırmadır.

Bu nedenle, birinci aşamada alan yazın taraması yapılmış, özellikle internet kullanılarak af konusunda yazılan bilimsel çalışmalar ya da bilimsel geçerliği olduğu düşünülen yazılar derlenerek konuyla ilgisi açısından dikkatli bir şekilde okunmuştur.

Af konusuyla ilgili olarak, üniversitemizde yapılan lisansüstü çalışmalar ve akademik dergilerde yayımlanan bilimsel makalelerin tasnifi yapılmıştır.

Nitel araştırmalarda metotta geçerlilik sağlama yollarından biri, sonuçları desteklemek için çoklu araştırma metotları kullanılmasıdır. Bu metotta geçerlilik için kullanılan üçgenleme yöntemidir (Ekiz 2003,37). Bu çalışmada, üç farklı metot (görüşme, alan yazın taraması ve anket uygulaması) kullanılarak, üçgenleme yöntemine başvurulmuştur.

Evren ve Örneklem

Evrenini, Erciyes Üniversitesi’ne bağlı fakülte ve yüksekokulların oluşturduğu bu çalışmanın örneklemini, Tıp Fakültesi, Eczacılık Fakültesi, Fen Fakültesi, Edebiyat Fakültesi, Eğitim Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve

Yabancı Diller Meslek Yüksekokullarından random örnekleme yoluyla seçilen, öğrenimine devam eden 1067 öğrenci ve 266 öğretim üyesi oluşturmuştur.

Tablo 3.1.' de örnekleme alınan fakülte ve yüksek okullardaki toplam öğretim elemanı ve veri toplama aracına yanıt veren öğretim elemanı sayısına yer verilmiştir.

Tablo 3.1. Örnekleme Alınan Fakülte ve Yüksek Okullardaki Toplam Öğretim Elemanı ve Veri Toplama Aracına Yanıt Veren Öğretim Elemanı Sayısı

Fakülte ve Yüksekokul	Öğretim Elemanı Sayısı	Uygulanan Veri Toplama Aracı Sayısı	Geçerli Veri Toplama Aracı Sayısı	Yüzde %
Tıp Fakültesi	162	97	97	%59,8
Eczacılık Fakültesi	18	11	9	%50
Eğitim Fakültesi	62	25	25	%40,3
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	67	40	40	%59,7
İlahiyat Fakültesi	68	21	21	%30,8
Fen Fakültesi-Edebiyat Fakültesi	86	25	25	%29
Yabancı Diller Yüksek Okulu	68	50	49	%72
TOPLAM	531	269	266	%50

Kaynak: Erciyes Üniversitesi Bilgi Edinme Birimi.

Tablo 3.1.'de görüldüğü gibi öğretim elemanlarına uygulanan veri toplama aracı sayısı 269'dur. Geçerli kabul edilen veri toplama aracı sayısı ise 266'dır. Araştırmanın yapıldığı fakültelerdeki öğretim elemanı sayısı 531'dir. Geçerli sayılan veri toplama aracının toplama oranı %50'dir. En fazla katılım %72'lik payla Yabancı Diller Yüksek Okulu'nda gerçekleştirmiştir. Tüm fakültelerin hazırlık sınıflarına eğitim veren Yabancı Diller Yüksek Okulu'nda katılımın yüksek olmasının, örneklemin evreni temsil yeterliliğini artırdığı söylenebilir.

Tablo 3.2.'de örnekleme alınan fakülte ve yüksek okullardaki toplam öğrenci sayılarına ve veri toplama aracına yanıt veren öğrenci sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 3.2. Örnekleme Alınan Fakülte ve Yüksek Okullardaki Toplam Öğrenci Sayıları ve Veri Toplama Aracına Yanıt Veren Öğrenci Sayıları

Fakülte ve Yüksekokul	Öğrenim Gören Sayısı	Uygulanan Veri Toplama Aracı Sayısı	Geçerli Veri Toplama Aracı Sayısı	Yüzde %
Tıp Fakültesi	1294	431	421	%32,5
Eczacılık Fakültesi	201	50	46	%22,8
Eğitim Fakültesi	2667	246	244	%9,1
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	3026	92	90	%2,9
İlahiyat Fakültesi	770	150	150	%19,4
Fen-Edebiyat Fakültesi	5098	75	75	%1,4
Yabancı Diller Yüksek Okulu	531	41	41	%7,7
TOPLAM	13587	1085	1067	%7,8

Kaynak: http://ogrisl.erciyes.edu.tr/ogrenci_sayilari.html ,Erişim Tarihi 20.03.2010

Tablo 3.2.'de görüldüğü gibi öğrencilere uygulanan veri toplama aracı sayısı 1085'dir. Geçerli kabul edilen veri toplama aracı sayısı ise 1067'dir. Araştırmanın yapıldığı fakültelerdeki öğrenci sayısı 13587'dir. Geçerli sayılan veri toplama aracının toplama oranı %7,8'dir. Yapılan çalışmaya en fazla Tıp Fakültesi öğrencileri katılım göstermiştir. Öğrenci aflarıyla en fazla öğrenci alan fakültelerden biri olan Tıp Fakültesi'ndeki öğrencilerin konuya daha fazla aşına olduklarını söylenebilir. Bu yönüyle Tıp Fakültesi'ndeki öğrencilerin katılımının yüksek olması çalışma sonuçlarının geçerliliğini olumlu etkilemiş olabilir. En az katılım ise öğrenci sayısı en fazla olan Fen ve Edebiyat Fakültesinde gerçekleşmiştir. Aynı durum bu fakülte'deki öğretim üyeleri içinde geçerlidir. Bu fakültelerdeki öğretim üyeleri ve öğrencilerin çalışmaya katılmaya isteksiz oldukları gözlenmiştir.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Veri toplama aracı geliştirilmeden önce bu araştırma ile ilgili alan yazın taranmış, öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşlerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmış araştırmaların anketleri incelenmiştir. Bu bilgiler ışığında olası görüşme soruları hazırlanmıştır. Görüşme soruları, imkânlar ölçüsünde aften faydalanan öğrencilere, yüksek öğretimde halen sistemde olup da aften yararlanmayan öğrencilere ve öğretim üyelerine yöneltilmiştir.

Af konusunda öğretim elemanları ve öğrencilerden alınan görüşler ve alan yazın taramasından elde edilen bilgiler ışığında anket soruları hazırlanmıştır. Alan yazın taraması ve görüşme sonuçlarından da faydalanarak oluşturulan anket soruları yardımı ile daha geniş bir grubun görüşlerine başvurulmuştur. Anlaşılmayan maddeler elenerek ankete son hali verilmiştir. Veri toplama aracının geçerliliğini belirlemek amacıyla Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin Eğitim Bilimleri Bölümü'nde görev yapan öğretim elemanlarının görüşü alınmıştır.

Araştırmanın verilerini elde etmek amacıyla, öğretim elemanlarının ve öğrencilerin, öğrenci aklarına yönelik görüşlerini ölçmeye yönelik iki ayrı veri toplama aracı hazırlanmıştır. Veri toplama araçları iki bölümden oluşmaktadır. Öğretim elemanları anketinde, birinci bölümde, öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakma nedenleri sorgulanmış; ikinci bölümde ise, her iki ankette de ortak olan 39 soruya yer verilmiştir (Ek-1). Öğrenci anketinin birinci bölümünde, öğrenci affından faydalanılıp faydalanılmadığı ve öğrencilerin öğrenimi yarıda bırakma nedenlerinin neler olabileceği sorulmuştur (Ek-2). Öğrenci affından faydalanma durumunun sorgulandığı soru dışında iki anket birbirinin aynıdır.

İstatistiksel değerlendirmeler yapılmadan önce, veri toplama aracının öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından tam olarak cevaplandırılıp cevaplandırılmadığının belirlenmesi amacı ile tüm anketler tek tek gözden geçirilmiştir. Eksik ve yanlış kodlama nedeniyle 3 öğretim üyesi ve 18 öğrenci anketi iptal edilmiştir.

Bu şekilde boş ve eksik olarak cevaplandırılan veri toplama araçları çıkarıldıktan sonra, toplam geçerli veri toplama araçlarının sayısının öğretim elemanlarında 266, öğrencilerde ise 1067 olduğu görülmüştür.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumu

Veri toplama aracıyla elde edilen bilgiler bilgisayar ortamına aktarılmış ve veriler SPSS 15.0 programından yararlanarak çözümlenmiştir.

Ankette beşli derecelendirme ölçeği kullanılmıştır ve aritmetik ortalamalar yorumlanırken 1.00 - 1.79 arasındaki ortalama değerlerin “*Kesinlikle Katılmıyorum*”, 1.80 – 2.59 arasında bulunanların “*Katılmıyorum*”, 2.60 – 3.39 arasındakilerin, “*Kararsızım* ”, 3.40 – 4.19 arasındakilerin “ *Katılıyorum* ” ve 4.20 – 5.00 arasındaki ortalama değerlerin ise “ *Kesinlikle Katılıyorum* ” anlamını taşıdığı kabul edilmiştir. Düzeylerin yer aldığı bu aralıklar, seçeneklere verilen en düşük değer olan 1 ile en yüksek değer olan 5 arasındaki genişliğinin seçenek sayısına bölünmesi ile elde edilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde öğrenci ve öğretim üyelerine uygulanan veri toplama aracı ile elde edilen yanıtlara ilişkin sonuçlar ayrı ayrı incelenerek değerlendirilmektedir.

4.1. Erciyes Üniversitesi Öğrencilerinin Öğrenci Aflarına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Bu bölümde öğrencilerin, öğrenci anketine vermiş oldukları yanıtlara ilişkin istatistiksel sonuçlar ve yorumlara yer verilerek, öğrencilerin öğrenci affı konusundaki görüşleri değerlendirilmeye çalışılmıştır. İlk olarak veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin aften yararlanma durumları ve öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakma nedenlerine ilişkin düşüncelerini yansıtan sonuçlara yer verilmiş ve daha sonra öğrencilerin veri toplama aracındaki maddelere verdikleri yanıtlar ve bu yanıtların yorumlanmasına geçilmiştir.

Tablo 4.1.1. Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğrencilerin Öğrenci Affından Faydalanma Durumu.

	F	%
EVET	346	32,4
HAYIR	721	67,6
Toplam	1067	100,0

Tablo 4.1.1'e göre veri toplama aracına yanıt veren öğrencilerin % 32,4'ü, öğrenci affından faydalanmıştır. Bu durum, öğrenci affından faydalanan öğrencilerin görüşlerinin çalışmaya sağlıklı bir şekilde yansıtıldığının göstergesidir denilebilir.

Tablo 4.1.2. Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğrencilerin, Öğrencilerin Öğrenimlerini Yarıda Bırakma Nedenlerine İlişkin Soruya Verdikleri Yanıtların Yüzdeleri.

	f	%
DEVAMSIZLIK	238	18,9
BAŞARISIZLIK	450	35,8
SAĞLIK PROBLEMLERİ	84	6,6
EKONOMİK NEDENLER	346	27,5
DİĞER NEDENLER	136	10,8
TOPLAM	1254	100,0

Tablo 4.1.2.'ye göre veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin % 18,9'unun devamsızlığı öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakma nedenleri arasında gördükleri görülmektedir. Ekonomik sorunlar, sağlık problemleri vb. devamsızlığa yol açıyor ve sonuçta öğrencilerin öğretim kurumlarıyla ilişkileri bu nedenlerle kesiliyor olabilir. Aslında devamsızlık neden değil, sonuç olabilmektedir. Diğer nedenlere verilen yanıtlara göre veri toplama aracına yanıt veren öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%35,8), öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakma nedeni olarak başarısızlığı görmektedir. Başarısızlık, çok yönlü bir kavramdır. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'nı kazanan bir öğrencinin üniversite eğitimini başarması beklenirken, başarısız olmasının ardında öğrencinin zihinsel süreçlerinin yetersizliğinden ziyade, çevre koşulları ve öğrenim görülen kurumun nitelikleri başarısızlıkta daha belirleyici hale gelebilmektedir. Yine de tamamlanamayan bir eğitim, genel olarak bakıldığında başarısızlık olarak görülebilir ki, öğrencilerin büyük bir bölümü de böyle düşünmektedir. Sağlık problemleri, belki de toplumsal olarak duyarlı olunan konulardan biri olduğu için istisnalar dışında öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakma nedenleri arasında nadir rastlanan bir neden olduğu düşünülüyor olabilir.

Ekonomik sorunlar nedeniyle, okurken bir işte çalışmak zorunda kalan bir öğrenci, devamsızlık ve başarısızlık sorunlarını da bir arada yaşamak durumunda kalabilmektedir. Bu öğrencilere sorun yaşamalarını diye sağlanan kredi ve burs imkânları ise, ne insanca yaşamaya, ne de kaliteli bir eğitim almaya yeterli değildir ve bu tür kaygıları yaşayan bir öğrencinin idealist bir yaklaşımla eğitimini almakta olduğu alanda ilerlemesi ise pek mümkün olamamaktadır.

Diğer yanıtı verenler, siyasi nedenler, evlilik, sorumsuzluk, ailenin başka bir iş imkânı sağlayacak kadar zengin olması, başörtüsü, intibak öğrencisi olma gibi

nedenlerin öğrenimi yarıda bırakmada daha etkili olduğunu belirtmişlerdir. En çok da, evlilik ve başörtüsü üzerinde, diğer yanıtlarının toplandığı görülmüştür.

Aşağıda veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin veri toplama aracının 39 maddesine verdikleri yanıtların yüzde ve aritmetik ortalamalarına yer verilmiştir.

Tablo 4.1.3. Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Yüzdeleri Ve Aritmetik Ortalamaları.

		Kesinlikle katılmıyorum.	Katılmıyorum.	Kararsızım.	Katılıyorum.	Tamamen katılıyorum.	$\bar{x}$
1- Üniversiteler teorik bilgiyi aktarmada başarılıdır.	f	136	253	173	447	58	3, 03
	%	12, 7	23, 7	16, 2	41, 9	5, 4	
2- Aftan geri dönen öğrenciler ayrıcalık beklentisi içindedirler.	f	139	259	248	316	105	2, 98
	%	13, 0	24, 3	23, 2	29, 6	9, 8	
3- Üniversite, öğrencilerin kişilik gelişimine katkıda bulunmaktadır.	f	91	197	190	373	216	3, 39
	%	8, 5	18, 5	17, 8	35, 0	20, 2	
4- Öğrenci aflatı, üniversiteye girmeye çalışan pek çok öğrenci için haksızlıktır.	f	132	372	229	229	105	2, 81
	%	12, 4	34, 9	21, 5	21, 2	9, 8	
5- Öğrencilerin eğitim hakkı, öğrenimlerini yarıda bıraksalar da engellenmemelidir	f	93	127	165	473	209	3, 54
	%	8, 7	11, 9	15, 5	44, 3	19, 6	
6- Öğrenci affı ile gelen öğrenciler öğretim elemanları için ek iş demektir.	f	167	340	256	222	82	2, 73
	%	15, 7	31, 9	24, 0	20, 8	7, 7	
7- Öğrenci affı ile dönen öğrenciler diğer öğrencilerden farklı değildir.	f	79	201	148	419	220	3, 46
	%	7, 4	18, 8	13, 9	39, 3	20, 6	

Tablo 4.1.3. Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Yüzdeleri Ve Aritmetik Ortalamaları. (Devamı)

8- İlişği kesilen öğrencilerin, öğrenci affına kadar olan süre zarfında bilgi seviyeleri düşmektedir.	f	65	134	177	450	241	3, 62
	%	6, 1	12, 6	16, 6	42, 2	22, 6	
9- Öğrenci affı yerine ikinci bir eğitim fırsatı denilmelidir.	f	78	170	235	437	147	3, 37
	%	7, 3	15, 9	22, 0	41, 0	13, 8	
10- Eğer öğrencinin başarısızlık nedeniyle ilişği kesilmemişse affedilmelidir.	f	95	165	254	367	186	3, 77
	%	8, 9	15, 5	23, 8	34, 4	17, 4	
11- Üniversitede, öğrenci affından faydalanan öğrenciler dışındaki genel öğrenci başarısı yüksektir.	f	125	276	384	227	55	2, 82
	%	11, 7	25, 9	36, 0	21, 3	5, 2	
12- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'nın seçiciliği yüksektir.	f	185	263	188	272	159	2, 95
	%	17, 3	24, 6	17, 6	25, 5	14, 9	
13- Öğrenci başarısı fakülte ve yüksek okullara göre değişmektedir.	f	69	120	116	443	319	3, 77
	%	6, 5	11, 2	10, 9	41, 5	29, 9	
14- Aflarla geri dönen öğrencilerin ikinci kez başarısız olmalarının altında üniversitelerin bu öğrencilere karşı olumsuz tutumları yatmaktadır.	f	234	334	243	176	80	2, 56
	%	21, 9	31, 3	22, 8	16, 5	7, 5	
15- Öğrenimlerini yarıda bırakan öğrenciler istedikleri zaman öğrenimlerine devam edebilmelidirler.	f	125	279	231	319	113	3, 01
	%	11, 7	26, 1	21, 6	29, 9	10, 6	
16- Öğrenci afları, partilerin oy kazanma amacına hizmet etmektedir.	f	144	224	217	298	184	3, 14
	%	13, 5	21, 0	20, 3	27, 9	17, 2	
17- Üniversiteler öğrencilerle ilgili kararları kendileri almalıdır.	f	112	201	223	333	198	3, 28
	%	10, 5	18, 8	20, 9	31, 2	18, 6	
18- Öğrenci afları, eğitim sistemimizin kalitesini düşürmüştür.	f	127	315	275	200	150	2, 93
	%	11, 9	29, 5	25, 8	18, 7	14, 1	
19- Öğrenci affı, eğitilmiş insan gücü ihtiyacı dolayısıyla alınması gereken bir karardır.	f	128	197	298	337	107	3, 09
	%	12, 0	18, 5	27, 9	31, 6	10, 0	

Tablo 4.1.3. Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Yüzdeleri Ve Aritmetik Ortalamaları. (Devamı)

20- Öğrencilerin üniversite ile ilişkileri hangi nedenle olursa olsun kesilmemelidir.	f	162	286	331	195	93	2, 78
	%	15, 2	26, 8	31, 0	18, 3	8, 7	
21- Aftan yararlanan öğrenciler üniversitelerdeki eğitim öğretim çalışmalarını olumsuz etkilemektedir.	f	98	366	306	197	100	2, 84
	%	9, 2	34, 3	28, 7	18, 5	9, 4	
22- Aftan yararlanan öğrenciler üniversitelerin öğrenci kapasitelerini zorlamaktadır.	f	115	278	279	278	117	3, 00
	%	10, 8	26, 1	26, 1	26, 1	11, 0	
23- Aftan yararlananların büyük bir bölümü eğitimlerini tamamlamaktadır.	f	73	168	419	308	99	3, 17
	%	6, 8	15, 7	39, 3	28, 9	9, 3	
24- Öğrenci afları, konusunda kararı üniversiteler vermelidir.	f	92	181	282	339	173	3, 29
	%	8, 6	17, 0	26, 4	31, 8	16, 2	
25- Eğer aflarla ilgili kararları üniversiteler alsaydı üniversiteden ayrılan öğrencilerin geri dönmesi zorlaşır.	f	105	202	325	306	129	3, 14
	%	9, 8	18, 9	30, 5	28, 7	12, 1	
26- Öğrenci affı ile dönen öğrenciler üniversiteye karşı olumsuz bir tutum içine girmektedirler.	f	101	250	369	240	107	3, 00
	%	9, 5	23, 4	34, 6	22, 5	10, 0	
27-Eğitimlerini yarıda bırakmaları bu öğrencilerin başarısız oldukları anlamına gelmez.	f	74	129	194	419	251	3, 60
	%	6, 9	12, 1	18, 2	39, 3	23, 5	
28- Öğrenci affı ile ilgili olarak üniversitelerin düşünceleri alınmalıdır.	f	55	147	231	415	219	3, 55
	%	5, 2	13, 8	21, 6	38, 9	20, 5	
29- Aftan dönen öğrenciler eğitimlerine devam konusunda kararlılıkları düşüktür.	f	92	182	384	307	102	3, 13
	%	8, 6	17, 1	36, 0	28, 8	9, 6	
30- Aftan faydalanan öğrenciler çalışmadan geçme beklentisi içindedirler.	f	114	248	293	289	123	3, 13
	%	10, 7	23, 2	27, 5	27, 1	11, 5	

Tablo 4.1.3. Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Yüzdeleri Ve Aritmetik Ortalamaları (Devamı).

31- Af eğitim sisteminin hatalarının düzeltilmesi için alınması gereken bir karardır.	f	114	219	314	298	122	3, 08
	%	10, 7	20, 5	29, 4	27, 9	11, 4	
32- Öğrenimlerini devam ettirememiş olan öğrencilerin kazanılması önemlidir.	f	72	147	185	450	213	3, 54
	%	6, 7	13, 8	17, 3	42, 2	20, 0	
33- Öğrenci affından faydalanan öğrencilerin hepsi aynı kefeye konulamaz.	f	85	140	190	335	317	3, 61
	%	8, 0	13, 1	17, 8	31, 4	29, 7	
34- Öğrenci afları amacına hizmet etmektedir.	f	107	181	445	235	99	3, 03
	%	10, 0	17, 0	41, 7	22, 0	9, 3	
35-Öğrenci afları olmasaydı, öğrenimlerini yarıda bırakan öğrenci sayısı azalırdı.	f	91	190	343	315	128	3, 18
	%	8, 5	17, 8	32, 1	29, 5	12, 0	
36- Yaşanan ekonomik krizler öğrenci affına olan talebi artırmıştır.	f	104	157	381	318	107	3, 15
	%	9, 7	14, 7	35, 7	29, 8	10, 0	
37- Üniversitede verilen eğitimin mesleki hayata hazırlama düzeyi yüksektir.	f	181	246	274	258	108	2, 87
	%	17, 0	23, 1	25, 7	24, 2	10, 1	
38- Öğretim üyeleri alanlarında uzmandırlar.	f	143	186	277	364	94	3, 15
	%	13, 4	17, 4	26, 0	34, 1	8, 8	
39- Öğretim üyeleri, alanlarındaki gelişmeleri takip etmektedirler.	f	197	145	308	333	84	2, 96
	%	18, 5	13, 6	28, 9	31, 2	7, 9	

Tablo 4.1.3.'e göre öğrenci anketinin maddelerinin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, veri toplama aracının 5'inci, 7'inci, 8'inci, 10'uncu, 13'üncü, 27'inci 28'inci, 32'inci ve 33'üncü maddelerine veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin çoğunluğunun “ *katılıyorum* ” yanıtı verdikleri görülmektedir. Öğrenci affından yararlanan öğrencilere ilişkin, öğrencilerin tutumlarını ve düşüncelerini ölçmek için veri toplama aracına konulmuş maddelerin çoğunlukta olduğu bu maddelere verilen yanıtlar,

öğrencilerin aftan yararlanan öğrencilerin kazanılması gerektiğine inandıklarını, aftan yararlanan tüm öğrencileri aynı kefeye koymadıklarını göstermektedir. Ayrıca öğrenci afları konusunda üniversitelerin görüşlerinin alınması gerektiğine de inanmaktadırlar.

Sadece “*Aflarla geri dönen öğrencilerin, ikinci kez başarısız olmalarının altında üniversitelerin bu öğrencilere karşı olumsuz tutumları yatmaktadır.*” şeklindeki veri toplama aracının 14. maddesine ise veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin çoğunluğunun “*katılmıyorum*” yanıtı verdikleri, veri toplama aracının diğer maddelerine ise veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin çoğunluğunun “*kararsızım*” yanıtı verdikleri görülmektedir.

Tablo 4.1.3.’e göre, “*Öğrencilerin eğitim hakkı, öğrenimlerini yarıda bıraksalar da engellenmemelidir.*” şeklindeki veri toplama aracının 5. maddesinin aritmetik ortalaması 3,54’tür. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin büyük bir kısmının öğrencilerin eğitim hakkının, eğitimlerini yarıda bırakmış olsalar da engellenmemesi gerektiği görüşüne katıldıkları görülmüştür. Bu durum öğrencilerin aftan faydalanan öğrencilere olumsuz bakmadıkları ya da kendi eğitimlerini yarıda bırakma ihtimalleri üzerinden düşündükleri şeklinde yorumlanabilir. Bir öğrenci için yüksek öğretime kadar devlet ve aile tarafından yapılan maddi ve manevi özveriler düşünüldüğünde sadece insan hakları değil, verilen maddi ve manevi emek için de, öğrenciler eğitim hakkı engellenmemelidir şeklinde de düşünüyor olabilirler.

Tablo 4.1.3.’e göre, “*Öğrenci affı ile dönen öğrenciler, diğer öğrencilerden farklı değildir.*” şeklindeki veri toplama aracının 7. maddesinin aritmetik ortalaması 3,46’dır. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin büyük bir kısmının, öğrenci affı ile dönen öğrencilerin, diğer öğrencilerden farklı olmadıkları görüşüne katıldıkları görülmüştür. Bu durum öğrencilerin öğrenci affından faydalanan öğrencilere bakış açılarının olumlu olduğu ve öğrenci affının öğrenciye eğitimine devam hakkı tanınması, doğrudan bir mezuniyet hakkı vermemesi nedeniyle veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin, öğrenci affından faydalanan öğrencileri diğer öğrencilerden farklı görmedikleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin, öğrenci affından faydalanan öğrencilerin, öğrenimlerini yarıda bırakma nedenlerine de olumsuz bakmadıkları, çoğu zaman öğrencilerin ellerinde olmayan nedenlerle ilişkilerini kesmek zorunda kaldıklarını düşündükleri için bu maddeye katılıyorum yanıtı vermiş oldukları düşünülebilir.

Tablo 4.1.3.'e göre, “*İlişği kesilen öğrencilerin, öğrenci affına kadar olan süre zarfında bilgi seviyeleri düşmektedir.*” şeklindeki veri toplama aracının 8. maddesinin, aritmetik ortalaması 3,62'dir. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin büyük bir kısmının ilişği kesilen öğrencilerin, öğrenci affına kadar olan süre zarfında bilgi seviyeleri düşmektedir şeklindeki maddeye katıldıkları görülmektedir. Aradan geçen süre zarfında öğrencilerin öğrendikleri pek çok bilgiyi unutmaları, öğrendikleri pek çok bilginin değişmiş olması, bilginin ve öğrenme süreçlerinin doğasına uygundur.

Çıkarılan afların çok dar bir zaman kapsamı içinde çok az sayıda sınav hakkı vererek aftan gelen ve zaten eğitim formasyonundan bir miktar uzaklaşmış ve adaptasyon sorunu yaşayan kişileri yeniden yükseköğretime kazandırmayacağı, bu kimselerin üniversiteden tekrar ayrılmak zorunda kalacakları düşüncesi, TBMM'nin öğrenci afları ile ilgili, Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (TBMM Kanun Tasarısı, 23/3, 1)'nda da belirtilmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracının 8. maddesine verdikleri katılıyorum yanıtı da bu görüşü desteklemektedir denilebilir.

Tablo 4.1.3.'e göre, “*Eğer öğrencinin başarısızlık nedeniyle ilişği kesilmemişse affedilmelidir.*” şeklindeki veri toplama aracının 10. maddesinin, aritmetik ortalaması 3,77'dir. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin büyük bir kısmının eğer başarısızlık nedeniyle öğrencinin ilişği kesilmemişse affedilmesi görüşüne katıldıkları görülmektedir. Başarısızlık, çok yönlü bir kavramdır ve başarısızlığın nedenleri sorgulanmaksızın başarısızlığı öğrencinin zihinsel süreçlerine ya da tembelliğine yüklemek ön yargı içerebilir. Ancak, her şeye rağmen başarılı bir öğrencinin kazanılması ise toplumsal ve bireysel açıdan önemlidir. Öğrencilerin büyük bir kısmının bu görüşe katılıyor olmasının nedeni bu olabilir.

Tablo 4.1.3.'e göre, “*Öğrenci başarısı fakülte ve yüksek okullara göre değişmektedir.*” şeklindeki veri toplama aracının 13. maddesinin aritmetik ortalaması 3,77'dir. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin büyük bir kısmının öğrenci başarısının fakülte ve yüksek okullara göre değiştiği görüşüne katıldıkları görülmüştür. Bu durum, yüksek öğretimde ve orta öğretimde verilen eğitimin akademik niteliğindeki farklılıklar ve Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'ndaki bölümlerin taban puanlarındaki farklılıkların doğal sonucu olabilir.

Tablo 4.1.3.'e göre, “*Aflarla geri dönen öğrencilerin ikinci kez başarısız olmalarının altında üniversitelerin bu öğrencilere karşı olumsuz tutumları yatmaktadır.*” şeklindeki veri toplama aracının 14. maddesinin aritmetik ortalaması 2,56’dır. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin büyük bir kısmının aflarla geri dönen öğrencilerin ikinci kez başarısız olmalarının altında üniversitelerin bu öğrencilere karşı olumsuz tutumlarının yattığı görüşüne katılmadıkları görülmüştür. Bu durum öğrencilerin kendilerine karşı sergilenen tutumu değerlendiriyor olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca, üniversitelerin ve öğretim üyelerinin, öğrenci aflarının yaratmış olabileceği olumsuzlukların sorumlusu olarak öğrenci affından faydalanan öğrencileri sorumlu tutmadıkları ve yapıcı davrandıkları şeklinde de yorumlanabilir.

Tablo 4.1.3.'e göre, “*Eğitimlerini yarıda bırakmaları bu öğrencilerin başarısız oldukları anlamına gelmez.*” şeklindeki veri toplama aracının 27. maddesinin aritmetik ortalaması 3, 60’dır. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin büyük bir kısmının, eğitimlerini yarıda bırakmaları bu öğrencilerin başarısız oldukları anlamına gelmez düşüncesine katıldıkları görülmüştür. Bu durum, öğrencilerin, öğrenimini yarıda bırakma nedeni olarak sadece başarısızlığı görmemelerinden ve başarısızlığa neden olan sürecin akademik yetersizlikten mi, yoksa başka nedenlerden mi kaynaklandığı sorusuna kesin yanıt vermenin güçlüğünden kaynaklanıyor olabilir.

Tablo 4.1.3.'e göre, “*Öğrenci affı ile ilgili olarak üniversitelerin düşünceleri alınmalıdır.*” şeklindeki veri toplama aracının 28. maddesinin, aritmetik ortalaması 3,55’dir. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin büyük bir kısmının, öğrenci affı ile ilgili olarak üniversitelerin düşünceleri alınmadır görüşüne katıldıkları görülmüştür. Bu durum öğrencilerin, üniversitelerin öğrencilerle ilgili kararları kendilerinin alması konusunda tereddütleri olduğu (“Üniversiteler öğrencilerle ilgili kararları kendileri almalıdır” şeklindeki 17. maddeye öğrencilerin büyük çoğunluğu kararsız olduklarını belirtmiştir), ancak bu kararın üniversitelere danışılmadan alınmasının da yanlış olacağını düşündüklerini göstermektedir.

Tablo 4.1.3.'e göre, “*Öğrenimlerini devam ettirememiş öğrencilerin kazanılması önemlidir.*” şeklindeki veri toplama aracının 32. maddesinin, aritmetik ortalaması 3,54’tür. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan

öğrencilerin büyük bir kısmının, öğrenimlerini devam ettirememiş öğrencilerin kazanılması önemlidir maddesine, “katılıyorum” yanıtı verdikleri görülmüştür. Öğrencilerin, genellikle öğrenimini yarıda bırakan öğrencilerle ilgili, kazanılmaları ve başarılarının değerlendirilmesi noktasında olumlu bir bakış açıları olduğu gözlenmektedir.

Tablo 4.1.3.’e göre, “*Öğrenci affından faydalanan öğrencilerin hepsi aynı kefeye konamaz.*” şeklindeki veri toplama aracının 33. maddesinin, aritmetik ortalaması 3,61’dir. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin büyük bir kısmının, öğrenci affından faydalanan öğrencilerin hepsi aynı kefeye konamaz maddesine, “katılıyorum” yanıtını verdiği görülmüştür. Genellemenin hangi konuda yapılırsa yapılsın, yanlış yorumlara ve haksız sonuçlara yol açabileceği için, veri toplama aracını yanıtlayan öğrenciler, bu konuda gerek deneyimleri, gerekse bu düşüncenin mantığından dolayı, öğrenci affından faydalanan her öğrencinin aynı kefeye konulamayacağını belirtmiş olabilirler. Bu yanıt ayrıca, öğrenci affından faydalanan öğrencilere, üniversite öğrencilerinin olumsuz bakmadıklarının bir diğer göstergesidir denilebilir.

4.2. Erciyes Üniversitesi Öğretim Üyelerinin Öğrenci Aflarına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Bu bölümde toplam 266 öğretim üyesinin, öğretim üyesi anketine vermiş oldukları yanıtlara ilişkin istatistikî sonuçlar ve yorumlara yer verilerek, öğretim üyelerinin öğrenci affı konusundaki görüşleri değerlendirilmeye çalışılmıştır. İlk olarak veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakma nedenlerine ilişkin düşüncelerini yansıtan sonuçlara yer verilmiş ve daha sonra öğretim üyelerinin veri toplama aracındaki maddelere verdikleri yanıtlar ve bu yanıtların yorumlanmasına geçilmiştir.

Tablo 4.2.1. Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğretim Üyelerinin, Öğrencilerin Öğrenimlerini Yarıda Bırakma Nedenlerine İlişkin Soruya Verdikleri Yanıtların Yüzdeleri.

	f	%
DEVAMSIZLIK	64	20
BAŞARISIZLIK	146	45,6
SAĞLIK PROBLEMLERİ	15	4,6
EKONOMİK NEDENLER	73	22,8
DİĞER NEDENLER	22	6,8
TOPLAM	320	100

Tablo 4.2.1.'e göre veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin % 20'sinin devamsızlığı öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakma nedenleri arasında gördükleri anlaşılmaktadır. Devamsızlığı, öğrenimi yarıda bırakma nedenleri arasında gören öğretim üyesi sayısı azdır. Bu durum öğretim üyelerinin büyük bir kısmının öğrencilerin devamsızlıklarını bir noktaya kadar hoş görme eğiliminde olmasından kaynaklanıyor olabilir. Öğretim üyelerinin büyük bir bölümü, başarısızlığı öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakmalarında önemli bir etken olarak görmektedir. Bu durum öğretim üyelerinin en çok değer verdikleri konunun başarı olduğunu göstermektedir. Zira ilköğretimden yüksek öğretime kadar başarılı öğrencilerin her konuda desteklenmesi için gerekli tedbirler ilgililer tarafından alınabilmektedir. Öğrencinin başarısız olması durumunda ise bu ilgi azalmaktadır şeklinde yorumlanabilir. Öğretim üyelerinin neredeyse tamamına yakınının sağlık problemlerini, öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakma nedeni olarak görmedikleri görülmektedir. Öğrencilerin kayıt dondurma, rapor alma gibi haklarının varlığının bu sonucu doğurduğu düşünülebilir. Öğretim üyelerinin büyük bir kısmı ekonomik nedenleri öğrenimi yarıda bırakma nedeni olarak görmemektedir. Bu durum; harç ve öğrenim kredileri, burslar ve yurt imkânlarının varlığından kaynaklanıyor olabilir. Okurken çalışma durumunda olanların içinde ise aftan yararlanmadan öğrenimini tamamlayan öğrencilerin varlığı, ekonomik sorunları öğretim üyelerinin büyük bir kısmının öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakma nedenleri arasında görmemesinin nedeni olabilir. Öğretim üyelerinin “diğer” seçeneğine; evlilik, ailevi sorunlar gibi nedenler yazdıkları görülmüştür. Gündeme gelmese de evlilik seçeneği hem öğrenci hem de öğretim üyesi anketlerinde

en çok yazılan diğer nedenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Muhtemelen evliliğin en çok yazılan diğer neden olmasının altında, evliliğin, daha çok bayan öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakmalarına neden olan feodal baskı unsurları içeriyor olması yatıyor olabilir.

Tablo 4.2.2. Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Verdikleri Cevapların Yüzdeleri ve Aritmetik Ortalamaları.

		Kesinlikle katılmıyorum.	Katılmıyorum.	Kararsızım.	Katılıyorum.	Tamamen katılıyorum.	$\bar{x}$
1- Üniversiteler teorik bilgiyi aktarmada başarılıdır.	f	14	59	35	143	15	3, 32
	%	5, 3	22, 2	13, 2	53, 8	5, 6	
2- Aftan geri dönen öğrenciler ayrıcalık beklentisi içindedirler.	f	32	60	53	83	38	3, 13
	%	12, 0	22, 6	19, 9	31, 2	14, 3	
3- Üniversite, öğrencilerin kişilik gelişimine katkıda bulunmaktadır.	f	25	43	45	102	51	3, 41
	%	9, 4	16, 2	16, 9	38, 3	19, 2	
4- Öğrenci afları, üniversiteye girmeye çalışan pek çok öğrenci için haksızlıktır.	f	29	112	51	47	27	2, 74
	%	10, 9	42, 1	19, 2	17, 7	10, 2	
5- Öğrencilerin eğitim hakkı, öğrenimlerini yarıda bıraksalar da engellenmemelidir	f	19	27	41	131	48	3, 60
	%	7, 1	10, 2	15, 4	49, 2	18, 0	
6- Öğrenci affı ile gelen öğrenciler öğretim elemanları için ek iş demektir.	f	41	96	56	59	14	2, 65
	%	15, 4	36, 1	21, 1	22, 2	5, 3	
7- Öğrenci affı ile dönen öğrenciler diğer öğrencilerden farklı değildir.	f	15	39	27	130	55	3, 64
	%	5, 6	14, 7	10, 2	48, 9	20, 7	

Tablo 4.2.2. Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Verdikleri Cevapların Yüzdeleri ve Aritmetik Ortalamaları. (Devamı)

8- İlişği kesilen öğrencilerin, öğrenci affına kadar olan süre zarfında bilgi seviyeleri düşmektedir.	f	12	22	44	125	63	3, 77
	%	4, 5	8, 3	16, 5	47, 0	23, 7	
9- Öğrenci affı yerine ikinci bir eğitim fırsatı denilmelidir.	f	8	46	60	116	36	3, 47
	%	3, 0	17, 3	22, 6	43, 6	13, 5	
10- Eğer öğrencinin başarısızlık nedeniyle ilişği kesilmemişse affedilmelidir.	f	18	36	67	96	49	3, 45
	%	6, 8	13, 5	25, 2	36, 1	18, 4	
11- Üniversitede, öğrenci affından faydalanan öğrenciler dışındaki genel öğrenci başarısı yüksektir.	f	16	69	101	72	8	2, 95
	%	6, 0	25, 9	38, 0	27, 1	3, 0	
12- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'nın seçiciliği yüksektir.	f	46	57	50	74	39	3, 01
	%	17, 3	21, 4	18, 8	27, 8	14, 7	
13- Öğrenci başarısı fakülte ve yüksek okullara göre değişmektedir.	f	7	26	23	120	90	3, 97
	%	2, 6	9, 8	8, 6	45, 1	33, 8	
14- Aflarla geri dönen öğrencilerin ikinci kez başarısız olmalarının altında üniversitelerin bu öğrencilere karşı olumsuz tutumları yatmaktadır.	f	41	111	56	41	17	2, 55
	%	15, 4	41, 7	21, 1	15, 4	6, 4	
15- Öğrenimlerini yarıda bırakan öğrenciler istedikleri zaman öğrenimlerine devam edebilmelidirler.	f	24	65	59	95	23	3, 10
	%	9, 0	24, 4	22, 2	35, 7	8, 6	
16- Öğrenci afları, partilerin oy kazanma amacına hizmet etmektedir.	f	20	52	54	82	58	3, 39
	%	7, 5	19, 5	20, 3	30, 8	21, 8	
17- Üniversiteler öğrencilerle ilgili kararları kendileri almalıdır.	f	18	42	41	113	52	3, 52
	%	6, 8	15, 8	15, 4	42, 5	19, 5	
18- Öğrenci afları, eğitim sistemimizin kalitesini düşürmüştür.	f	25	80	67	52	42	3, 02
	%	9, 4	30, 1	25, 2	19, 5	15, 8	

Tablo 4.2.2. Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Verdikleri Cevapların Yüzdeleri ve Aritmetik Ortalamaları. (Devamı)

19- Öğrenci affı, eğitilmiş insan gücü ihtiyacı dolayısıyla alınması gereken bir karardır.	f	31	47	78	91	19	3, 07
	%	11, 7	17, 7	29, 3	34, 2	7, 1	
20- Öğrencilerin üniversite ile ilişkileri hangi nedenle olursa olsun kesilmemelidir.	f	51	79	70	46	20	2, 64
	%	19, 2	29, 7	26, 3	17, 3	7, 5	
21- Aftan yararlanan öğrenciler üniversitelerdeki eğitim öğretim çalışmalarını olumsuz etkilemektedir.	f	17	107	79	45	18	2, 77
	%	6, 4	40, 2	29, 7	16, 9	6, 8	
22- Aftan yararlanan öğrenciler üniversitelerin öğrenci kapasitelerini zorlamaktadır.	f	21	91	59	72	23	2, 94
	%	7, 9	34, 2	22, 2	27, 1	8, 6	
23- Aftan yararlananların büyük bir bölümü eğitimlerini tamamlamaktadır.	f	11	41	124	83	7	3, 12
	%	4, 1	15, 4	46, 6	31, 2	2, 6	
24- Öğrenci afları, konusunda kararı üniversiteler vermelidir.	f	19	43	57	105	42	3, 40
	%	7, 1	16, 2	21, 4	39, 5	15, 8	
25- Eğer aflarla ilgili kararları üniversiteler alsaydı üniversiteden ayrılan öğrencilerin geri dönmesi zorlaşır.	f	25	45	89	83	24	3, 13
	%	9, 4	16, 9	33, 5	31, 2	9, 0	
26- Öğrenci affı ile dönen öğrenciler üniversiteye karşı olumsuz bir tutum içine girmektedirler.	f	20	66	105	60	15	2, 93
	%	7, 5	24, 8	39, 5	22, 6	5, 6	
27- Eğitimlerini yarıda bırakmaları bu öğrencilerin başarısız oldukları anlamına gelmez.	f	6	25	43	130	62	3, 81
	%	2, 3	9, 4	16, 2	48, 9	23, 3	
28- Öğrenci affı ile ilgili olarak üniversitelerin düşünceleri alınmalıdır.	f	11	21	34	136	64	3, 83
	%	4, 1	7, 9	12, 8	51, 1	24, 1	
29- Aftan dönen öğrenciler eğitimlerine devam konusunda kararlılıkları düşüktür.	f	17	47	92	90	20	3, 18
	%	6, 4	17, 7	34, 6	33, 8	7, 5	

Tablo 4.2.2. Veri Toplama Aracını Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Verdikleri Cevapların Yüzdeleri ve Aritmetik Ortalamaları. (Devamı)

30- Aftan faydalanan öğrenciler çalışmadan geçme beklentisi içindedirler.	f	22	52	65	102	25	3, 21
	%	8, 3	19, 5	24, 4	38, 3	9, 4	
31- Af eğitim sisteminin hatalarının düzeltilmesi için alınması gereken bir karardır.	f	35	55	85	70	21	2, 95
	%	13, 2	20, 7	32, 0	26, 3	7, 9	
32- Öğrenimlerini devam ettirememiş olan öğrencilerin kazanılması önemlidir.	f	14	22	40	144	46	3, 69
	%	5, 3	8, 3	15, 0	54, 1	17, 3	
33- Öğrenci affından faydalanan öğrencilerin hepsi aynı kefeye konulamaz.	f	13	25	36	112	80	3, 83
	%	4, 9	9, 4	13, 5	42, 1	30, 1	
34- Öğrenci aflatı amacına hizmet etmektedir.	f	21	46	130	53	16	2, 98
	%	7, 9	17, 3	48, 9	19, 9	6, 0	
35- Öğrenci aflatı olmasaydı, öğrenimlerini yarıda bırakan öğrenci sayısı azalardı.	f	19	58	92	72	25	3, 09
	%	7, 1	21, 8	34, 6	27, 1	9, 4	
36- Yaşanan ekonomik krizler öğrenci affına olan talebi artırmıştır.	f	14	26	121	81	24	3, 28
	%	5, 3	9, 8	45, 5	30, 5	9, 0	
37- Üniversitede verilen eğitimin mesleki hayata hazırlama düzeyi yüksektir.	f	50	67	64	70	15	2, 74
	%	18, 8	25, 2	24, 1	26, 3	5, 6	
38- Öğretim üyeleri alanlarında uzmandırlar.	f	21	49	67	112	16	3, 31
	%	7, 9	18, 4	25, 2	42, 1	6, 0	
39- Öğretim üyeleri, alanlarındaki gelişmeleri takip etmektedirler.	f	26	41	78	110	11	3, 14
	%	9, 8	15, 4	29, 3	41, 4	4, 1	

Tablo 4.2.2.'ye göre veri toplama aracına yanıt veren öğretim üyelerinin büyük çoğunluğunun, veri toplama aracının 3'üncü, 5'inci, 7'inci, 8'inci, 9'uncu, 10'uncu, 13'üncü, 17'inci, 24'üncü, 27'inci, 28'inci, 32'inci ve 33'üncü maddelerine

“katılıyorum” yanıtı verdikleri görülmektedir. Bu maddelerin, öğrenci affından dönen öğrencilere bakış açısını, üniversite özerkliğini ve üniversitelerin eğitim kalitesini ilgilendiren sorulardır.

Öğretim üyelerinin büyük çoğunluğunun sadece, “Aflarla geri dönen öğrencilerin ikinci kez başarısız olmalarının altında üniversitelerin bu öğrencilere karşı olumsuz tutumları yatmaktadır.” şeklindeki veri toplama aracının 14. maddesine “katılmıyorum” yanıtı verdikleri görülmektedir. Bu maddelerin dışında kalan anket maddelerine ise öğretim üyelerinin büyük çoğunluğunun “kararsızım” yanıtı verdikleri görülmektedir.

Tablo 4.2.2. 'ye göre veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin “Üniversite, öğrencilerin kişilik gelişimine katkıda bulunmaktadır.” şeklindeki veri toplama aracının 3. maddesine verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3,41'dir. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin büyük bir kısmının bu maddeye katılıyorum yanıtı verdikleri görülmektedir. Üniversitelerin teorik bilgi aktarmadaki başarısı konusunda kararsız olan öğretim üyeleri, üniversite eğitiminin öğrencilerin kişilik gelişimine katkısı olduğu görüşüne katılmaktadırlar. Veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin büyük çoğunluğu ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedirler. Bu konuda en iyi yorumu kuşkusuz öğretim üyelerinin yapması beklenebilir, zira öğrencilerin kendilerine ilişkin algılarını, gelişim ve değişimlerini sağlıklı değerlendirebilecekleri bir yaş döneminde olmadıkları söylenebilir. Ayrıca yaşları itibariyle öğrencilerin karakter gelişimleri devam etmektedir. Bu gelişime üniversitesinin katkısının olumlu ya da olumsuz olduğu noktası ise burada değerlendirilmemiştir.

Tablo 4.2.2.'ye göre veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin “Öğrencilerin eğitim hakkı öğrenimlerini yarıda bıraksalar da engellenmemelidir.” şeklindeki veri toplama aracının 5. maddesine verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3,60'dır. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin büyük bir kısmının bu maddeye katıldıkları yanıtını verdiği görülmüştür. Bu durum öğretim üyelerinin bu öğrencilerin üniversiteye dönmesine değil, öğrenci affının yapılış tarzına karşı oldukları ve dolayısıyla öğretim üyelerinin, öğrenci aflarının yerini alabilecek yeni bir uygulamanın gerekliliğine inandıkları şeklinde de yorumlanabilir.

Tablo 4.2.2. 'ye göre veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin “Öğrenci affı ile dönen öğrenciler diğer öğrencilerden farklı değildir.” şeklindeki

veri toplama aracının 7. maddesine verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3,64'tür. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin büyük bir kısmının bu maddeye katılıyorum yanıtını verdikleri görülmektedir. Bu durum öğretim üyelerinin aftan dönen öğrencilere olumsuz bakmadıkları, öğrenimlerini yarıda bırakan öğrencileri bu durumun suçlusuz olarak görmedikleri şeklinde algılanabilir.

Tablo 4.2.2. 'ye göre veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin "*İlişği kesilen öğrencilerin, öğrenci affına kadar olan süre zarfında bilgi seviyeleri düşmektedir.*" şeklindeki veri toplama aracının 8. maddesine verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3,77'dir. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin büyük bir kısmının bu maddeye katılıyorum yanıtı verdikleri görülmektedir. 10-15 yıllık aralardan sonra öğrenimlerine devam etmek üzere öğrenci affından faydalanan öğrencilerin olduğu düşünülürse, bu öğrencilerin yeni bilgilere adapte olamamaları ve öğrenmiş oldukları bilgileri de unutmuş olmaları son derece normaldir denilebilir. Bu durum, öğrencilerin büyük çoğunluğunun ikinci kez başarısız olmalarının altında yatan neden olarak görülebilir; çünkü öğrenci affından faydalanan öğrenciler için bir adaptasyon programı uygulanması yapılmamaktadır.

Tablo 4.2.2.'ye göre veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin "*Öğrenci affı yerine ikinci bir eğitim şansı denilmelidir.*" şeklindeki veri toplama aracının 9. maddesine verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3,47'dir. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin büyük bir kısmının bu maddeye katılıyorum yanıtı verdiği görülmektedir. Öğrencinin suçlu kabul edilip affedilmesi, eğitim bilimine uygun olmayan bir yaklaşımdır. Disiplin suçlarının affedilmesi mümkün olsa da, öğrencilerin büyük çoğunluğunun disiplin suçu işlemedikleri düşünülürse, ikinci bir eğitim şansı ifadesinin ya da benzeri bir ifadenin kullanılması, af kavramının kullanılmasından daha uygun olacaktır denilebilir.

Tablo 4.2.2.'ye göre veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin "*Eğer öğrencinin başarısızlık nedeniyle ilişği kesilmemişse affedilmelidir.*" şeklindeki veri toplama aracının 10. maddesine verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3,45'dir. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin büyük bir kısmının bu maddeye katılıyorum yanıtı verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakma nedenlerinin sorulduğu bölümde de öğretim üyelerinin yarısından fazlasının başarısızlık yanıtını verdiği görülmüştür. Bu maddeye

verdikleri katılıyorum yanıtı ise, başarısızlığın affedilmesine karşı oldukları şeklinde yorumlanabilir. Başarının, öğretim üyeleri için öğrencinin değerlendirilmesinde önemli bir kıstas olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.2.'ye göre veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin “*Öğrenci başarısı fakülte ve yüksek okullara göre değişmektedir.*” şeklindeki veri toplama aracının 13. maddesine verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3,97'dir. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin büyük bir kısmının bu maddeye katılıyorum yanıtı verdikleri görülmektedir. Bu durum zaten Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'nda fakülte ve yüksek okullar arasındaki puan farklılıkları ile kendini göstermektedir.

Tablo 4.2.2.'ye göre veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin “*Aflarla geri dönen öğrencilerin ikinci kez başarısız olmalarının altında üniversitelerin bu öğrencilere karşı olumsuz tutumları yatmaktadır.*” şeklindeki veri toplama aracının 14. maddesine verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 2, 55'tir. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin büyük bir kısmının bu maddeye katılmıyorum yanıtı verdikleri görülmektedir. Bu durumu öğretim üyelerinin, üniversitelerin bu öğrencilere karşı olumsuz bir tutumları olmadığı, bu nedenle de eğer başarısız olmuşlarsa bunun farklı nedenleri olabileceğini düşündükleri şeklinde yorumlanabilir. Veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin büyük çoğunluğunun da bu maddeye katılmadıklarını belirtmiş olmaları anlamlıdır.

Tablo 4.2.2.'ye göre veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin “*Üniversiteler öğrencilerle ilgili kararları kendileri almalıdır.*” şeklindeki veri toplama aracının 17. maddesine verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3,52'dir. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin büyük bir kısmının katılıyorum yanıtı verdikleri görülmüştür. Bu durum, öğretim üyelerinin öğrenci affının üniversite özerkliğini zedelediği konusunda hem fikir oldukları ve bu kararın siyasi yasama organlarınca alınmaması gerektiği düşüncesinde oldukları şeklinde anlaşılabilir. Veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin büyük çoğunluğunun karasız olduklarını belirttikleri görülmektedir. Öğrencilerin bu tutumu, bu tür kararları üniversitelerin alması durumunda, adaletsiz uygulamaların yapılabileceğini düşünüyor olmalarından kaynaklanabilir.

Tablo 4.2.2.'ye göre veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin “*Öğrenci afları konusunda kararı üniversiteler vermelidir.*” şeklindeki veri toplama aracının 24.

maddesine verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3,40'tır. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin büyük bir kısmının bu maddeye katılıyorum yanıtını verdikleri görülmektedir. Bu yanıt, öğretim üyelerinin üniversitelerin özerkliği konusunda hassas oldukları şeklinde yorumlanabilir. Öğretim üyelerinin verdikleri cevaplarda, öğrenci aklarından yararlanan öğrencilere karşı bir olumsuzluk gözlenmezken, akların TBMM tarafından çıkarılıyor olmasının bir rahatsızlık kaynağı olduğu söylenebilir.

Tablo 4.2.2.'ye göre veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin "*Eğitimlerini yarıda bırakmaları bu öğrencilerin başarısız oldukları anlamına gelmez.*" şeklindeki veri toplama aracının 27. maddesine verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3,81'dir. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin büyük bir kısmının bu maddeye katılıyorum yanıtı verdiği görülmektedir. Bu durum öğretim üyelerinin öğrenci affıyla dönen öğrencilere karşı olumsuz bir tutumlarının olmadığını göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 4.2.2.'ye göre veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin "*Öğrenci affı ile ilgili olarak üniversitelerin düşünceleri alınmalıdır.*" şeklindeki veri toplama aracının 28. maddesine verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3,83'tür. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin büyük bir kısmının bu maddeye katılıyorum yanıtı verdiği görülmektedir. Öğretim üyelerinin yüksek bir ortalama ile katılıyorum yanıtı verdikleri görülen bu madde, öğrenci aklarını ile ilgili üniversitelerin en önemli beklentisinin düşüncelerinin alınması olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4.2.2.'ye göre veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin "*Öğrenimlerini devam ettirememiş olan öğrencilerin kazanılması önemlidir.*" şeklindeki veri toplama aracının 32. maddesine verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3,69'dur. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin büyük bir kısmının bu maddeye katılıyorum yanıtı verdiği görülmektedir. Bu durum öğretim üyelerinin öğrenimlerini devam ettirememiş öğrencilere karşı olumlu tutumunun bir diğer göstergesidir. Bu yanıt, üniversitelerin, bu öğrencilerin kazanılmasına karşı olmadıkları, mevcut uygulamanın bu öğrencilerin kazanılmasına hizmet etmediği düşüncesinde oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4.2.2.'ye göre veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin "*Öğrenci affından faydalanan öğrencilerin hepsi aynı kefeye konulamaz.*" şeklindeki veri toplama

aracının 33. maddesine verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3,83'tür. Aritmetik ortalamaya baktığımızda veri toplama aracını yanıtlayan öğretim üyelerinin büyük bir kısmının katılıyorum yanıtı verdiği görülmektedir. Öğretim üyelerinin öğrenci affından faydalanan öğrenciler hakkındaki tutumlarını ve düşüncelerini anlamak için veri toplama aracına koyulan bu madde göstermektedir ki öğretim üyelerinin eleştirisi öğrencilere değil; öğrenci affı uygulamasıdır. Öğretim elemanları, afftan yararlanan öğrencilerin hepsinin aynı kefeye konulmaması gerektiği düşüncesindedirler.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularına dayalı olarak sonuç ve önerilere yer verilecektir.

SONUÇLAR

Bilgi çağında, bireylere nasıl bir eğitim verileceği, hangi davranışlarla donanmış olarak yetiştirilecekleri, üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Eğitimde amaç, bireylerin yeteneklerini ve ilgi alanlarını saptayarak bunları geliştirici öğretim yöntemlerini uygulamaktır. Eğer yetenekleri iyi saptanır ve aynı doğrultuda eğitim yapılırsa, eğitimin asıl amacına uygun bir çalışma yapılmış olur. Bilgi çağında, bireylerin; bilgiyi üreten, değerlendiren, sorunlarını belirleyip çözmek için bilgiyi kullanan özellikler kazanmaları önem taşımaktadır. Bilgi toplumunun oluşması tek yönlü düşünen insanlarla değil, çeşitli yetenekleri gelişmiş, çok yönlü düşünen insanlarla olanaklıdır.

Çağdaş eğitim sistemi, bireysel gereksinimleri giderdiği, bireysel farklılıkları gözettiği ve bireylerin, yaşadıkları çağa ve topluma uyumlu yaşamalarını sağlayacak nitelikleri kazandırabildiği ölçüde insanların kendilerini gerçekleştirmelerine hizmet etmiş sayılır. Bu nedenle toplumlar, eğitim sistemlerinin işleyişini etkili ve verimli bir biçimde gerçekleştirmeye çalışırlar. Bireylerin eğitimlerini tesadüflere bırakmaz; bilimsel ilkeler ışığında, planlı, programlı bir biçimde yürütürler.

Eğitim sisteminin en üst düzeyinde yüksek öğretim bulunur. Üniversiteler yüksek öğretim hizmeti veren eğitim kurumlarıdır. “Üniversite, çeşitli alanlarda kalifiye insan gücünü yetiştiren, meslek kazandıran, araştırma yaparak bilgi üreten, toplumu aydınlatan ve diğer ilgili faaliyetler ve hizmetlerde bulunan bir kurum” olarak tanımlanmaktadır (Oğuz 2004). Yüksek öğretim kurumları, içinde buldukları topluma, bilgi çağını yakalaması için gerekli anahtarları sağlarlar. Bir ülkenin kalkınmasında ve bireylerinin gelişimlerinde önemli işlevleri bulunmaktadır.

Türkiye'deki yüksek öğretim sistemine genel olarak bakıldığında, öğretme-öğrenme süreçlerine ilişkin sorunlar yaşandığı görülmektedir. Öğrencilerin; dar kalıplara göre, yaratıcılıktan yoksun, düşünme gücü zayıf biçimde yetiştirildikleri ve uygulanan programların bilgi toplumunu oluşturmada yetersiz kaldığı söylenebilir. Araştırma bulguları, yüksek öğretimde; nitelikli öğretimin gerçekleştirilemediğini, zengin öğrenme ortamları düzenlenemediğini, öğrencilere yeterli kişilik ve öz güven ile yaşamda kullanabilecekleri çağdaş bilgi ve beceriler, araştırmacı nitelikler kazandırılmadığını ve öğrencilerin etkili iletişim kuramadıklarını belirtmektedir. Yüksek öğretimin, bu sorunlar içinde, geleneksel yaklaşımla çağı yakalaması ve çağdaş bireyleri yetiştirmesi olanaksızdır (Oğuz 2004).

Yüksek öğretimde tartışmalara yol açan konulardan biri de öğrenci afları konusudur. Yüksek öğretimde yaşanan sorunlar, sayıları yüz binleri bulan öğrenci affı beklentisi içindeki kitlelerin, her iki yılda bir siyasa üzerinde baskı oluşturmasına yol açmaktadır. Öte yandan öğretim çevreleri ve hükümetler arasında öğrenci affının kapsamı, niteliği, yol açtığı sorunlar ve faydaları üzerine yapılan yorumlar ve tartışmalar bu konuyu bir çelişki haline getirmektedir. Öğrenci afları konusunda bu kadar tartışılmasına rağmen öğrenci afları ile ilgili yapılmış çalışmalar ve yayımlanmış bilimsel niteliği olan makalelerin yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Öğrenci aflarından yararlanan öğrenci sayıları, bu öğrencilerden öğrenimlerini tamamlayanların sayıları, öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakma nedenlerine dair sağlıklı istatistiklere de rastlanmamaktadır (Güneş 2006).

Bu çalışmada öğrenci aflarının verimliliği Erciyes Üniversitesi örneğinde değerlendirilmiştir. 10 alt problem çerçevesinde elde edilen bulgulardan şu sonuçlara varılmıştır:

1. Öğrenci affına olan talebin artış nedenleri,

Veri toplama aracında yer alan “Öğrenci affı eğitilmiş insan gücü gereksinimi dolayısıyla alınması gereken bir karardır.” ve “Yaşanan ekonomik krizler öğrenci affına olan talebi artırmıştır.” şeklindeki öğrenci affına olan talebin artış nedenlerinin sorgulandığı iki maddeye de hem öğrencilerin hem de öğretim üyelerinin kararsız olduklarını belirttikleri görülmüştür. Yaşanan ekonomik krizler, insan gücü ihtiyacı, doğal afetler, darbeler gibi nedenler şüphesiz dönem dönem öğrencilerin büyük kitleler halinde eğitimlerini yarıda bırakmalarına neden olmuştur. Özellikle; 1983, 2000 ve 2005'te çıkarılan öğrenci aflarında, sayılan bu nedenlerin etkisi olduğu söylenebilir.

2. Öğrencilerin yüksek öğrenimlerini yarıda bırakma nedenleri,

Öğretim üyeleri öğrenimi yarıda bırakma nedenlerinin başında başarısızlığı görmektedir. Bunu sırasıyla ekonomik nedenler, devamsızlık, diğer nedenler ve sağlık problemleri takip etmektedir. Öğrenciler de başarısızlığı eğitimi yarıda bırakma nedenlerinin başında görmektedir. Bunu ekonomik nedenler, devamsızlık, diğer nedenler ve sağlık problemleri takip etmektedir. Yüzdeleri farklı olsa da öğretim üyeleri ve öğrencilerin yüksek öğrenimi yarıda bırakma nedenlerine ilişkin yanıtları paralellik içermektedir. Başarısızlık, her iki veri toplama aracında da başta gelen öğrenimi yarıda bırakma nedeni olarak karşımıza çıkmıştır.

3. Öğrenci affı kavramına genel bakışları,

Öğretim üyeleri ve öğrencilerin, öğrenimlerini yarıda bırakan öğrencilerin eğitim haklarının ellerinden alınmaması, bu öğrencilere ikinci bir şans tanınması noktasında, ilgili maddelere ağırlıklı olarak katılıyorum yanıtı verdikleri; ancak af kavramına ilişkin maddelere ise kararsız olduklarını bildirdikleri görülmüştür. Öğretim üyeleri ve öğrencilerin ilgili maddelere verdikleri yanıtlar, öğrencilerin kazanılmasına karşı olmadıkları; ancak mevcut düzenlemenin, üniversitelerin görüşleri de alınarak yeni bir düzenleme ile değiştirilmesi noktasında hemfikir olduklarını göstermektedir.

4. Aftan faydalanan öğrencilerin başarı durumlarına ilişkin görüşleri,

Hem öğretim üyeleri hem de öğrenciler bu öğrencilerin aftan yararlandıkları döneme kadar geçen süre zarfında bilgi seviyelerinin düştüğü görüşüne katıldıklarını; ancak aftan dönen bütün öğrencilerin başarısız olduğuna inanmadıklarını belirtmişlerdir.

5. Yükseköğretimdeki genel öğrenci başarısı hakkındaki düşünceleri,

Her iki grupta da aritmetik ortalamaya göre, genel öğrenci başarısı yüksektir şeklindeki maddeye kararsızım yanıtı verilmiştir. Bu durum, genel öğrenci başarısının ortalama düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

6. Yüksek öğretimdeki eğitim kalitesi hakkındaki görüş ve düşünceleri,

Teorik bilginin aktarılmasındaki başarı konusunda hem öğretim üyeleri hem de öğrenciler kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Öğretim üyeleri üniversitenin öğrencilerin kişilik gelişimine katkısı olduğu görüşüne katılırken, öğrenciler bu konuda da kararsız olduklarını bildirmişlerdir. “Üniversite eğitiminin mesleki hayata hazırlama düzeyi yüksektir.” şeklindeki maddeye ise her iki grubun da büyük çoğunlukla kararsız oldukları yanıtını verdikleri görülmektedir. Genel olarak baktığımızda, bu durum,

eğitimin kalitesi hakkında her iki grupta da olumsuzya yakın bir bakış açısının olduğu şeklinde yorumlanabilir.

7. Öğrenci aflarının, üniversite özerkliği üzerindeki etkilerine ilişkin düşünceleri,

Üniversitelerin öğrencilerle ilgili kararları kendilerinin vermesi ve öğrenci affı kararını üniversitelerin kendilerinin alması ile ilgili maddelere, öğretim üyelerinin büyük çoğunluğu katılıyorum derken, öğrencilerin büyük çoğunluğu bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. “Öğrenci afları konusunda üniversitelerin görüşleri alınmalıdır.” maddesine ise her iki grubun büyük çoğunluğu katılıyorum yanıtı vermiştir. Öğretim üyelerinin öğrenci affı ile ilgili en büyük sıkıntısının, öğrenci aflarının üniversite özerkliğini olumsuz yönde etkiliyor olması olduğu anlaşılıyor. Öğrencilerin ise üniversitelerin görüşlerinin alınması gerektiğine inanmalarını; ancak bu kararı üniversitelerin vermesi konusunda kararsız olmalarını, özerklik konusuna yabancı olmalarına bağlayabiliriz.

8. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı’nın seçicilik başarısına ilişkin düşünceleri,

Bu konuda her iki grubun büyük çoğunluğu kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum okuduğu bölümü sevmeyen öğrencilerin akademik olarak yeterli olsa da istenilen ilgiyi derslere göstermemesinden kaynaklanıyor olabilir. Zira bu sınav sadece akademik yeterliliği ölçmektedir. Okunulacak bölümün öğrencinin ilgi, yetenek ve değerlerine uygunluğu ise yönlendirme sisteminin verimsizliğinden kaynaklanan sorunlardan olumsuz etkilenmektedir.

9. Öğretim üyelerinin kalitesine ilişkin düşünceleri,

Öğretim üyelerinin de, öğrencilerin de büyük çoğunluğunu öğretim üyelerinin alanlarında uzman oldukları ve alanlardaki gelişmeleri takip ettikleri konusunda kararsız olduklarını bildirmişlerdir. Bu konuda kaliteden söz edebilmek için her iki grubun da ağırlıklı olarak katılıyorum yanıtı vermeleri gerektiği düşüncesinden hareketle, öğretim üyeleri boyutunda da sıkıntılar olduğu söylenebilir.

10. Üniversiteden ilişığı kesilen öğrencilere ilişkin öğretim üyelerinin algulamaları,

Öğretim üyelerinin, aftan yararlanan öğrencileri diğeri öğrencilerden farklı görmedikleri ve bu öğrencileri kazanmanın önemine inandıkları görülmektedir. Öğretim elemanları, af kanununun çıkarılış biçimini eleştirmekte ve bu konuda üniversitelerin düşüncelerinin alınması, hatta bu kararı üniversitelerin vermesi gerektiğini belirtmektedirler. Öğretim elemanlarının sadece başarısızlıktan rahatsız oldukları,

başarısızlık nedeniyle ilişkisi kesilmeyen öğrencilere daha sıcak baktıkları anlaşılmaktadır.

Araştırmada çıkan sonuçları özetleyecek olursak hem öğretim üyelerinin hem de öğrencilerin, aftan dönen öğrencilerin kazanılması gerektiğine inandıkları, her öğrenciyi aynı kefeyle koymadıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin ilişkisinin kesilmemesi ya da istedikleri zaman dönebilme haklarının olması konusunda ise sakıncaların olabileceğini düşündükleri görülmektedir. Öğretim üyeleri, öğrenci affı kararını üniversitelerin alması gerektiğine inandıkları belirtmektedirler. Öğrencilerin ise, af kanunu hakkında üniversitelerin görüşlerinin alınması gerektiğini düşündükleri; ancak bu kararı üniversitelerin alması konusunda kararsız oldukları görülmektedir. Bu kararı üniversitenin alması durumunda, öğrencilerin öğrenimlerine devam edebilmelerinin zorlaşacağı hususunda ise her iki grubun da kararsız oldukları görülmektedir. Bunun dışındaki maddelerde ise her iki grupta da kararsızlık eğilimi görülmektedir.

Aflarla güdülen amaç sosyal barışı sağlamaktır. Öğrenciler herhangi bir sebeple eğitim öğretim hakkını kaybetmiş olabilir ve tekrar bu hakkını kullanmak isteyebilir. Bu hakkın onlara tekrar tanınması doğaldır, sorun bu kararın onlara eğitim ve öğretim veren kurumlar tarafından alınmamasındadır.

Üniversite kapısına kadar çok az eğitilerek gelen ve üniversitelerin yetersiz sosyal olanakları ve okuma eğiliminin gelişmemesi sonucunda; kişilik ve kimlik bunalımı yaşayan, işe giremeyen, girişimsiz genç bir kuşak oluşmaktadır. Bu durum öğrenci aflarına olan talebi artırıcı bir konumu içinde barındırmaktadır. Önemli olan diploma vermek değil; öğrencinin değişen dünya koşulları ve ekonomik sistem içerisinde kendini ifade olanağı bulabileceği bilgi ve kişilik donanımı ile mezun olabilmesidir (Ortaş 2003).

Bugüne kadar çıkarılan aflardan yüz binlerce öğrencinin yararlanacağı söylenmiştir; ama YÖK'ün belirttiğine göre bu aflardan yararlanıp üniversiteye dönen öğrenci sayısı yüzde 3-4'ü geçmemiştir. Çünkü “ af ” önce çıkarılan yasa, sonra üniversite yönetimleri tarafından öyle koşullara bağlanmıştır ki, öğrencilerin bu koşulları aşarak üniversiteye dönmesi neredeyse imkânsız hale getirilmiştir (Çaralan 2004).

Eğitimde verimliliği hem tasarımda verimlilik, hem de süreçte verimlilik şeklinde incelemek mümkündür. Tasarımda verimlilik, verimli bir ürün için gerekli unsurlardır. Verimlilik ve unsurları bir bütündür. Tasarımda verimlilik, hem çıktı

(örneğin, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayan akademik bir program) hem de süreç ile (örneğin, müfredat, araç-gereç, planlama ve programı etkileyen diğer faktörler) ilgilidir. Çıktıda verimlilik, istenilen sonuçların başarılması anlamına gelir; örneğin, bütün eczacılık mezunları, iş yeri açma ruhsatı için yapılan sınavı geçerler. Süreçte verimlilik, tepeden tırnağa kadar örgütün fonksiyonlarında yer alan bütün basamakların, her bir basamağın örgüte katkısıyla istenilen hedefler doğrultusunda etkili bir şekilde çalışmasıdır (Özdemir 2001). Bu tanımdan hareketle öğrenci affından faydalanan öğrencilerin öğrenimlerini tamamlamaları ve diploma almaya hak kazanmaları öğrenci aflarının verimli olduğunu gösterir. Ancak bu araştırmanın sonuçlarına göre öğrenci affından faydalanan öğrencilerin bilgi seviyeleri öğrenimlerine devam etmedikleri süre zarfında düşmektedir ve intibak süreleri, tanınan sınav hakları ve üniversiteler arasındaki uygulama farklılıkları bu öğrencilerin öğrenimlerini tamamlamalarının önünde engel teşkil etmektedir. Bu da öğrenci aflarının hem tasarımda verimlilik unsurlarını yeterince taşımadığı şeklinde yorumlanabilir.

Özdemir (2001)'e göre eğitim örgütlerinde, daha çok çıktıda (sonuçların değerlendirilmesi) ve tasarımda verimliliğe (müfredat tasarımı) dikkat edilmiştir. Süreçteki verimlilik ile pek fazla ilgilenilmemiştir. Aynı durum öğrenci afları içinde geçerlidir. Öğrenci aflarının verimliliği denilince öğrenci affından yararlanıp mezun olan öğrenci sayısına bakılmaktadır. Oysa bu öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakmalarına neden olan süreçteki verimsizlikler üzerinde, öğrenci aflarının düzeltici bir etkisi olduğunu söylemek zordur. Bu yönüyle öğrenci aflarının bireysel düzeyde katkı sağladığı, mevcut sorunları çözmede verimsiz kaldığı söylenebilir.

ÖNERİLER

Öğrenci affı, hata yapmış öğrencinin hatasını telafi edip ülkeyi yönetenlere dua etmeleri mantığını değil; ülkenin sosyal, ekonomik ve siyasi koşulları nedeniyle öğrenimini sürdürememiş, mağdur olmuş kişilere bu mağduriyetlerini gidermek üzere bir dayanak sunma mantığını taşımalıdır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin öğrenci aflarıyla değil de sistemi iyileştirici mekanizmalar üzerinde çalışması ülkemizin daha fazla yararına olacaktır (Ortaş 2003).

Öğrenci afları ile ilgili kararlar ister toplumsal uzlaşma, isterse bazı özel dönemlerde mağduriyete uğrayanların mağduriyetlerini ortadan kaldırmaya yönelik olsun ya da ekonomik krizler, eğitilmiş insan gücü ihtiyacı dolayısıyla alınmış olsun

üniversitelerin özerkliğine zarar vermektedir. Yapısı itibariyle, uyum programları içermemesi, verilen sınav haklarının azlığı ve tez hazırlama sürelerinin kısıllığı gibi nedenlerle öğrenimlerini yarıda bırakmış olan öğrencilerin kazanılmasına da yeterince katkıda bulunmamaktadır. Bu nedenle öncelikli olarak öğrenci affı beklentisi içinde olan öğrenci kitlesinin oluşumuna katkıda bulunan sosyo- ekonomik nedenleri ve sistem hataları tespit edilmeli, buradan hareketle, fırsat eşitliği ve öğrencilerin kazanılmasını ön planda tutan yeni bir düzenlemenin çalışmaları yapılmalıdır (Güneş 2006,68).

Sonuç olarak, eğitim sistemimizde dönüşüm gerekliliği, kendini tüm yönleriyle şiddetle göstermektedir. Ülkemizdeki tüm karar vericiler, siyasi otorite bu durumun farkında olarak bütün güçlerini eğitimde dönüşüm çalışmalarına yönlendirmektedir. Bunu yaparken eğitim sisteminin tüm öğelerinin katılımı sağlanmalıdır. Dönüşüm çabaları samimiyet ve dirayetle gerçekleştirilmelidir. Eğitim alanı diğer alanlardan farklıdır ve kendine özgü yönleri çok kuvvetlidir.

Dünyadaki hiçbir sistem veya karar %100 doğru veya yanlış değildir. Bu nedenle, yüksek öğretimle ilgili tartışmalarda duygu sömürsünden kaçınılmalı, gerçekçi ve samimi olunmalıdır. Önemli olan, üniversitelerimizi ileriye götürebilecek ve yararlarının zararlarından çok daha fazla olduğu bir sistemi benimsemektir. Yurt dışındaki başarılı bir sistemin olduğu gibi ülkemize uygulanması başarılı sonuç getirmeyebilir. Önemli olan, “ işimize gelmeyen ” başarılı sistemleri kötülemek yerine; bu sistemleri temel alıp sosyo-ekonomik koşullarımızı ve kültürel birikimimizi de göz önünde bulundurarak kendimize uyarlamaktır (Güneş 2006,68).

Eğitimde verimlilik için girdiler son derece önemli bir göstergedir. Girdiler gerçekten çok önemlidir fakat verimliliği ortaya koyamazlar veya verimliliği ölçemezler. Tasarım, süreçler ve çıktı uygun girdileri tanımlamaktadır. Uygun olmayan, yetersiz girdiler sistemi sınırlandırırken; uygun girdiler, sistemi maksimum düzeye çıkarır (Özdemir 2001). Öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayan, onları meslek yaşantısına donanımlı bir şekilde hazırlayan akademik programlar, müfredat, araç gereç, planlama ve programı etkileyen diğer faktörlerin belirlenip öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakmalarının önüne geçilmesini sağlayacak verimlilik ilkeleri uygulamaya konulmalıdır.

Sonuçlar ışığında öğrenci aklarının verimliliğinin artıracığı ve öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakmalarını önleyebileceği düşünülen diğer öneriler şunlardır:

- İlköğretimden yüksek öğretime kadar eğitimin kalitesi hem akademik açıdan hem de öğrenci kişilik gelişimine katkıları açısından gözden geçirilmeli ve gerekli tedbirler alınarak öğrencilerin sistemden kaynaklanan hatalar nedeniyle sistem dışına çıkmalarının önüne geçilmelidir.
- Yüksek öğretimde öğrenci sorunları ve gelişimleri ile ilgilenen sosyal yapıların işlerliliği ve yönlendirme mekanizması içinde bazı durumlarda zorunluluk haline getirilmeleri sağlanmalıdır.
- Danışmanlık sisteminin, evrak işleri boyutundan çok, öğrenci kişilik hizmetleri boyutuna ağırlık veren bir yapı haline getirilmesi gerekmektedir.
- Üniversitelerin, eğitim-öğretim kadroları belirlenirken sadece akademik yeterliliğe değil; öğretmenlik yönü de güçlü kadroların oluşturulmasına çalışılmalıdır.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin öğrenci aflarıyla değil de sistemi iyileştirici mekanizmalar üzerinde çalışması gerekmektedir.
- Öğrenci afları ile ilgili üniversitelerin kapsamlı model önerisinde bulunan çalışmalar üretmeleri gerekmektedir.
- Öğrenci aflarının olumlu ve olumsuz yönlerini tespit eden afların başarısız olmalarının nedenlerini araştıran ve demokratik ortamlarda yeniden düzenlenmesine olanak sağlayan çalışmalar yapılmalıdır.
- Öğrenci afları ile ilgili olarak üniversitelerin görüşleri mutlaka alınmalı, hatta bu kararı üniversitelerin almasını sağlayıcı düzenlemeler yapılmalıdır.
- Öğrencilerin eğitimlerini yarıda bırakmasını engelleyici sınav hakkı, eğitimi dondurma, uzatma süreleri gibi konularda var olan düzenlemeler yeniden gözden geçirilmelidir.
- Üniversitelerin af yasalarını uygulamalarındaki farklılıklar giderilmelidir.

KAYNAKÇA

1. Akyüz, Yahya; Türk Eğitim Tarihi, İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları No:1, İstanbul 1997.
2. Anayasa Mahkemesi Kararı; Ankara Üniversitesi İptal Davası Karar Sayısı: 1975/1, Esas Sayısı:1974/33, 25.02.1975 tarih ve 15160 Sayılı Resmi Gazete, www.anayasa.gov.tr/eskisite/KARARLAR/IPTALITIRAZ/.../K1975-001.htm, Erişim Tarihi:12.02.2010.
3. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kararları, Dergi No:7, Karar No: 85 / 182-188,1985,http://www.msb.gov.tr/ayim/Ayim_karar_detay.asp?IDNO=2329&ctg=00000200004000011 , Erişim Tarihi: 14.02.2010.
4. ATO: “Affınıza Sığmıyorum”, 2004, Ankara, www.atonet.org.tr, Erişim Tarihi: 01.04.2009.
5. Başaran, İbrahim Ethem; Türkiye Eğitim Sistemi, Ankara 1996.
6. Bayhan, Kenan; “Af Kavramı ve Polisin Affa Bakışı” , www.egm.gov.tr Erişim Tarihi: 12.02.2010.
7. Çaralan, İhsan; Üniversite Öğrenci Affı, Emek Dünyası, Günlük Evrensel Gazetesi, 2005, <http://www.evrensel.net/05/02/14/kose.html#1>, Erişim Tarihi: 27.03.2010.
8. Döner, Ayhan; “Cezai ve İdari Yaptırımların Farklılığı Bağlamında TBMM’nin Af Yetkisi” EÜHFD, C XII, S 3-4, 2008.
9. ----- . Fakülte ve Yüksek Okullara Göre Öğretim Elemanı Sayıları. Erciyes Üniversitesi Bilgi Edinme Birimi, 12.03.2010.
10. Ekiz, Durmuş; Eğitimde Araştırma Yöntem ve Tekniklerine Giriş, Anı Yayıncılık, Ankara 2003.
11. Eğitim Hakkı Platformu (2008); “Avrupa Okuldan Atmıyor”, <http://www.tumgazeteler.com/?a=2698978>, Erişim Tarihi: 12.02.2010
12. Fikir Kulüpleri Federasyonu, “Gençliğin Merkezi Örgütlenmeleri”, 2006, http://www.yuruyus.com/www/turkish/news.php?h_news=2040, Erişim Tarihi: 03.03.2010.
13. Güneş, Armağan; Yüksek Öğretimde Öğrenci Affı Olgusunda İlişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Dicle Üniversitesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.
14. Aras, Nusret; “Rektörler Öğrenci Affına Karşı”, <http://www.istanbul.edu.tr>, erişim tarihi: 25. 03. 2009.

15. Kamalak, İhsan; “Türk Eğitim Sisteminde Fırsat Eşitliği: Karşılaştırmalı Bir Bakış”, Üniversite ve Toplum Dergisi, Cilt 4, Sayı 4, Aralık 2004
16. Karasar, Niyazi; Bilimsel Araştırma Yöntemi,6. Basım, Ankara 1994.
17. Karasar, Niyazi; Araştırmalarda Rapor Hazırlama, 9. Basım, Ankara 1998.
18. Korkut, Hüseyin; Sorgulanan Yüksek Öğretim, Anı Yayıncılık, Antalya 2002.
19. Milli Eğitim Bakanlığı, 2005/65 Nolu Genelge, 2005.
20. Oğuz, Aytunga; Bilgi Çağında Yüksek Öğretim Programları, Milli Eğitim Dergisi, Sayı 164, 2004.
21. Okçabol, Rıfat (2008) ; “Öğrenci Affı” [http:// haber.sol.org.tr](http://haber.sol.org.tr), Erişim Tarihi 10.02.2010.
22. Ortaş, İbrahim (2003); “Bilgi Çağında Türkiye Üniversitelerinin Sorunları-4”, Üniveriste ve Toplum Dergisi, Cilt 3, Sayı 4, Sayfa :14 www.universite-toplum.org.tr. Erişim Tarihi: 02.06.2009.
23. Özalp, Şan; “Üniversite Öğrenci Affı I” , www.afyonkarahisar.com.tr, Erişim Tarihi: 01.04. 2009.
24. Öğrenci Sayıları; http://ogrisl.erciyes.edu.tr/ogrenci_sayilari.html, Erişim Tarihi: 20.03.2010.
25. Özdemir, Servet. “Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi”, 2001, <http://yordam.manas.kg/ekitap/pdf/Manasdergi/sbd/sbd2/sbd-2-18.pdf>, Erişim Tarihi: 15.08.2010.
26. Öztürk, Saygı. “Yök’te Öğrenci Affı Zirvesi”, Objektif Haber, Konuk Yazar, (Objektif Haber–08–01,2005, erişim tarihi: 30. 03. 2009).
27. Özcan, Yusuf Ziya; “Öğrenci Affı Tarihe Karışıyor”, 2009, http://www.sabah.com.tr/Egitim/2009/11/12/ogrenci_affi_tarihe_karisacak , Erişim Tarihi: 26.02.2010.
28. Pamuk, İsmail (2008); “Vergi Afları ve Mükellef Davranışlarına Etkileri”, http://www.vdd.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=186&catid=4&Itemid=81, Erişim Tarihi:20.02.2010.
29. Resmi Gazete, Cumhuriyetin 50. Yılı Nedeniyle Bazı Suç ve Cezaların Affı Hakkında Kanun, 14890 Sayılı Resmi Gazete, Kanun No:1803, 1974.
30. Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük (1998); Türk Tarih Kurumu Basımevi, Cilt 1, Ankara.

31. Ülsever,Cüneyt; “TBMM, Öğrenci Affı Çıkaramaz”, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr>, Erişim Tarihi: 01.04.2009.
32. Yenen, Zeki; Sıtkı, Gözölü. “Yükseköğretimde Müşteri Beklentileri: Türkiye’den Örnekler”,İTÜ Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, Nisan 2003.
33. Yüksek Öğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı,23. Dönem, Sayı: 1638/3982, 2008.
34. Yüksek Öğretim Kanunu, Kanun No: 2547, Kabul Tarihi: 4.11.1981, 194.27.49.132/belgeler/mevzuat/2547.doc, Erişim Tarihi: 15.03.2009.
35. Yüksek Öğretim Kurulu: Türk Yüksek Öğretiminin Bugünkü Durumu, Kasım 2005.

EKLER

EK	SAYFA
1. ÖĞRETİM ELEMANLARININ GÖRÜŞLERİNİ ÖLÇMEYE YÖNELİK HAZIRLANAN VERİ TOPLAMA ARACI	59
2. ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİNİ ÖLÇMEYE YÖNELİK HAZIRLANAN VERİ TOPLAMA ARACI	61
3. 2547 SAYILI YÖK YASASINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER.....	63

EK-1**Sayın Öğretim Üyesi**

Bu çalışma “Af Yasalarının Yüksek Öğretimde Verimliliğinin Erciyes Üniversitesi Örneğinde Değerlendirilmesi” konulu bir araştırmaya veri toplamak amacıyla yapılmaktadır. Sorulara cevap verirken gerekli özeni göstereceğiniz inancıyla katkılarınız için teşekkür ederim.

Yasemin ÇANDIR

FAKÜLTE/YÜKSEK OKUL:

Sizce Öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakma nedenlerinin başında hangisi gelmektedir?

- Devamsızlık ( )
 Başarısızlık ( )
 Sağlık Problemleri ( )
 Ekonomik nedenler ( )
 Diğer(.....)

	Kesinlikle katılmıyorum.	Katılmıyorum.	Kararsızım.	Katılıyorum.	Tamamen katılıyorum.
1- Üniversiteler teorik bilgiyi aktarmada başarılıdır.					
2- Aftan geri dönen öğrenciler ayrıcalık beklentisi içindedirler.					
3- Üniversite, öğrencilerin kişilik gelişimine katkıda bulunmaktadır.					
4- Öğrenci aflat, üniversiteye girmeye çalışan pek çok öğrenci için haksızlıktır.					
5- Öğrencilerin eğitim hakkı, öğrenimlerini yarıda bıraksalar da engellenmemelidir					
6- Öğrenci affı ile gelen öğrenciler öğretim elemanları için ek iş demektir.					
7- Öğrenci affı ile dönen öğrenciler diğer öğrencilerden farklı değildir.					
8- İlişği kesilen öğrencilerin, öğrenci affına kadar olan süre zarfında bilgi seviyeleri düşmektedir.					
9- Öğrenci affı yerine ikinci bir eğitim fırsatı denilmelidir.					
10- Eğer öğrencinin başarısızlık nedeniyle ilişği kesilmemişse affedilmelidir					
11- Üniversitede, öğrenci affından faydalanan öğrenciler dışındaki genel öğrenci başarısı yüksektir.					
12- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'nın seçiciliği yüksektir.					
13- Öğrenci başarısı fakülte ve yüksek okullara göre değişmektedir.					
14- Aflarla geri dönen öğrencilerin ikinci kez başarısız olmalarının altında üniversitelerin bu öğrencilere karşı olumsuz tutumları yatmaktadır.					
15- Öğrenimlerini yarıda bırakan öğrenciler istedikleri zaman öğrenimlerine devam edebilmelidirler.					
16- Öğrenci aflat, partilerin oy kazanma amacına hizmet etmektedir.					
17- Üniversiteler öğrencilerle ilgili kararları kendileri almalıdır.					

18- Öğrenci afları, eğitim sistemimizin kalitesini düşürmüştür.					
19- Öğrenci affı, eğitilmiş insan gücü ihtiyacı dolayısıyla alınması gereken bir karardır.					
20- Öğrencilerin üniversite ile ilişkileri hangi nedenle olursa olsun kesilmemelidir.					
21- Aftan yararlanan öğrenciler üniversitelerdeki eğitim öğretim çalışmalarını olumsuz etkilemektedir.					
22- Aftan yararlanan öğrenciler üniversitelerin öğrenci kapasitelerini zorlamaktadır.					
23- Aftan yararlananların büyük bir bölümü eğitimlerini tamamlamaktadır.					
24- Öğrenci afları, konusunda kararı üniversiteler vermelidir.					
25- Eğer aflarla ilgili kararları üniversiteler alsaydı üniversiteden ayrılan öğrencilerin geri dönmesi zorlaşır.					
26- Öğrenci affı ile dönen öğrenciler üniversiteye karşı olumsuz bir tutum içine girmektedirler.					
27-Eğitimlerini yarıda bırakmaları bu öğrencilerin başarısız oldukları anlamına gelmez.					
28- Öğrenci affı ile ilgili olarak üniversitelerin düşünceleri alınmalıdır.					
29- Aftan dönen öğrenciler eğitimlerine devam konusunda kararlılıkları düşüktür.					
30- Aftan faydalanan öğrenciler çalışmadan geçme beklentisi içindedirler.					
31- Af eğitim sisteminin hatalarının düzeltilmesi için alınması gereken bir karardır.					
32- Öğrenimlerini devam ettirememiş olan öğrencilerin kazanılması önemlidir.					
33- Öğrenci affından faydalanan öğrencilerin hepsi aynı kefeye konulamaz.					
34- Öğrenci afları amacına hizmet etmektedir.					
35-Öğrenci afları olmasaydı, öğrenimlerini yarıda bırakan öğrenci sayısı azalır.					
36- Yaşanan ekonomik krizler öğrenci affına olan talebi artırmıştır.					
37- Üniversitede verilen eğitimin mesleki hayata hazırlama düzeyi yüksektir.					
38- Öğretim üyeleri alanlarında uzmandırlar.					
39- Öğretim üyeleri, alanlarındaki gelişmeleri takip etmektedirler.					

EK-2

Değerli Arkadaşım,

Bu çalışma “Af Yasalarının Yüksek Öğretimde Verimliliğinin Erciyes Üniversitesi Örneğinde Değerlendirilmesi” konulu bir araştırmaya veri toplamak amacıyla yapılmaktadır. Sorulara cevap verirken gerekli özeni göstereceğiniz inancıyla katkılarınız için teşekkür ederim.

Yasemin ÇANDIR

FAKÜLTE/YÜKSEK OKUL:

Kendiniz öğrenci affından yararlandınız mı?

( )Evet ( ) Hayır

Cevabınız evet ise; öğreniminizi yarıda bırakma nedeniniz nedir?

Cevabınız Hayır ise; sizce öğrenimlerini yarıda bırakan öğrencilerin bırakma nedenlerinin başında sizce hangisi gelmektedir?

- ( ) Devamsızlık
 ( ) Başarısızlık
 ( ) Sağlık Problemleri
 ( ) Ekonomik Nedenler
 ( ) Diğer (.....)

	Kesinlikle katılmıyorum.	Katılmıyorum.	Kararsızım.	Katılıyorum.	Tamamen katılıyorum.
1- Üniversiteler teorik bilgiyi aktarmada başarılıdır.					
2- Aftan geri dönen öğrenciler ayrıcalık beklentisi içindedirler.					
3- Üniversite, öğrencilerin kişilik gelişimine katkıda bulunmaktadır.					
4- Öğrenci aflat, üniversiteye girmeye çalışan pek çok öğrenci için haksızlıktır.					
5- Öğrencilerin eğitim hakkı, öğrenimlerini yarıda bıraksalar da engellenmemelidir					
6- Öğrenci affı ile gelen öğrenciler öğretim elemanları için ek iş demektir.					
7- Öğrenci affı ile dönen öğrenciler diğer öğrencilerden farklı değildir.					
8- İlişği kesilen öğrencilerin, öğrenci affına kadar olan süre zarfında bilgi seviyeleri düşmektedir.					
9- Öğrenci affı yerine ikinci bir eğitim fırsatı denilmelidir.					
10- Eğer öğrencinin başarısızlık nedeniyle ilişği kesilmemişse affedilmelidir					
11- Üniversitede, öğrenci affından faydalanan öğrenciler dışındaki genel öğrenci başarısı yüksektir.					
12- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'nın seçiciliği yüksektir.					
13- Öğrenci başarısı fakülte ve yüksek okullara göre değişmektedir.					
14- Aflarla geri dönen öğrencilerin ikinci kez başarısız olmalarının altında üniversitelerin bu öğrencilere karşı olumsuz tutumları yatmaktadır.					
15- Öğrenimlerini yarıda bırakan öğrenciler istedikleri zaman öğrenimlerine					

devam edebilmelidirler.					
16- Öğrenci afları, partilerin oy kazanma amacına hizmet etmektedir.					
17- Üniversiteler öğrencilerle ilgili kararları kendileri almalıdır.					
18- Öğrenci afları, eğitim sistemimizin kalitesini düşürmüştür.					
19- Öğrenci affı, eğitilmiş insan gücü ihtiyacı dolayısıyla alınması gereken bir karardır.					
20- Öğrencilerin üniversite ile ilişkileri hangi nedenle olursa olsun kesilmemelidir.					
21- Aftan yararlanan öğrenciler üniversitelerdeki eğitim öğretim çalışmalarını olumsuz etkilemektedir.					
22- Aftan yararlanan öğrenciler üniversitelerin öğrenci kapasitelerini zorlamaktadır.					
23- Aftan yararlananların büyük bir bölümü eğitimlerini tamamlamaktadır.					
24- Öğrenci afları, konusunda kararı üniversiteler vermelidir.					
25- Eğer aflarla ilgili kararları üniversiteler alsaydı üniversiteden ayrılan öğrencilerin geri dönmesi zorlaşır.					
26- Öğrenci affı ile dönen öğrenciler üniversiteye karşı olumsuz bir tutum içine girmektedirler.					
27- Eğitimlerini yarıda bırakmaları bu öğrencilerin başarısız oldukları anlamına gelmez.					
28- Öğrenci affı ile ilgili olarak üniversitelerin düşünceleri alınmalıdır.					
29- Aftan dönen öğrenciler eğitimlerine devam konusunda kararlılıkları düşüktür.					
30- Aftan faydalanan öğrenciler çalışmadan geçme beklentisi içindedirler.					
31- Af eğitim sisteminin hatalarının düzeltilmesi için alınması gereken bir karardır.					
32- Öğrenimlerini devam ettirememiş olan öğrencilerin kazanılması önemlidir.					
33- Öğrenci affından faydalanan öğrencilerin hepsi aynı kefeye konulamaz.					
34- Öğrenci afları amacına hizmet etmektedir.					
35- Öğrenci afları olmasaydı, öğrenimlerini yarıda bırakan öğrenci sayısı azalır.					
36- Yaşanan ekonomik krizler öğrenci affına olan talebi artırmıştır.					
37- Üniversitede verilen eğitimin mesleki hayata hazırlama düzeyi yüksektir.					
38- Öğretim üyeleri alanlarında uzmandırlar.					
39- Öğretim üyeleri, alanlarındaki gelişmeleri takip etmektedirler.					

EK-3

ON İKİNCİ BÖLÜM

Geçici Maddeler

Geçici Madde 1 - Bu kanunun yayımı tarihinde görevi başında bulunan Üniversitelerarası Kurul, senato, Üniversite yönetim kurulu, fakülte, enstitü ve yüksekokul kurulları ile yönetim kurulları bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihte lağvedilir ve bu Kanun hükümlerine göre yeniden kurulurlar.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görev başında bulunan üniversite rektörlerinin görevleri 31 Temmuz 1932 tarihinde, fakülte dekanları, enstitü ve yüksekokul müdürleri ile bölüm başkanlarının görevleri ise 31 Ağustos 1982 tarihinde sona erer. Bu tarihlerde göreve başlamak üzere bu Kanun uyarınca atamalar yapılır. Bunlardan bu tarihten önce görevden alınan veya herhangi bir nedenle ayrılanların yerine bu Kanun hükümlerine göre atamalar yapılır.

Geçici Madde 2 - Yükseköğretim Kurulu bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde kurulur.

Geçici Madde 3 - Yükseköğretim Kurulunun genel sekreterlik kadroları, çalışma yeri ve bütçesi sağlanıp işe başlayıncaya kadar sekreterlik hizmetleri için mevcut Üniversitelerarası Kurulun Sekreteryası Yükseköğretim Kurulu Başkanı emrine verilir.

Geçici Madde 4 - Yükseköğretim Kurulu üyelerinden dörtte birinin, Yükseköğretim Denetleme Kurulunun üyelerinden üçte birinin her iki yılda bir hangilerinin yenileneceği, ilk ikinci, dördüncü ve altıncı yılsonunda ad çekme suretiyle belirlenir.

a. Yükseköğretim Kurulu üyelerinin yenilenme usulü;

(1) Devlet Başkanı tarafından seçilenlerin dörtte biri,

(2) Bakanlar Kurulu ile Milli Eğitim Bakanlığınca seçilenlerin dörtte biri,

(3) Üniversitelerarası Kurulca seçilenlerin dörtte biri,

Arasından her grup içinde ayrı ayrı ad çekme suretiyle yapılır.

b. Yükseköğretim Denetleme Kurulu üyelerinin yenilenme usulü;

(1) Yükseköğretim Kurulunca önerilen beş profesör ile Milli Eğitim Bakanlığınca seçilenlerin üçte biri,

(2) Yargıtay, Danıştay ve Sayıştayca gösterilerek Yükseköğretim Kurulunca seçilenlerin üçte biri,

Arasından her grup içinde ayrı ayrı ad çekme suretiyle yapılır.

Geçici Madde 5 - Bu kanunun öngördüğü yönetmelikler ile Kanunun hükümlerine uymayan mevcut tüzük ve yönetmelikler, Kanunun yayımı tarihinden başlayarak dokuz ay içinde yeniden düzenlenip, yürürlüğe konur. Bu düzenleme sonuçlanıncaya kadar mevcut tüzük ve yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerine uygulanmasına devam edilir. Ancak, sınıf ve ders geçme ile ilgili yürürlükteki sınav ve değerlendirme mevzuatı 1981 - 1982 eğitim - öğretim yılı sonuna kadar uygulanır.

Geçici Madde 6 - Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, üniversiteler ve akademiler kanunlarına göre değişik kurumlarda kazanılmış olan doktora, tıpta uzmanlık, doçentlik ve profesörlük unvanları eşdeğer olarak devam eder.

Geçici Madde 7 - Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Yükseköğretim Kurulu tarafından yeni kadrolar tespit edilinceye kadar Yükseköğretim Kurulunun izni olmadıkça mevcut boş kadrolara atama yapılamaz.

Geçici Madde 8 - (Değişik: 27/5/1988 - 3455/1. md.)

Bu Kanunun yayımı tarihine kadar, eski mevzuat hükümlerine göre doçentlik ve profesörlük unvanını almak üzere başvurmuş ve başvurusu kabul edilmiş olanlar ile 30 Haziran 1982 tarihine kadar önceki mevzuata göre doçentlik ve profesörlük için öngörülen çalışma süresini tamamlayacakların başvuruları ve başvurularının kabulü halinde kadroya atama dışındaki işlemleri önceki mevzuata göre yürütülür.

Yukarıdaki hükme göre profesörlüğe yükseltilmiş olanlar (kısmi veya tam gün) kadroya bağlı olmaksızın profesör unvanının sağladığı bütün akademik hak ve yetkilere sahip olmak şartı ile buldukları kadrolarda profesör unvanını taşırlar. Bunlar ilgili birimlerdeki profesör kadrolarına öncelikle atanırlar.

Üniversiteler ve Akademilerle ilgili kanunların hükümlerine göre gerekli yabancı dil sınavlarını da vermiş olmaları kaydıyla doçentlik sınavlarını tamamlamış bulunanların profesörlüğe yükseltilmeleri de istedikleri takdirde önceki mevzuatlarına göre yürütülür.

(Değişik: 14/6/1989 - 3576/1 md.) Bu Kanunun yayımı tarihinden önce yukarıdaki hükümlere göre profesörlüğe yükseltilmiş olanlar ve bu Kanunun yayımı tarihinden

itibaren 31.12. 1989 tarihine kadar, kadro şartı aranmaksızın profesörlüğe yükseltilecek olanlar ile doçent unvanını kazanmış olanlar buldukları kadrolarda doçent ve profesör unvanlarının sağladığı bütün hak ve yetkilerden yararlanırlar. Bu kişiler, ilgili birimlerdeki doçent ve profesör kadrolarına öncelikle atanırlar.

Kendi kanunları çıkarılıncaya kadar Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Teşkilatına bağlı yükseköğretim kurumlarında doçentlik ve profesörlük unvanlarının verilmesinde yukarıdaki esaslar uygulanır.

Geçici Madde 9 - Bu kanunun yayımından önce doktora veya tıpta uzmanlık unvanı almış olup, doçentlik sınavına girmek ve bu unvanı almak amacıyla baş vurmuş olanlardan, bu işlemle ilgili, yabancı dil sınavı, tez, kolokyum ve deneme dersi safhalarından bir veya birkaçını başaran fakat süresi içinde doçentlik unvanını alamayanlara, geri kalan safhalarını tamamlayabilmeleri için, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl daha süre tanınır.

Geçici Madde 10 - Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte bu Kanun kapsamına giren yükseköğretim kurumlarının asistan kadrolarına atanmış olarak doktora veya tıpta uzmanlık öğrenimi için çalışmalarda bulunanlar bu kadrolarda bir yıl süre ile bu Kanun hükümlerine göre araştırma görevlisi olarak çalıştırılabilirler. Bunların, bu kadrolara yeniden atanmaları her yıl ilgili yönetim kurullarınca karara bağlanır.

Geçici Madde 11 - Bu kanunun yayımı tarihinde bu kanun kapsamına alınan yükseköğretim kurumlarında ve üst kuruluşlarında görevli öğretim elemanı ile yönetim personeli aynı görevlerini yürüttükleri takdirde almakta oldukları aylık ve ücretlerini almaya devam ederler. Bu personelden bağlı oldukları kurumun adı veya statüsü değişenler ile kaldırılanlar yeni kadrolar belirlenip atamalar yapılıncaya kadar eski kurumlarının kadro aylıklarını alırlar.

Geçici Madde 12 - Bu kanun yürürlüğe girdikten sonra, kadro kanunları çıkıncaya kadar yardımcı doçentliğe seçilenler, asistan veya öğretim yardımcısı kadrolarına atanabilirler.

Geçici Madde 13 - Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, yükseköğretim kurumlarında kayıtlı bulunan öğrencilerden, bu kanunun 44 ncü maddesinde öngörülen süreleri tamamlamış veya aşmış olanların yükseköğretim kurumlarıyla ilişkileri kesilmez. Ancak, bu gibi öğrenciler bundan sonraki eğitim - öğretim sürelerinde her eğitim - öğretim yılında başarılı olmak mecburiyetindedirler. Aksi halde öğretim kurumlarıyla ilişkileri kesilir.

Geçici Madde 14 - Öğretim üyeleri bu kanunun 36 ncı maddesine göre statülerini belirleyinceye kadar, 1765 sayılı Üniversite Personel Kanunu kapsamına giren yükseköğretim kurumları ile ilgili diğer kanunların personel ve özlük haklarına ilişkin hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Geçici Madde 15 - Bu kanunun yayımlandığı tarihte doktora veya tıpta uzmanlık yetkisine sahip olup da bu kanun kapsamındaki yükseköğretim kurumlarına kadrolu olarak;

a. Asistan unvanı ile çalışmaların bir yıl zarfında, bu kanun hükümlerine uygun olmak kaydı ile yardımcı doçentliğe başvurmaları sağlanarak yükseltilmeleri ve atanmaları yapılır ve buldukları kurumları ile ilişkileri kesilir. Bu süre içinde yardımcı doçent olamayanların üniversite ile ilişkileri kesilir.

b. Asistan dışında başka bir unvan ile öğretim yardımcısı olarak çalışanlardan, ya bu unvanlarının gereği görevlerini sürdürmeleri veya yukarıdaki (a) fıkrası esaslarına göre, bir yıl içinde yardımcı doçentlik için başvurmaları istenir. Bunlardan, öğretim yardımcısı olarak göreve devam etmek isteyenlerin sayısı bu statüdeki kadroları aşarsa, ilgili yönetim kurulunun yapacağı tetkik sonucuna göre, fazla olanların kurumları ile ilişkileri kesilir.

Geçici Madde 16 - Unvanı karşılığı kadrolarda görevli olmayan doçent ve profesörler atamaları yapılmaya kadar buldukları yerlerdeki görevlerine devam ederler.

Geçici Madde 17 - Orta Doğu Teknik Üniversitesi ile Boğaziçi Üniversitesinde halen çalışmakta olan öğretim elemanlarına bu kanuna göre intibakları yapılmaya kadar eski statülerine göre ödeme yapılmasına devam olunur. Yapılacak intibak sonucunda, bu öğretim elemanlarının girebilecekleri derece ve kademelerde alacakları aylık tutarı ile her türlü tazminat ve yanödemeler toplamı, mevcut statülerine göre aldıkları ücretten az olduğu takdirde aradaki fark, kadroya bakılmaksızın bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1981 - 1982 eğitim - öğretim yılı sonuna kadar tazminat şeklinde ödenir.

Geçici Madde 18 - Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, Orta Doğu Teknik Üniversitesinde yardımcı profesör unvanı ile öğretim görevi yapmakta olanlar, bu kanundaki şartları haiz iseler, yardımcı doçent sayılırlar.

Geçici Madde 19 - (Değişik: 24/9/1982 - 2708/1 md.)

6 Kasım 1981 tarihinde Boğaziçi Üniversitesi ile Orta Doğu Teknik Üniversitesinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine tabi olmadan çalışan öğretim

elemanları dışında kalan personel 30/9/1982 tarihi itibariyle memur statüsüne geçirilerek bu tarih esas alınmak suretiyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine göre intibakları yapılır. Bu işlem en geç 30/9/1983 tarihine kadar, 12/2/1982 tarihli ve 2595 sayılı Kanunun Geçici 9 uncu maddesi esaslarına göre ve yazılı müracaat şartı dikkate alınmaksızın yapılır.

İntibak işlemleri tamamlanıncaya kadar, tabi oldukları toplu iş sözleşmesi veya hizmet akdine göre 30/9/1982 tarihinde almakta oldukları ücret (para ve para ile ölçülmesi mümkün akdi ve kanundan doğan menfaatler dahil) ödenmeye devam olunur.

Yapılan intibak neticesinde, ilgililerin alacağı aylık, ek gösterge, işgüçlüğü, iş riski, temininde günlük zamları ile mali sorumluluk tazminatı ve diğer mali ve sosyal haklarının toplamı 30/9/1982 tarihindeki hizmet akdi veya toplu sözleşmelerle almakta oldukları yukarıda belirlenen ücret toplamından daha az olanlara aradaki fark, kademe ilerlemesi, derece yükselmesi, katsayı artışı vesair ödemelerdeki artış ve ilavelerle giderilinceye kadar tazminat olarak ödenmeye devam olunur.

(Ek: 17/8/1983 - 2880/34 md.) 30/9/1982 tarihinde 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan personelden 30/9/1983 tarihine kadar Sosyal Sigortalar Kurumuna başvurarak ayrılanlar hakkında, 30/9/1982 tarihindeki kazanılmış hakları dikkate alınarak iş mevzuatına göre işlem yapılır. Ancak, bu gibilerin 30/9/1982 tarihi ile emeklilik için başvurdukları tarih arasında geçen hizmetleri, primlerinin ödenmesi kaydıyla, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak geçmiş sayılır.

Geçici Madde 20 - Öğretim üyelerinin emeklilik yaş haddi 1982 yılı için 70, 1983 yılı için 69, 1984 yılı için 68 yaşını doldurdukları tarihtir.

Geçici Madde 21 - (Mülga : 27/5/1988 - 3455/3 md.)

Geçici Madde 22 - Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde bu kanun kapsamına giren öğretim üyelerinin daimi veya kısmi statüde görev yapmaları konusunda tercihlerini yapmaları istenir. Tercihlerini belirtenlerin atamaları bu kanun hükümlerine göre yapılır. Tercihlerini yapamayanların kurumları ile ilişkileri kesilir.

Geçici Madde 23 - (Değişik: 24/9/1982-2708/2 md.)

T.C. Emekli Sandığı Kanununa göre emeklilik aylığı bağlanmış olup da 6 Kasım 1981 tarih itibariyle bu Kanunda belirtilen Üniversitelerde sözleşmeli olarak çalışan öğretim elemanları ile diğer idari personel 30/9/1983 tarihine kadar sahip oldukları statü içinde hizmetlerine devam edebilirler. Bu tarihten sonra genel hükümlere tabi olurlar.

Geçici Madde 24 - Bu kanunun yayımı tarihinde yürürlükte bulunan döner sermaye yönetmelikleri ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi Uygulamalı Araştırmalar Yönetmeliğinin uygulanmasına bu kanun esaslarına göre, Yükseköğretim Kurulunca çıkarılacak döner sermaye yönetmeliği yürürlüğe girinceye kadar devam olunur

Geçici Madde 25 - Orta Doğu Teknik Üniversitesinde, 1981 mali yılı bütçe uygulamasına bu kanun gereklerine göre 1982 mali yılı başına kadar devam edilir.

Geçici Madde 26 - Öncelikle üniversite öğretim elemanlarının ihtiyacını karşılamak üzere, planlanan üniversite yerleşim alanları içinde veya yakınında toplu lojman yapımı maksadıyla 1982 mali yılından itibaren ilgili bütçelere on yıl süre ile yeterli ödenek konulur. Bu ödeneklerin üniversiteler arasında dağılımında, gelişmekte olan veya ihtiyaç içinde bulunan yörelerdeki üniversitelere öncelik verilir.

Geçici Madde 27 - "Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi" Yükseköğretim Kurulunun kurulmasını müteakip yönetimi ile taşınır ve taşınmaz malları, her türlü hak ve yükümlülükleri, personeli ve kadrosuyla birlikte Yükseköğretim Kuruluna devredilir ve bağlanır.

Geçici Madde 28 - Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut olan akademi, fakülte, enstitü ve yüksekokulların durumları, bu kanuna göre Yükseköğretim Kurulunun kurulmasını müteakip, bu kurulca incelenerek, bunların üniversiteye dönüştürülmeleri veya üniversitelere veya bakanlıklara bağlanmaları, üniversitelerin içerisinde fakülte, enstitü veya yüksekokul halinde teşekkül ettirilmeleri veya kaldırılmaları hususları tespit edilerek, gerekli yasal düzenlemeler yapılmak üzere bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde Milli Eğitim Bakanlığına sunulur. Bu kuruluşların 1982 - 1983 eğitim-öğretim yılında yeni hüviyetleri ile eğitim - öğretime başlamaları için gerekli önlemler alınır.

Geçici Madde 29 - (29/2/1984 tarih ve 2984 sayılı Kanunla eklenen numarasız Geçici madde olup, teselsül için numaralandırılmıştır.)

1976 - 1977 eğitim - öğretim yılı başından 1963 - 1964 eğitim - öğretim yılı sonuna kadar yükseköğretim kurumlarının hazırlık sınıfı, önlisans ve lisans, eğitim - öğretim programları ile yüksekokulların (2809 sayılı Kanunla adı ve yapısı değiştirilen yükseköğretim kurumlarının öğrencileri dahil) herhangi bir sınıfından kaydı silinen veya silinme durumuna gelen veya kendi isteği ile ayrılan öğrencilerin bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde ilgili üniversiteye başvurmaları halinde, ayrılmış buldukları eğitim - öğretim programlarına bıraktıkları yerden devam etmek

üzere bu Kanun hükümleri çerçevesinde kayıtları yenilenir. Ancak, 1983 - 1984 eğitim - öğretim yılı sonunda ilişkileri kesilenler ise ilişkileri kesildiği tarihten itibaren bir hafta içerisinde kayıtlarını yenileyebilmek için müracaat edebilirler.

Bu öğrencilerin derslere ve ilgili programlara intibakları daha önce başardıkları dersler dikkate alınarak, Yükseköğretim Kurulunun belirleyeceği esaslar içerisinde ilgili üniversite tarafından yapılır. Bu suretle öğrencinin intibak ettirildiği sınıf ve sömestrden önceki eğitim - öğretim süreleri, ayrıldığı sınıf ve sömestrdeki normal öğrencinin o sınıf veya sömestre gelinceye kadar geçirdiği eğitim - öğretim süresine eşit kabul edilir. Bundan sonra o sınıf veya sömestrde okuyan öğrencilerin tabi oldukları mevzuata uyarak öğrenimlerine devam ederler.

Bu Kanun hükümlerine göre ilgili üniversitelere başvuran öğrencilerin hangi ders yılında öğrenime başlayacakları, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde ilgili üniversitelerce öğrencilere bildirilir. Ancak ilişkisi 1983-1984 öğretim yılı içinde kesilen veya kesilme durumuna gelen öğrencilerin bir hafta içinde müracaatları halinde, müracaatlarını müteakip bir hafta içinde durumları karara bağlanır ve öğrenimlerine imkan sağlanır. İlişkisi 1983 - 1984 eğitim - öğretim yılı sonunda kesilenler için ise üniversiteler, ilişik kesilme tarihinden itibaren iki hafta içinde hangi ders yılında öğrenime başlayacaklarına karar verilir.

Askerlik süresi gelmiş olanlar bu Kanun hükümlerine göre verilmiş hakları kullandıkları takdirde tecilli sayılırlar. Ancak, 1111 sayılı Askerlik Kanunu hükümleri saklıdır. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte askerlik görevini yapmakta olanlar ile öğrenimleri sırasında yaş haddi sebebiyle askere alınanlar terhislerinden sonraki ilk ders yılında öğrenimlerine devam edebilirler. Bunların üç aylık başvurma süresi terhisleri tarihinden; Yükseköğretim Kurulunca esasları tespit edilecek mücbir sebepler yüzünden bu haklarını kullanamayacak durumda olanların üç aylık başvurma süresi ise mücbir sebeplerin kalktığı tarihte başlar ve bu öğrencilerin hangi ders yılında öğrenime başlayacakları üniversitelerce 15 gün içinde karara bağlanır ve öğrenciye tebliğ edilir.

Yukarıdaki hükümlere göre kayıtları yenilenen öğrenciler, izlemiş oldukları eğitim - öğretim programları açık öğretim programlarında mevcut olduğu takdirde, kendi istekleri ile bu programlara veya eşdeğer program yürüten üniversiteye naklen yazılabilirler. Belirli dallarda öğrencilerin isteği de göz önünde tutularak, dışarıdan eğitim öğrencisi (ekstern) olarak yazılmalarına üniversite senatolarınca karar verilebilir.

1402 sayılı Kanunun uygulanması neticesi kurumlarından ilişiği kesilenler ile Türk Ceza Kanununun ikinci Kitabının Birinci Babında yer alan Devletin şahsiyetine karşı işlenen cürümler sebebiyle hüküm giyenler ve 4/11/1981 tarihinden sonra disiplin cezası- alarak üniversiteden ilişiği kesilenler bu Kanun hükümlerinden istifade edemezler.

Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin tedbirler Yükseköğretim Kurulu tarafından alınır. Uygulama ile ilgili yönetmelik iki ay içerisinde yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılır.

Devam mecburiyeti olan fakülte ve yüksekokulların son sınıfında tek dersten başarısız duruma düşmüş öğrenciler devam şartı aranmaksızın sınavlara katılabilirler.

Geçici Madde 30 - (12/8/1986- KHK - 260/6 md. ile gelen Geçici Madde hükmü olup madde numarası teselsül ettirilmiştir).

Bu Kanun Hükümünde Kararnamenin yürürlüğe girmesinden önce Ankara, İstanbul, İzmir illeri dışındaki bir üniversitede görevli iken, profesör olarak bir başka üniversiteye atanan öğretim üyeleri bir yıl içinde başvurmaları ve önceki kurumlarında boş profesör kadrosunun bulunması şartıyla profesörlüğe atanmadan önce görev yaptıkları yükseköğretim kurumlarına dönebilirler.

Ankara, İstanbul ve İzmir dışındaki bir üniversitede doçent olup, bu Kanun Hükümünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte bir başka üniversitede profesörlüğe yükseltilmek ve atanmak için başvuranların, başvurdukları üniversitece yapılmakta olan profesörlüğe yükseltme ve atanma işlemleri halen görevli oldukları üniversitenin talebi ve kendi müracaatları üzerine, kendi kurumlarında yürütölmüş sayılır. Bu üniversitede boş kadro bulunması şartıyla atamaları ilgili rektörlüklerin teklifi üzerine Yükseköğretim Kurulunca yapılır.

Geçici Madde 30 - (Ek: 10/12/1988 - 3511/3 md.)

Bu Kanunun yayımı tarihine kadar disiplin suçu dışında kalan sebeplerle kurumlarıyla ilişkisi kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlara bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde; 1988 - 1989 eğitim-öğretim yılı sonunda ilişiği kesilecek olanlara ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren üç ay içinde ilgili yükseköğretim kurumlarına müracaat etmeleri şartıyla, ilişkilerinin kesilmesine sebep olan her ders için açılacak ilk sınav döneminde bir sınav hakkı verilir. Bunlardan başarılı olanlar, kayıtları yeniden açılmak suretiyle 44 üncü maddedeki sınırlar içinde

öğrenimlerine devam ederler. Durumları 44 üncü maddedeki sınırlara uymayanların öğrenciliğe intibakları ile ilgili esaslar Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit edilir.

Buldukları yükseköğretim kurumunun bütün derslerini almış olup birinci fıkrada verilen sınav hakkını kullandıktan sonra ara sınıf veya son sınıf derslerinden en fazla üç dersten başarısız olanlara, başarısız oldukları bu dersler için açılacak ilk sınav döneminde bir sınav hakkı daha verilir. Bunlardan, uygulamalı dersler dışındaki derslere devam şartı aranmaz.

İkinci fıkrada verilen hakkı da kullanmak suretiyle mezun olmak için bir tek dersi kalan son sınıf öğrencileri ile halen tek dersten son sınıfta bekleyenler, bu dersin açılacak yarı yıl sınavlarına öğrenim harçlarını ödemek kaydıyla, 1992 yılı sonuna kadar girebilirler. Bu öğrenciler, öğrencilik haklarından yararlanamazlar.

Geçici Madde 31 - (Ek:10/12/1988 - 3511/3 md.)

Fakültelerde ve/veya ilgili enstitülerde lisansüstü eğitime başlamış ancak daha sonra çeşitli sebeplerle yönetmeliklerde öngörülen süreler içinde gerekli aşamaları (lisans üstü ders sınavı, yeterlik sınavı ve tez sınavı gibi) başarı ile tamamlayamayıp kayıtları silinenlere bu aşamalarda, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 3 ay içinde başvurmaları halinde bir hak verilir.

Geçici Madde 32 - (Ek: 10/12/1988 - 3511/3 md.)

Gülhane Askeri Tıp Akademisinde okurken bu Kanunun yayımı tarihine kadar disiplin suçu dışında kalan sebeplerle ilişkisi kesilmiş olanlara da, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 3 ay içinde üniversitelerdeki tıp fakültelerine başvurmaları halinde geçici 30 uncu madde hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 33 - (Ek: 10/12/1988 - 3511/3 md.)

Üniversite senatoları 44 üncü maddede öngörülen yönetmeliği, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir ay içinde düzenleyerek yayımlarlar.

Geçici Madde 34 - (Ek: 22/8/1989 - KHK - 378/12 md.)

Lisansüstü eğitim-öğretim maksadıyla halen yurt dışında bulunan araştırma görevlileri hakkında da bu Kanun Hükmünde Kararname'nin 6'ncı maddesi hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 34 - (Ek:1/11/1990 - 3676/2 md.)

Bu Kanunun yayımı tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi bulunan doçentlerin, üyeliklerinin sona ermesini izleyen bir yıl içinde, ayrıldıkları

yükseköğretim kurumuna başvurmaları halinde geçici 8 inci maddenin 4 üncü fıkrası hükmünden yararlanma hakları saklıdır.

Geçici Madde 35 - (Ek:1/11/1990 - 3676/3 md.)

Bu Kanunun yayımı tarihine kadar profesörlüğe atanmış veya yükseltilmiş olanlar, 2547 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında bulunan 5 yıl kısmi statüye geçememe hükmüne tabi değildirler.

Geçici Madde 36 - (Ek: 29/5/1991 - 3747/6 md.)

2547 sayılı Kanunun geçici 8 inci maddesi ile verilen, kadro şartı aranmaksızın profesörlüğe yükseltme hakkından yararlanmak üzere 31 Aralık 1989'dan ön ve müracaat edenlerden bu Kanuna göre profesörlük için yeniden müracaat ederek talepleri üniversite yönetim kurulunca olumlu karşılananlar ilgili birimlerdeki profesörlük kadrosuna öncelikle atanırlar.

Geçici Madde 37 - (Ek: 29/5/1991 - 3747/6 md.)

1985/1986 eğitim-öğretim yılından bu Kanunun yayımı tarihine kadar disiplin suçu dışında kalan sebeplerle kurumlarıyla ilişkisi kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlara bu Kanunun yayımı, 1990/1991 eğitim-öğretim yılı sonunda ilişigi kesilecek olanlara ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumlarına başvurmaları şartıyla ilişkilerinin kesilmesine sebep olan her ders için bir sınav hakkı verilir. Sınavlar başvuru tarihini izleyen iki ay içinde yapılacak şekilde ilgili yükseköğretim kurumunca ilan edilir ve uygulanır. Bu sınavlarda başarılı olamayanlara başarılı olamadıkları dersler için bir bütünleme sınavı hakkı verilir. Bütünleme sınavları ilk sınavı izleyen iki ay içinde yapılır. Bunlardan başarılı olanlar, kayıtları yeniden açılmak suretiyle 44 üncü maddedeki sınırlar içinde öğrenimlerine devam ederler. Durumları 44 üncü maddedeki sınırlara uymayanların öğrenciliğe intibakları ile ilgili esaslar Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit edilir.

Buldukları yükseköğretim kurumunun bütün derslerini almış olup birinci fıkrada verilen sınav hakkını kullandıktan sonra ara sınıf veya son sınıf derslerinden en fazla üç dersten başarısız olanlara, başarısız oldukları bu dersler için açılacak ilk sınav döneminde bir sınav hakkı daha verilir. Bunlardan, uygulamalı dersler dışındaki derslere devam şartı aranmaz.

İkinci fıkrada verilen hakkı da kullanmak suretiyle mezun olmak için bir tek dersi kalan sınıf öğrencileri ile halen tek dersten son sınıfta bekleyenler, bu dersin açılacak

yarıyıl sınavlarına öğrenim harçlarını ödemek kaydıyla,1995 yılı sonuna kadar girebilirler. Bu öğrenciler, öğrencilik haklarından yararlanamazlar.

Gülhane Askeri Tıp Akademisinde okurken 1985/1986 eğitim-öğretim yılından bu Kanunun yayımı tarihine kadar disiplin suçu dışında kalan sebeplerle ilişkisi kesilmiş olanlara da bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde üniversitelerdeki tıp fakültelerine başvurmaları halinde bu madde hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 38 - (Ek:29/5/1991 - 3747/6 md.)

Fakültelerde veya ilgili enstitülerde lisansüstü eğitime başlamış, ancak daha sonra çeşitli sebeplerle yönetmeliklerde öngörülen süreler içinde gerekli aşamaları (Lisansüstü ders sınavı, yeterlik sınavı ve tez sınavı gibi) başarı ile tamamlayamayıp kayıtları silinmiş olanlara bu aşamalarda, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde başvurmaları halinde bir hak verilir.

Geçici Madde 39 - (Ek:29/5/1991 - 3747/6 md.)

Üniversite harçlarını ödemeyenlerden bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde borçlarını ödemeleri halinde gecikme zammı ve faizi alınmaz.

Geçici Madde 40 - (Ek: 21/5/1992 - 3804/1 md.)

Halen eğitim ve öğretim yapan kurumlarda 1980-1981 eğitim-öğretim yılından bu Kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun kurumlarıyla ilişkisi kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlara bu Kanunun yayımı tarihinden, 1991-1992 eğitim-öğretim yılı sonunda ilişki kesilecek olanlara ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumlarına başvurmaları şartıyla ilişkilerinin kesilmesine sebep olan her ders için bir sınav hakkı verilir. Sınavlar başvuru tarihini izleyen iki ay içinde yapılacak şekilde ilgili yükseköğretim kurumunca ilan edilir ve uygulanır. Bu sınavlarda başarılı olamayanlara başarılı olamadıkları dersler için bir bütünleme sınavı hakkı verilir. Bütünleme sınavları ilk sınavı izleyen iki ay içinde yapılır. Yönetmeliklerinde başarılı sayılabilmeleri için öngörülen not ortalamalarını sağlayamamaları sebebiyle kurumlarıyla ilişkileri kesilmiş veya 1991-1992 eğitim öğretim yılında kesilecek olanlara, not ortalamasını yükseltmek üzere diledikleri dersler için bir sınav ve bir bütünleme sınavı hakkı verilir.

Bu sınavlarda başarılı olanlar, kayıtları yeniden açılmak suretiyle, 44 üncü maddedeki sınırlar içinde öğrenimlerine devam ederler. Durumları 44 üncü maddedeki sınırlara uymayanların öğrenciliğe intibakları ile ilgili esaslar Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit edilir.

Geçici Madde 41 - (Ek:17/2/1993 - 3865/2 md.) Bu Kanunun 30 uncu maddesinde öğretim üyeleri için öngörülen emeklilik yaşı, 1992 yılında kurulan veya daha sonra kurulacak olan yeni üniversiteler veya Yüksek Teknoloji Enstitülerinde görev almaları şartıyla 1998 yılı sonuna kadar 72 yaşın doldurulduğu tarihtir.

Geçici Madde 42- (Ek:6/5/1993_3908/2 md.)

1992-1993 eğitim-öğretim yılı dahil olmak üzere öğrenci katkı payını ödeyemedikleri için okudukları yükseköğretim kurumları ile ilişkileri kesilen öğrencilerin, üç ay içinde öğrenci katkı paylarını yatırmak şartıyla, kayıtları yapılır; öğrencilik hakları kaldıkları yerden devam eder; İlişkilerinin kesildiği süreler öğrenim süresine dahil edilmez. Bu öğrencilerden gecikme zammı ve faiz alınmaz.

44 üncü maddede yapılan değişiklikten yararlanmak üzere 1991-1992 eğitim-öğretim yılı sonunda her ne suretle olursa olsun okullarından ilişkisi kesilen öğrencilere, ilişkilerinin kesilmesine sebep olan dersler için iki sınav hakkı verilir. Sınavlar başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde ilgili Yüksek Öğretim Kurumu tarafından ilan edilir ve uygulanır.

Gülhane Askeri Tıp Akademisinde okurken bu Kanunun yayımı tarihine kadar, her ne sebeple olursa olsun, ilişkisi kesilmiş olanlar bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde başvurmaları halinde Yükseköğretim Kurulunca okuyacakları tıp fakülteleri belirlenir. Belirlenen Tıp Fakültesince intibakları yapılır ve bu öğrenciler 2547 sayılı Kanunun geçici 40 ncı maddesi ve bu Kanun hükümlerinden diğer öğrenciler gibi yararlanırlar.

Geçici Madde 43 - (Ek:7/6/1995 - 4111/3 md.)

44 üncü maddede yapılan değişiklikten yararlanmak üzere (hazırlık ve ara sınıflar dahil bütün sınıflarda), 1981-1982 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere bu Kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun (kendi isteği ile ayrılanlar dahil) okullarından ilişkisi kesilen öğrencilere (öğrenci katkı payını ödeyemedikleri için ilişkisi kesilenler dahil), ilişkilerinin kesilmesine sebep olan bütün dersler için iki sınav hakkı verilir. Sınavlar başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumu tarafından ilan edilir ve uygulanır. Bu sınavlarda başarılı olanlar kayıtları yeniden açılmak suretiyle 44 üncü maddedeki sınırlar içinde öğrenimlerine devam ederler.

Yüksek lisans (master - doktora) öğrenimini görürken, her ne sebeple olursa olsun (kendi isteği ile ayrılanlar dahil) 1981 -1982 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere bu Kanunun yayımı tarihine kadar ilişkisi kesilen veya yönetmeliklerinde öngörülen süreler

içerisinde öğrenimlerini tamamlayamayanlara başarısız oldukları dersler (yeterlik imtihanına girme, master veya doktora tezi dahil) için iki sınav hakkı tanınır. Bütün derslerden başarılı oldukları halde yönetmeliklerinde öngörülen not ortalamasını tutturamadıkları veya doktora sınavına giremediklerinden kaydı silinen öğrencilere diledikleri üç dersten iki sınav hakkı tanınır (doktora dahil).

1992-1993 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere Gülhane Askeri Tıp Akademisinde okurken bu Kanunun yayımı tarihine kadar başarısızlıkları nedeni ile ilişkisi kesilmiş olanlar bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 3 ay içerisinde başvurmaları halinde Yükseköğretim Kurulunca okuyacakları tıp fakülteleri belirlenir. Belirlenen Tıp fakültelerince intibakları yapılır ve bu öğrenciler 2547 sayılı Kanunun geçici 40 ıncı maddesi ve bu Kanunun hükümlerinden diğer öğrenciler gibi yararlanırlar.

Lisans ve lisansüstü öğrencilerinin, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde ilgili Yükseköğretim Kurumuna başvurmaları şarttır.

Geçici Madde 44- (Ek:14/5/1997-4249/3 md.)

Devamlı statüye atanmış olup kısmi statüye geçmek için vaki talepleri reddedilmiş bulunan profesör ve doçentler, üniversitede bu akademik kadroların birinde devamlı statüde beş yıl çalışmış olmaları kaydı ile bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren üç ay içinde kısmi statüye geçme talebinde bulunabilirler.

Geçici Madde 45 - (Ek: 14/8/1997 - 4305/1 md.)

1994-1995 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere Gülhane Askeri Tıp Akademisinde okurken bu Kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun okullarından ilişkisi kesilmiş olanların (yargıya intikal etmiş disiplin suçu nedeniyle ilişkisi kesilenler hariç), bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde başvurmaları halinde, Yükseköğretim Kurulunca okuyacakları tıp fakülteleri belirlenir. Belirlenen tıp fakültelerince intibakları yapılır ve bu öğrenciler 2547 sayılı Kanunun geçici 40 ıncı maddesi ve ilgili hükümlerinden diğer öğrenciler gibi yararlanırlar.

Halen eğitim ve öğretim yapan kurumlarda; bu Kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun kurumları ile ilişkisi kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlara (master ve doktora öğrencileri dahil) bu Kanunun yayımı tarihinden, 1996-1997 eğitim-öğretim yılı sonunda ilişkisi kesilecek olanlara ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumlarına başvurmaları şartıyla ilişkilerinin kesilmesine sebep (vizeli veya vizesiz) olan her ders için iki sınav hakkı

verilir. Sınavlar başvuru tarihini izleyen iki ay içinde yapılacak şekilde ilgili yükseköğretim kurumunca ilan edilir ve uygulanır. Bu sınavlarda başarılı olmayanlara başarılı olamadıkları dersler için bir bütünleme hakkı verilir. Bütünleme sınavları ilk sınavı izleyen iki ay içinde yapılır.

Geçici Madde 46 - (Ek: 22/6/2000 - 4584/2 md.)

Yükseköğretim kurumlarında; hazırlık ve ara sınıflar dahil bütün sınıflarda ön lisans ve lisans düzeyinde öğrenim yapan öğrencilerden, 12 Eylül 1980 tarihinden 1999-2000 öğretim yılı sonuna kadar, her ne sebeple olursa olsun ilişkileri kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş öğrencilere ilişkilerinin kesilmesine sebep olan bütün dersler için devam, iki sınav ve bütünleme hakkı verilir (Öğrenciler, daha önce başarısız oldukları kaldırılan derslerin yerine kurumlarınca konulacak muadil başka derslerden sınava girerler.). Öğrencilerin bu sınavlarda başarılı olmaları halinde öğrenciliğe intibakları yapılır. Öğrenciler, öğrencilik haklarının devamı için yürürlükteki kanun ve kanunlara uygun ilgili mevzuata uymak zorundadır.

Birinci fıkradaki haklar saklı kalmak kaydıyla, uygulamalı eğitim-öğretim yapan okullardan ayrılan öğrencilere, devam edemedikleri dersler ve uygulamalar için ilgili yükseköğretim kurumunca devam imkânı sağlanır. Bu öğrenciler için yönetmelikteki devam şartını tamamladıktan sonra Kanunun öngördüğü sınav süresi başlar.

Sınıf geçme sistemi uygulayan yükseköğretim kurumlarında en çok üç dersten başarısız olup bir üst sınıfa geçemeyen öğrencilere; üst sınıfa devam etme ve alt sınıfta başarısız oldukları dersler için iki sınav ve bir bütünleme hakkı verilir. Not ortalaması sebebiyle sınıf geçemeyen veya mezun olamayan öğrencilere, istedikleri üç dersten not yükseltmek için bir sınav hakkı tanınır.

2547 sayılı Kanunda öngörülen azamî öğrenim sürelerini doldurdukları için, kurumları ile ilişkileri kesilen öğrencilere; alamadıkları dersler için, bir defaya mahsus olmak üzere devam etme ve sınav hakkı tanınır. Bu öğrencilere normal öğrenim sürelerine ilave olarak iki yıl ek süre verilir. Öğrenimlerine devam eden öğrencilerden dönem veya yıl kaybetme durumunda olanlar da bu haktan yararlanırlar. Bu öğrencilere istemeleri halinde derslere devam hakkı tanınır. Bunlardan ara sınav şartı istenmez. Diğer öğrencilerle birlikte final ve bütünleme sınavlarına girerler.

Sınavlara girecek öğrencilerin hakları, hukuk dışı herhangi bir sebeple engellenemez. Belirtilen müracaat süreleri içerisinde askerlik süresi gelmiş olanlar, bu Kanun hükümlerine göre verilmiş hakları kullandıkları takdirde tecilli sayılırlar. Halen askerlik

görevini yapmakta olanların terhislerinden sonraki iki ay içerisinde müracaat hakları saklıdır. Gözlem altında veya tutuklu bulunanlar, bu hallerinin sona ermesini takip eden iki ay içerisinde müracaat ettikleri takdirde, bu Kanun hükümleri çerçevesinde haklarını kullanabilirler.

Üniversitelerin çeşitli bölümlerinde ve konservatuarlarda dışarıdan bitirme sınavlarına girerek öğrenimlerine devam eden ancak bu sınavların kaldırılması ile okullarını bitirememiş veya başarısız duruma düşmüş öğrenciler de bu Kanunda diğer öğrencilere tanınan sınav haklarından yararlanırlar.

1997-1998 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere Gülhane Askerî Tıp Akademisinde okurken bu Kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun ilişkisi kesilmiş olanların (yargıya intikal etmiş ve disiplin suçu nedeniyle ilişkisi kesilenler hariç) bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içerisinde başvurmaları halinde, Yükseköğretim Kurulunca, okuyacakları tıp fakülteleri belirlenir. Belirlenen tıp fakültelerince intibakları yapılan öğrenciler, 2547 sayılı Kanunun geçici 40 ıncı maddesinin ilgili hükümlerinden diğer öğrenciler gibi yararlanırlar.

Yukarıdaki haklardan yararlanmak isteyenlerin bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içerisinde ilgili yükseköğretim kurumuna başvurmaları şarttır.

Geçici Madde 47 - (Ek: 22/6/2000 - 4584/2 md.)

1988-1989 öğretim yılından 2000 yılı sonuna kadar, lisansüstü öğrenim görürken, her ne sebeple olursa olsun kurumları ile ilişkisi kesilen öğrencilere başarısız olduğu dersler için iki sınav hakkı; yüksek lisans öğrencileri için bir yıl, doktora öğrencileri için de iki yıl tez hazırlama süresi verilir. Ayrıca 1996-1997 öğretim yılı başlangıç tarihine kadar yabancı dil sınavına giremeyenler ve ilgili kanunun yürürlük tarihine kadar yabancı dil şartını yerine getiremeyerek kaydı silinen öğrenciler, yeniden kayıt yaptırabilirler. Doktora yeterlilik sınavına girebilmek için, yabancı dil sınavında başarısız olanlara üç sınav hakkı tanınır.

Yardımcı doçentlik kadrosunda görev yapan öğretim elemanlarının çalışma sürelerindeki sınırlama kaldırılmıştır.

1996 yılından itibaren yüksek lisans ve doktora yabancı dil sınavında 100 puan üzerinden 50 (elli) ve daha yukarı, doçentlik yabancı dil sınavında ise 65 (altmış beş) ve daha yukarı puan veya Üniversitelerarası Kurul tarafından kabul edilen ve Yükseköğretim Kurulu tarafından uluslararası alanda geçerli sayılan diğer yabancı dil sınavlarından bunlara denk puan alanlar başarılı sayılırlar.

Lisansüstü öğrencilik sıfatını yeniden kazananlar, bu hakkı kazandıkları tarihten itibaren araştırma görevlisi olanlar, araştırma görevliliği kadrosuna yeniden atanırlar. Çalıştıkları üniversitenin bulunduğu şehir dışındaki başka bir üniversitede lisansüstü eğitim-öğretim programına kayıtlı iken, kayıt-kabul işlemlerinden sonra yürürlüğe girmiş Yükseköğretim Kurulu karar ve talimatlarına göre kaydı silinenler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde müracaat etmeleri halinde öğrenimlerine kaldıkları yerden devam ederler. Bu Kanundan yararlanmak üzere müracaat eden öğrencilerden askerlik erteleme süreleri sona erenlerin askerlikleri, bir defaya mahsus olmak üzere bir yıl daha ertelenir.

1988-1989 öğretim yılından 2000 yılı sonuna kadar; sanatta yeterlilik, tıp fakülteleri veya tıpta uzmanlık alanlarında başarısız olanlara, kendi isteği ile ayrılanlara veya eğitimini kesintiye uğratanlara, istemeleri halinde, başarısız oldukları derslerden laboratuvar ve uygulamalı derslere devam ve ayrıca eksik rotasyonlarını tamamlamaları şartı ile iki sınav hakkı tanınır.

Yurt dışına yüksek lisans ve doktora yapmak üzere gönderilen, yurt dışında yüksek lisans ve doktora için kalmaları gereken süre içerisinde her ne sebeple olursa olsun çalışmanın hangi aşamasında olursa olsun Türkiye`ye dönmüş veya çağrılmış olanlar veya yurt dışında kalması gereken süre dolduğu için geri gelmek zorunda kalan ve Türkiye`de görevleri ile ilişkileri kesilen öğrencilere; iki, doktora eğitimi için dört yarı yıl Yükseköğretim Kurulunun Türkiye`de belirleyeceği üniversitelerde öğrenimlerine devam hakkı tanınır.

Yukarıdaki haklardan yararlanmak isteyenlerin bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren kurumlarına iki ay içerisinde müracaatları şarttır.

Geçici Madde 48 - (Ek: 22/6/2000 - 4584/2 md.)

1989-1990 eğitim-öğretim yılı başından, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, yükseköğretim kurumlarının hazırlık sınıfı, önlisans ve lisans eğitim-öğretim programları ile yüksekokulların herhangi bir sınıfında kayıtlı öğrencilerin, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu ve bu Kanuna atıf yapan Yüksek Öğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği hükümlerine göre aldıkları disiplin cezaları, bütün sonuçları ile kaldırılmıştır. Bunların sicil dosyalarındaki cezaî kayıtlar, ilgililerin müracaatı aranmaksızın dosyalarından çıkarılır.

Geçici Madde 49 - (Ek: 21/2/2001 - 4629/5 md.)

Yükseköğretim Kurulu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Fonunun her türlü gelir ve gideri, nakit bakiyesi, demirbaşları, kadrosuyla birlikte personeli, taşınır ve taşınmaz malvarlıkları, alacakları, borçları ve yükümlülükleri ÖSYM Döner Sermaye İşletmesine devredilmiştir. ÖSYM Döner Sermaye İşletmesi için ilk sermaye olarak öngörülen bir trilyon lira, devredilen nakit bakiyesinden karşılanır.

Yürürlük:

Madde 67 - Bu kanunun;

- a. 5 nci madde (1) fıkrasında yer alan ve beden eğitimi veya güzel sanat dallarından biri ile yabancı dilin zorunlu ders olarak programlanması ve icra edilmesine dair hükmü 1983 - 1984 eğitim-öğretim yılında,
- b. 30 ncu maddesi 1985 yılında,
- c. 46 ncı maddenin öğrencilerden harç alınmasına ilişkin hükümleri 1982-1983 eğitim - öğretim yılında,
- d. Diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 68 - Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür (Yükseköğretim Kanunu, K.No. 2547, 1981).

ÖZGEÇMİŞ

Yasemin ÇANDIR, 1979 yılında Kayseri’de doğdu. İlkokulu Kayseri İli Melikgazi İlçesi Mehmet Soysaraç İlkokulu’nda, ortaokulu Kayseri İli Melikgazi İlçesi Aydınlıkevler Lisesi’nde ve ortaöğretimini de Kayseri İli Melikgazi İlçesi Melikgazi Lisesi’nin Yabancı Dil Ağırlıklı bölümünde tamamladı. 1997 yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında yükseköğrenimine başladı. 2001 yılında bu programdan mezun olup aynı yıl Kayseri İli Kocasinan İlçesi Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu’na Psikolojik Danışman olarak atandı. Ortaöğretim Kurumları için İşletme Ders Programı Hazırlama çalışmalarında ve İşletme Ders Kitabı yazımında komisyon üyesi olarak yer aldı. Ayrıca Kayseri Valiliği adına hazırlanan İlköğretimde Yönelme Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar ve Okullarda Şiddet Olaylarının Araştırılması çalışmalarında yer aldı. 2010 yılında kendi isteği ile Refika Küçükçalık İlköğretim Okuluna atandı. Evli ve bir çocuk annesi olan Yasemin ÇANDIR’ın akademik ilgi alanlarını kuramsal psikoloji ve felsefe oluşturmaktadır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

CEP TEL : 0 505 242 15 85

E-MAİL : yasemincandir@hotmail.com